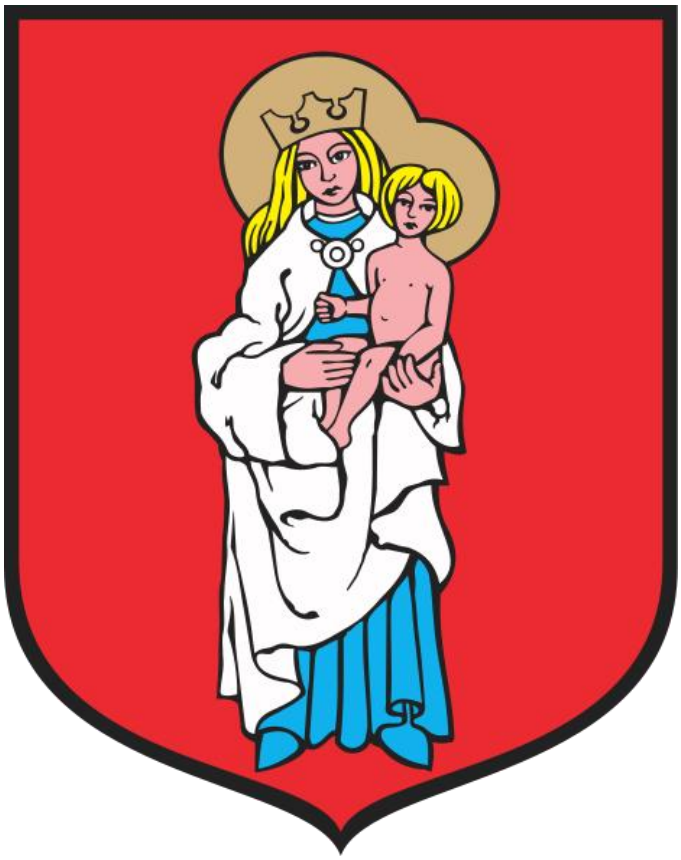
Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum

na lata 2014-2020

Sztum, luty 2014

Spis treści

1. WPROWADZENIE 4
2. DIAGNOZA STANU OBECNEGO 5
2.1. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura 5
2.1.1. Położenie geograficzne i powierzchnia 5
2.1.2 Transport i dostępność komunikacyjna 7
2.1.3 Infrastruktura techniczna 13
2.1.4. Infrastruktura mieszkaniowa 21
2.2. Mieszkańcy 22
2.2.1. Demografia 22
2.2.2. Edukacja i kultura 25
2.2.3. Sport i rekreacja 32
2.3.4. Ochrona zdrowia 35
2.3.5. Integracja społeczna 36
2.3.6. Rynek pracy 50
2.3. Gospodarka 54
2.3.1 Liczba i struktura podmiotów gospodarki narodowej w Gminie i Mieście Sztum w latach 2009 – 2012 55
2.3.2 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie i Mieście Sztum w latach 2009 - 2012 według Polskiej Klasyfikacji Działalności 61
2.3.3 Przedsiębiorczość mieszkańców Miasta i Gminy Sztum w latach 2009 – 2012 65
2.3.4 Oferta inwestycyjna Miasta i Gminy Sztum 69
2.3.5 Turystyka 76
3. PODSUMOWANIE DOTYCHCZASOWYCH DZIAŁAŃ MIASTA I GMINY SZTUM W ZAKRESIE STRATEGII ROZWOJU DO ROKU 2012 85
4. ANALIZA SWOT 92
4.1. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura 93
4.2. Mieszkańcy 97
4.3. Gospodarka 102
5. SCENARIUSZE ROZWOJU MIASTA I GMINY SZTUM 106
6. WIZJA I MISJA ROZWOJU MIASTA I GMINY SZTUM 112
7. OBSZARY PRIORYTETOWE, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE 114
7.1. Obszar priorytetowy KONKURENCYJNA GOSPODARKA (P1) 115

7.2. Obszar priorytetowy PRĘŻNY KAPITAŁ LUDZKI (P2) 119
7.3. Obszar priorytetowy EFEKTYWNA PRZESTRZEŃ (P3) 127
8. PROJEKTY KLUCZOWE 133
9. PROGRAMY OPERACYJNE 140
10. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA 142
Spis Rycin: 145
Spis Tabel: 145
Spis Wykresów: 146
Spis Załączników: 147

1. WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2014-2020 stanowi narzędzie ułatwiające lokalnym władzom i współpracującym z nimi partnerom społeczno – gospodarczym podejmowanie skutecznych działań wpływających na rozwój społeczno – gospodarczy gminy. Strategia powstała w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, a więc rozwoju z zachowaniem odpowiednio ukształtowanych relacji pomiędzy wzrostem gospodarczym a dobrym stanem środowiska i wysoką jakością życia człowieka (w tym jego zdrowiem).

Opracowanie Strategii obejmowało szereg analiz i wyodrębnienie działań strategicznych dla lokalnego rozwoju, przy aktywnym udziale szerokiej grupy odbiorców z terenów Miasta i Gminy Sztum (mieszkańcy, lokalne grupy działania, przedsiębiorcy, lokalne władze samorządowe itd.), zachowując transparentność prac nad Strategią oraz działając zgodnie z zasadą dobrego rządzenia (społeczeństwo obywatelskie). Do najważniejszych działań w ramach opracowywanej Strategii należą:

- Diagnoza obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej Miasta i Gminy Sztum, dokonanej z użyciem metody desk research;
- Synteza dotychczasowych działań Miasta i Gminy Sztum w odniesieniu do Strategii Rozwoju obowiązującej do roku 2012;
- Analiza SWOT gminy w 3 głównych obszarach- zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura, mieszkańcy i gospodarka;
- Analiza przyszłych scenariuszy rozwoju Miasta i Gminy Sztum;
- Określenie wizji, misji rozwoju gminy;
- Wyznaczenie obszarów priorytetowych, celów strategicznych i operacyjnych wraz ze wskazaniem wskaźników monitorowania strategii oraz projektów indykatywnych (kluczowych dla Miasta i Gminy Sztum).;
- Propozycja systemu wdrażania, monitoringu i ewaluacji Strategii.

2. DIAGNOZA STANU OBECNEGO

Analizę obecnej sytuacji społeczno – gospodarczej na terenie Miasta i Gminy Sztum przeprowadzono zasadniczo w 3 obszarach:

- Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura,
- Mieszkańcy,
- Gospodarka.

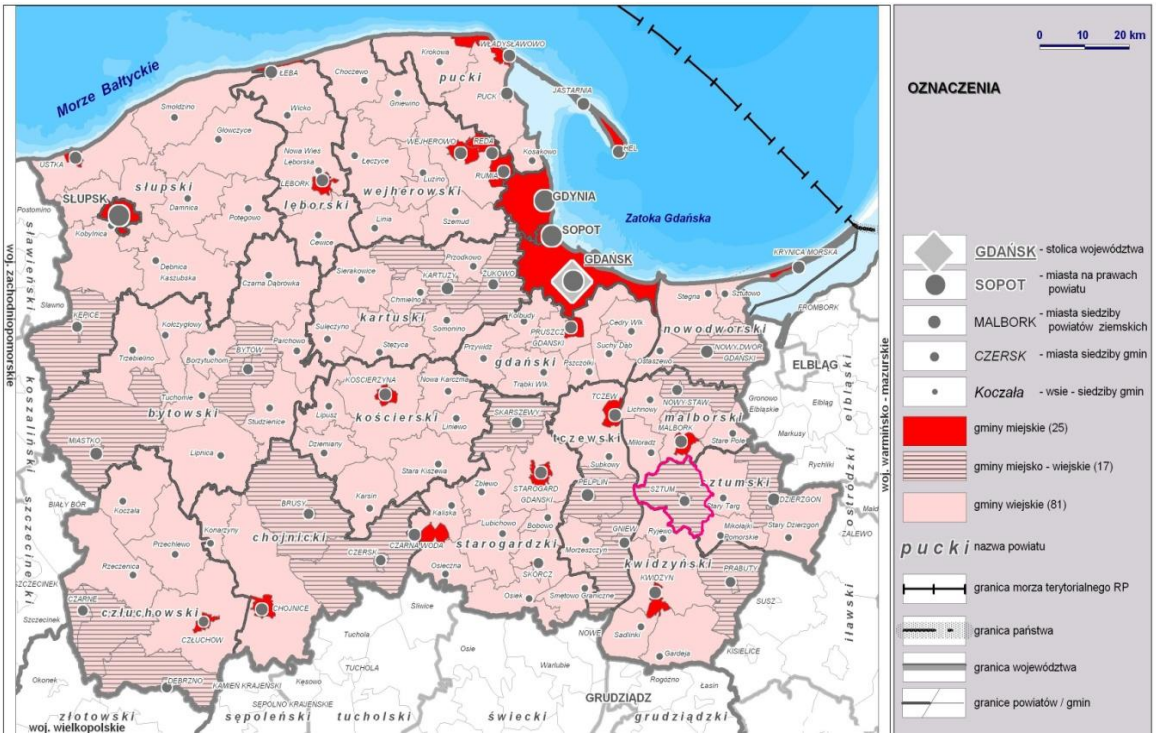
2.1. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

Analiza w/w obszaru dotyczy m.in. położenia geograficznego i dostępności komunikacyjnej Miasta i Gminy Sztum oraz istniejącej infrastruktury technicznej.

2.1.1. Położenie geograficzne i powierzchnia

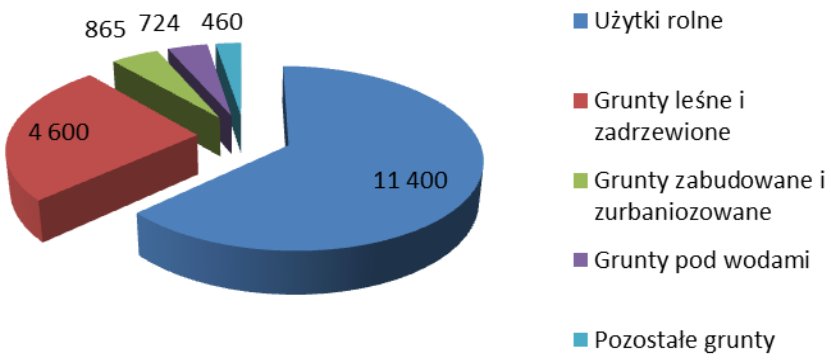
Miasto i Gmina Sztum jest jednostką samorządu terytorialnego (gminą miejsko – wiejską) usytuowaną we wschodniej części województwa pomorskiego i zachodniej części powiatu sztumskiego. Pod względem przynależności regionalnej Miasto i Gmina Sztum należy do subregionu nadwiślańskiego. W skład gminy wchodzi 18 sołectw (Barlewice, Biała Góra, Czernin, Gościszewo, Gronajny, Kępina, Koniecwałd, Koślinka, Nowa Wieś, Parowy, Piekło, Pietrzwałd, Postolin, Sztumska Wieś, Sztumskie Pole, Uśnice, Zajezierze, Sołectwo ul. Domańskiego). Gmina graniczy z 3 innymi powiatami (powiat malborski – gmina Malbork, Gmina Miłoradz, powiat tczewski – gmina Pelplin i gmina Gniew, powiat kwidzyński – gmina Ryjewo) oraz z 2 gminami w obrębie powiatu sztumskiego (gmina Mikołajki Pomorskie i gmina Stary Targ).

Rycina 1. Położenie Miasta i Gminy Sztum w województwie pomorskim

Morze Bałtyckie
Zatoka Gdańska
GDYNIA
SOPOT
GDAŃSK
SŁUPSK
ELBLĄG
GRUDZIĄDZ
OZNACZENIA
0 10 20 km
GDAŃSK - stolica województwa
SOPOT - miasta na prawach powiatu
MALBORK - miasta siedziby powiatów ziemskich
CZERSK - miasta siedziby gmin
Koczała - wsie - siedziby gmin
gminy miejskie (25)
gminy miejsko - wiejskie (17)
gminy wiejskie (81)
pucki nazwa powiatu
granica morza terytorialnego RP
granica państwa
granica województwa
granice powiatów / gmin
słupski
lęborski
wejherowski
pucki
kartuski
nowodworski
gdański
bytowski
kościerski
malborski
tczewski
ztumski
chojnicki
starogardzki
kwidzyński
człuchowski
elbląski
iławski
ostródzki
mrągowski
olsztyński
nidzicki
działdowski
ostrołęcki
kolneński
grajewski
ełcki
giżycki
piski
olecki
węgorzewski
gołdapski
kętrzyński
lidzbarski
bartoszycki
braniewski
elbląski
nowomiej

Miasto i Gmina Sztum zajmuje powierzchnię 181,06 km2 (18 059 ha), co stanowi ok. 25 % powierzchni całego powiatu sztumskiego[1]. Największą powierzchnię gruntów Miasta i Gminu Sztum zajmują użytki rolne, które stanowią 63% powierzchni wszystkich gruntów na obszarze Miasta i Gminy Sztum (Wykres 1). Stosunkowo dużą powierzchnię (ok. 3%) Miasta i Gminy Sztum stanowią grunty pod wodami (jeziora, rzeki, inne zbiorniki wodne), jednakże jakość czystości tychże wód jest niedostateczna.

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów na obszarze Miasta i Gminy Sztum (ha)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla powiatu sztumskiego na lata 2004-2007

2.1.2 Transport i dostępność komunikacyjna

Sieć drogowa na terenie Miasta i Gminy Sztum obejmuje następujące drogi :

- krajowe- **droga krajowa nr 55**: Nowy Dwór Gdański – Malbork – Sztum – Kwidzyn – Grudziądz, długość trasy na terenie miasta i gminy Sztum wynosi 17 km;
- **wojewódzkie,** o łącznej długości 25 km:
  - nr 517 Sztum – Górki – Stary Targ – Tropy Sztumskie;
  - nr 522 Górki – Mikołajki Pomorskie – Prabuty;
  - nr 603 Sztum – Biała Góra;
  - nr 605 Piekło – Biała Góra – Szkaradowo;
  - nr 606 skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 605 – skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 602;
  - nr 602 Skrzyżowanie z drogą wojewódzką 603 – Mątowskie Pastwiska;
  - nr 607 Sztumska Wieś – Ryjewo;
- **powiatowe**, o łącznej długości 53 km:

[1] Dane Wydziału Geodezji, Kartografii, Katastru i Gospodarki Nieruchomościami Starostwa Powiatowego w Sztumie

  - nr 09470 Sztum – Koślinka – Dąbrówka Malborska;
  - nr 09471 Malbork – Gronajny – Koniecwałd;
  - nr 09473 Gościszewo – skrzyżowanie z drogą wojewódzką nr 603 (Bemowo);
  - nr 09474 Sztumskie Pole – Uśnice;
  - nr 09476 Piekło – Miłoradz;
  - nr 09501 Sztum – Postolin – Watkowice;
  - nr 09502 Postolin – Pułkowice – Klecewko;
  - nr 09503 Polaszki – Michorowo – Mikołajki Pomorskie;
  - nr 09504 Postolin – Ramzy Małe – Sadułki – Dąbrówka Pruska;
  - nr 09505 Sztum – Kalwa;
- **gminne**, o łącznej długości 75 km.

Długość wszystkich dróg publicznych na terenie Miasta i Gminy Sztum wynosi 170 km. W 2011 na 100 km2 powierzchni gminy przypadło 80,2 kilometra dróg o nawierzchni twardej, co jest stosunkowo dobrym wynikiem.[2] Stan techniczny dróg wciąż wymaga nakładów inwestycyjnych ukierunkowanych na poprawę jakości ich nawierzchni, przy czym zadaniem Miasta i Gminy Sztum jest rewitalizacja jedynie dróg gminnych

Przez obszar Miasta i Gminy Sztum przebiegają 2 linie kolejowe - linia kolejowa Nr 009 Warszawa – Gdańsk Główny (przystanek Gronajny) oraz linia kolejowa nr 207 Toruń Wschodni - Malbork (przystanki Sztumska Wieś, Sztum, Grzępa, Gościszewo).

Trwają prace związane z opracowaniem dokumentacji projektowej na przebudowę drogi gminnej ul. Baczyńskiego z drogą krajową nr 55 ul. Mickiewicza i drogą powiatową ul. Kochanowskiego w celu poprawy bezpieczeństwa i ułatwienia komunikacji w centrum Sztumu – w ramach tej inwestycji powstanie skrzyżowanie w formie ronda, którego zadaniem będzie zlikwidowanie tzw. „wąskiego gardła" w centrum miasta. Takie rozwiązanie znacznie przyczyni się do poprawy dostępności komunikacyjnej terenu po byłym ZGKiM-ie, który niedawno gmina sprzedała prywatnemu inwestorowi.

Miasto i Gmina Sztum realizuje szereg zadań finansowanych z Funduszu Ochrony Gruntów Rolnych- w latach 2011-2013 zbudowano 2,588 km dróg prowadzących do pół uprawnych.

W roku 2011 zmodernizowano drogę dojazdową do gruntów w sołectwie Uśnice na odcinku 0,725 km (wykonanie z płyt jumbo). W 2012 roku nastąpiła modernizacja drogi transportu rolnego w obrębie geodezyjnym Sztumskie Pole na odcinku 0,628 km, a w roku 2013 zmodernizowano drogę transportu rolnego w obrębie geodezyjnym Uśnice na odcinku 1235 mb.

[2] Dane GUS, 2011

Dostępność komunikacyjna

Niezwykle cennym, głównie inwestycyjnym walorem Miasta i Gminy Sztum jest jego dobre położenie komunikacyjne, obecne i projektowane, Sztum bowiem leży na trasie komunikacyjnej drogi krajowej Nr 55 z Nowego Dworu Gdańskiego do Stolna (w pobliżu Torunia), posiada zatem dobre połączenie komunikacyjne z Gdańskiem (odległość 79 km), Gdynią (prom do Szwecji), Toruniem.

W odległym o 14 km Malborku znajduje się duży węzeł kolejowy na trasie Warszawa - Gdańsk. Stacja PKP w Sztumie posiada bocznicę kolejową z możliwością swobodnego przeładunku towarów.

Odległości jakie dzielą Sztum do większych miast wynoszą odpowiednio :

- Malbork – 14 km,
- Stegna (Morze Bałtyckie) – 54 km,
- Elbląg – 45 km,
- Gdańsk – 79 km,
- Kwidzyn – 23 km,
- Toruń – 126 km,
- Warszawa – 272 km,
- Berlin – 489 km,
- Kaliningrad – 150 km.

Miasto i Gmina Sztum połączone jest z centrum i południem Polski drogą krajową nr 1, do której dotrzeć można jadąc przez Kwidzyn i Grudziądz.

Odległości od przejść granicznych:

Kierunek zachodni:

- Kołbaskowo/ Pomellen 337 km,
- Kostrzyn/Kietz 356 km,
- Świecko 377 km,
- Słubice /Frankfurt Am Oder 376 km.

Kierunek wschodni:

- Gronowo (Rosja obwód kaliningradzki) 86 km,
- Budzisko (Litwa) 294 km,

- Kuźnica k. Sokółki (Białoruś) 419km.[3]

Dostępność do ważniejszych dróg:

- 38 km od węzła w Swarożynie - autostrada A1,
- Miasto i Gmina Sztum znajduje się bezpośrednio przy drodze krajowej nr 55,
- 25 km do nowego mostu na Wiśle w Kwidzynie, który skraca dojazd do autostrady A1.

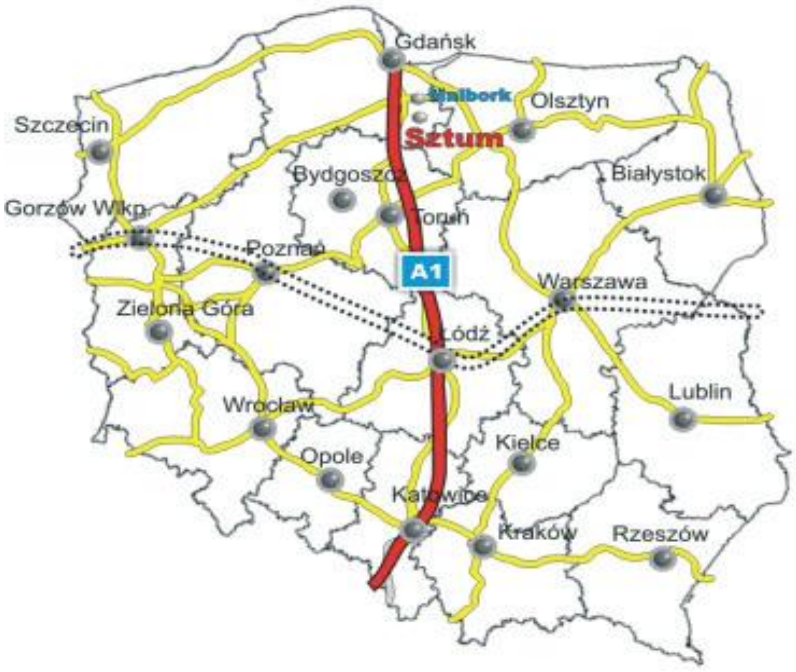
Dostępność do lotnisk:

- Lotnisko w Królewie Malborskim (lotnisko wojskowe) - 12 km od Sztumu,
- Port Lotniczy Gdańsk im. Lecha Wałęsy w Gdańsku - 69 km od Sztumu.

Dostępność do portów morskich:

Porty morskie znajdują się w Gdańsku i Gdyni wraz z terminalami promowymi i kontenerowymi. Terminale pasażerskie zapewniające połączenia m.in. do Szwecji.
Port Gdańsk – 80 km
Port Gdynia – 100 km
Port Elbląg – 50 km (połączenie z obwodem Kaliningradzkim).

Rycina 3. Położenie Sztumu na komunikacyjnej mapie Polski

Źródło: Strona internetowa Urzędu i Miasta Sztum, http://sztum.pl

[3]Dr Anna Hildebrandt, Przemysław Susmarski, Strategia Zarządzania Zmianą Gospodarczą w Powiecie Sztumskim, 2012

Gminna komunikacja zbiorowa

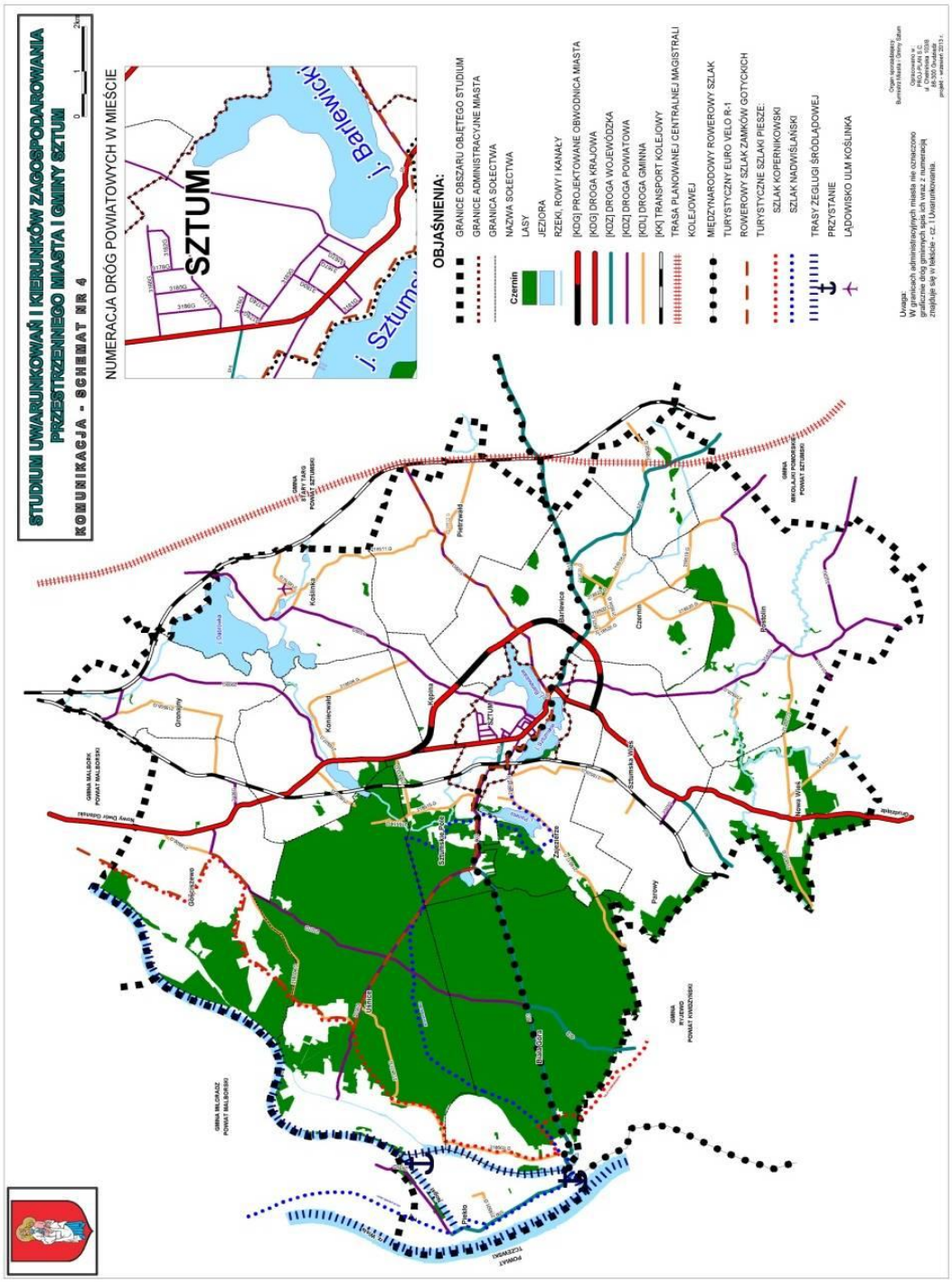
Miasto i Gmina Sztum posiada w zasadzie dobre warunki obsługi ludności komunikacją zbiorową. Równolegle funkcjonuje tu wielu przewoźników :

- Polskie Koleje Państwowe (PKP) – obsługa linii kolejowej nr 009,
- REGIO Przewozy Regionalne – obsługa linii kolejowej 207,
- Polska Komunikacja Samochodowa (PKS Kwidzyn),
- Prywatni przewoźnicy (AZ RYDWAN i PUH Latocha).

Należy zaznaczyć również, iż Miasto i Gmina Sztum posiada bezpośrednie połączenie kolejowe z Trójmiastem.

Na rycinie nr 4 przedstawiono pełen schemat komunikacyjny Miasta i Gminy Sztum wraz ze ścieżkami rowerowymi i szlakami wodnymi.

Rycina 4. Schemat komunikacyjny Miasta i Gminy Sztum

Źródło: Materiały Miasta i Gminy Sztum

2.1.3 Infrastruktura techniczna

Gospodarka wodno – ściekowa

Obsługę w zakresie usług kanalizacyjnych i wodociągowych na terenie Miasta i Gminy Sztum świadczy Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Sztumie.

Oczyszczalnie ścieków i sieć kanalizacyjna:

Ogólna długość sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i gminy wynosi 59,6 km (2012 rok), natomiast stopień skanalizowania, będący stosunkiem budynków włączonych do kanalizacji do ogólnej liczby budynków mieszkalnych (ilość mieszkańców) wynosi obecnie w Mieście Sztum 95,5%, natomiast w Gminie Sztum 39%, co jest wynikiem odpowiadającym średniemu wskaźnikowi skanalizowania na terenie powiatu sztumskiego, który wynosi 69%. Należy również podkreślić, iż rozwój sieci kanalizacyjnej zaspokaja zwiększające się wraz z liczbą ludności potrzeby w tym zakresie, choć na terenach wiejskich długość sieci kanalizacyjnej jest wciąż niewystarczająca.

Tabela 1. Sieć kanalizacyjna w Mieście i Gminie Sztum

Rok	Sieć rozdzielcza (bez przyłączy) w km
2002	44,5
2005	55,5
2010	55,5
2011	59,6
2012	59,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sztumie

W 1997r. po swej modernizacji oddana została do eksploatacji oczyszczalnia ścieków w Sztumie. Jest to oczyszczalnia mechaniczno – biologiczna o przepustowości 5500 m3/d z możliwością przeciążenia do 6200 m3/d. Ścieki do oczyszczalni ścieków doprowadzane są siecią kanalizacyjną zbiorczą o długości 54,9 km do której podłączone są przykanaliki o długości 25.6 km. Na sieci znajduje się także 25 przepompowni ścieków o wydajności 10-360 m3/h.4 Na terenie Miasta i Gminy Sztum funkcjonuje również komunalna oczyszczalnia ścieków w Górkach.

Gospodarka odpadami

Miasto i Gmina Sztum dysponuje **składowiskiem odpadów** o powierzchni składowiska 1,99 ha zlokalizowanym w Nowej Wsi.

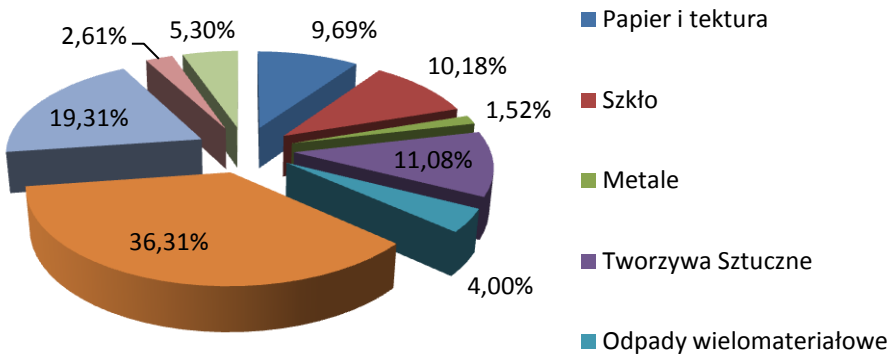
Według „Programu Gospodarki Odpadami do 2018 r.” w roku 2010 w województwie pomorskim zebrano 742 858 Mg odpadów komunalnych. Źródłami powstawania odpadów

[4] http://www.pwik-sztum.pl/

komunalnych są gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury (handel, usługi, rzemiosło, szkolnictwo, sektor gospodarczy itp.)

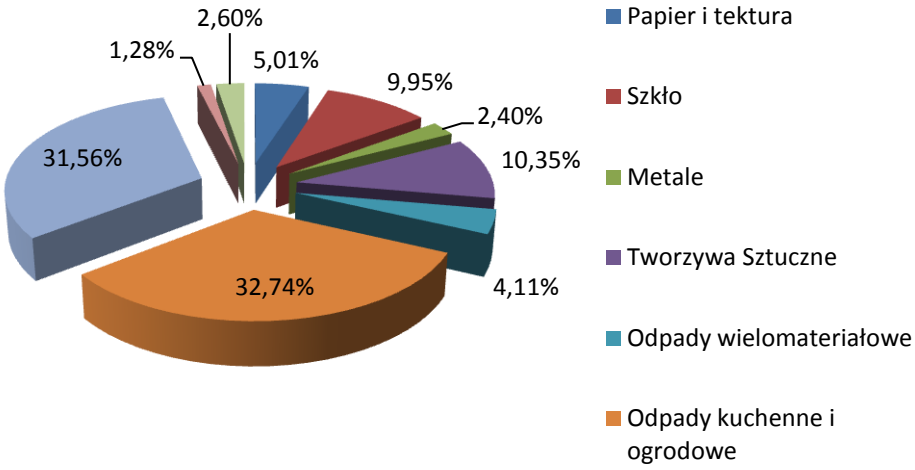
Orientacyjny skład odpadów w województwie pomorskim z podziałem na duże miasta, małe miasta i tereny wiejskie w 2010r. przestawiono poniżej. Miasto Sztum zaliczono do grupy miast małych - poniżej 50 tys. mieszkańców (Wykres 2), natomiast tereny gminy ujęto jako tereny wiejskie (Wykres 3).

Wykres 2. Rodzaj i skład odpadów komunalnych wytworzonych w małych miastach, tj. liczących do 50 tys. mieszkańców w 2010r.

Źródło: Program Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018

Wykres 3. Rodzaj i skład odpadów komunalnych wytworzonych na terenach wiejskich, tj. w 2010r.

Źródło: Program Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018

Sieć wodociągowa:

Miasto i Gmina Sztum zaopatrywana jest w 100% w wodę z ujęć komunalnych wód podziemnych piętra kredowego (trzeciorzędowego - na głębokości 139-190 m p.p.t), lokalnie z połączonych pięter kredowego i czwartorzędowego (do 80m p.p.t.). Miasto Sztum jest zaopatrywane w wodę z ujęcia zlokalizowanego przy ul. Kochanowskiego. Podstawą zaopatrzenia jest sześć studni głębinowych, zmodernizowana w latach siedemdziesiątych stacja uzdatniania wody oraz zmodernizowana w tym samym czasie pompownia II-go stopnia. Zatwierdzone zasoby ujęcia wynoszą 245 m3/h.5 Gmina Sztum zaopatrywana jest w wodę w sumie z 55 ujęć. Długość sieci wodociągowej na trenie miasta i gminy wynosi obecnie 160,9 km (2012 rok) i jest o prawie 18% dłuższa w porównaniu do długości w 2002 roku (Tabela 2). Z wodociągów korzysta ok. 99,9 % mieszkańców miasta Sztum oraz ok. 96,3 % mieszkańców gminy, ogólny wskaźnik zwodociągowania na terenie miasta i gminy wynosi 97%.

Tabela 2. Sieć wodociągowa w Mieście i Gminie Sztum

Rok	Sieć rozdzielcza (bez przyłączy) w km
2002	136,4
2005	145,0
2010	152,8
2011	154,8
2012	160,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sztumie

Należy podkreślić, iż Miasto i Gmina Sztum prowadzi bądź prowadziła szereg projektów, w tym projektów współfinansowanych ze środków UE mających na celu rozwój i usprawnienie sieci kanalizacyjnej, oczyszczalni ścieków oraz sieci wodociągowej. Do najważniejszych projektów należą:

- Projekt pn. „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla obszaru części Sztumskiego – ETAP III", współfinansowany ze środków EFRR w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013. Przedmiotem projektu jest poprawa dysproporcji w zakresie infrastruktury ochrony środowiska – III etap budowy sieci kanalizacji sanitarnej ok. 2,36 km. Efektem będzie realizacja założeń Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków komunalnych poprzez obciążenie istniejącej oczyszczalni o ok. 26 m3/d ścieków od ok. 505 osób. Realizacja wszystkich trzech etapów projektu kompleksowo rozwiąże problem sieci kanalizacyjnej w Sztumskim Polu w pobliżu 2 okolicznych jezior. Planowany termin zakończenia projektu przypada na grudzień 2014 roku;

[5] http://www.pwik-sztum.pl/

- Projekt pn. „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej dla części Sztumskiego Pola- etap II", współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Projekt zakończył się w 2011 roku;
- Projekt pn. „Budowa kanalizacji sanitarnej w Sztumie i części Sztumskiego Pola- I ETAP", współfinansowany ze środków EFRR w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2007-2013. Przedmiotem projektu była budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przepompowniami, o długości 3,5 km. Realizacja inwestycji umożliwiła przyłączenie do sieci 43 gospodarstw domowych i 22 podmiotów gospodarczych oraz odbiór 31 tys. m3 ścieków rocznie. Projekt zakończył się w 2010 roku;
- Projekt pn. „Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Nowa Wieś gmina Sztum", współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Przedsięwzięcie polegało na budowie sieci wodociągowej Dn-110 PE wraz z przyłączami wody, armaturą, studniami wodomierzowymi na granicy posesji odbiorców wody. Długość wybudowanego wodociągu wynosi ok. 3650 mb. Projekt zakończył się w 2012 roku.

Zaopatrzenie w energię cieplną i elektryczną

Energia cieplna:

Zaopatrzenie w ciepło na obszarze miasta Sztum realizowane jest przez zcentralizowany system ciepłowniczy, który tworzą:

- kotłownia miejska opalana węglem, o mocy 22,5 MW, zlokalizowana w rejonie Zakładu Karnego, dla którego produkuje ona też parę technologiczną. Ocenia się. że kotłownia ta ma rezerwę mocy w wielkości ok. - 8,0 MW;
- siedem grupowych węzłów cieplnych zlokalizowanych w zlikwidowanych kotłowniach przy ulicach: Morawskiego, Reja, Młyńskiej, na placu Wolności oraz osiedlach: Różanym i Parkowym;
- sieci cieplne o parametrach 150 / 70° i 95 / 70°.

Z systemu tego zaopatrywanych jest w ciepło około 40% mieszkańców miasta, głównie osiedla wielorodzinne i niektóre osiedla jednorodzinne, położone w pobliżu centralnej części miasta oraz obiekty usługowe leżące w zasięgu sieci. Centralna kotłownia zaopatruje w ciepło poszczególne obiekty usługowe (szpital, część szkół itp.) oraz zakłady przemysłowe i rzemieślnicze, położone głównie na obrzeżach miasta. Kotłownie te opalane są węglem i pracują wyłącznie na potrzeby obiektów, w których są zainstalowane.

Indywidualne źródła ciepła zainstalowane są głównie w domach jednorodzinnych, w zdecydowanej większości opalane są węglem.

Miejscowości na obszarze gminy zaopatrywane są w ciepło z indywidualnych źródeł ciepła. W obiektach przemysłowych, usługowych (szkoły, handel, gastronomia) i osiedlach mieszkaniowych istnieją lokalne kotłownie. Kotłownie te obsługują wyłącznie te obiekty i nie mają znaczenia systemowego.[6] W kotłowniach lokalnych, w związku z dbałością o poprawę stanu środowiska, ustala się obowiązek sukcesywnego zastępowania paliwa stałego paliwem ekologicznym z uwzględnieniem wykorzystania paliwa i technologii niskoemisyjnych, gwarantując nie przekraczanie dopuszczalnych norm zanieczyszczeń, zgodnie z przepisami odrębnymi dotyczącymi głównie ochrony środowiska.

Pozostałe obiekty energetyczne na terenie Miasta i Gminy Sztum przedstawiono w Tab nr. 3.

Tabela 3. Główne obiekty energetyczne na terenie Gminy Sztum

Nazwa	Lokalizacja	Moc (MW)	Nośnik energii
Nasza Energia	Czernin	5,15	Słoma
ADM- kotłownia na potrzeby własne	Czernin	7,88	Gaz
Kotłownia w Górkach	Górki	1,66	Olej
Przedsiębiorstwo ELITA- kotłownia na potrzeby własne	Sztumskie Pole	2,2	Węgiel
SONAC UŚNICE- kotłownia na potrzeby własne	Uśnice	15,56	Węgiel/ gaz
Kotłownia miejska Dalkia Północ Sp. z o.o.	Sztum	17,4	Miał

Źródło: Centrum Informacji i Edukacji Ekologicznej w Gdańsku, www.infoeko.pomorskie.eu *oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sztum*

Energia elektryczna:

Miasto i gmina Sztum zaopatrywane są w energię elektryczną z systemu krajowego poprzez Główne Punkty Zasilające (GPZ) w Malborku i w Mikołajkach Pomorskich. Z tych GPZ-ów energia elektryczna przesyłana jest liniami średniego napięcia do stacji transformatorowych 15/0,4 kV i dalej liniami niskiego napięcia do odbiorców. Z energii elektrycznej korzysta 100% mieszkańców Miasta i Gminy Sztum.

[6] Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Sztum, praca zbiorowa pod red. dr. Tomasza Nałęcza, 2004, s. 26

Przez obszar gminy przebiegają tranzytem linie elektroenergetyczne 110 kV Malbork - Mikołajki Pomorskie i 400 kV Gdańsk - Grudziądz. Przyjmuje się, że system elektroenergetyczny powinien zapewnić odbiorcom nieprzerwaną dostawę energii elektrycznej w ilości stosownej do potrzeb. Ponadto odbiorca musi mieć zapewnioną możliwość dowolnego wykorzystania energii do różnych celów tj.: oświetlenia, korzystania ze sprzętu gospodarstwa domowego, ogrzewania, przygotowania posiłków i ciepłej wody[7]. Zużycie energii w roku 2010 w mieście Sztum wynosiło 697,1 kWh na jednego mieszkańca oraz 1845,7 kWh na jednego odbiorcę (gospodarstwo).

Energia odnawialna:

Mając na uwadze produkcję i wykorzystanie energii odnawialnej, na terenie Miasta i Gminy Sztum funkcjonują:

- Kotłowania w Czerninie, wykorzystująca słomę jako biomasę w ilości 5 150 ton/ rok;
- Elektrownia Wodna Gronajny (Ciek- Kanał Juranda) o mocy 66 kW;
- Elektrownia Wodna Koniecwałd (Ciek- Kanał Kaniewski) o mocy 21,5 kW;
- Zespół 12 elektrowni wiatrowych typu GE Wind Energy 1.55 SL (Gmina Sztum, obręb Koniecwałd Gronajny) o maksymalnej mocy 27,6 MW.

Zaopatrzenie w gaz ziemny

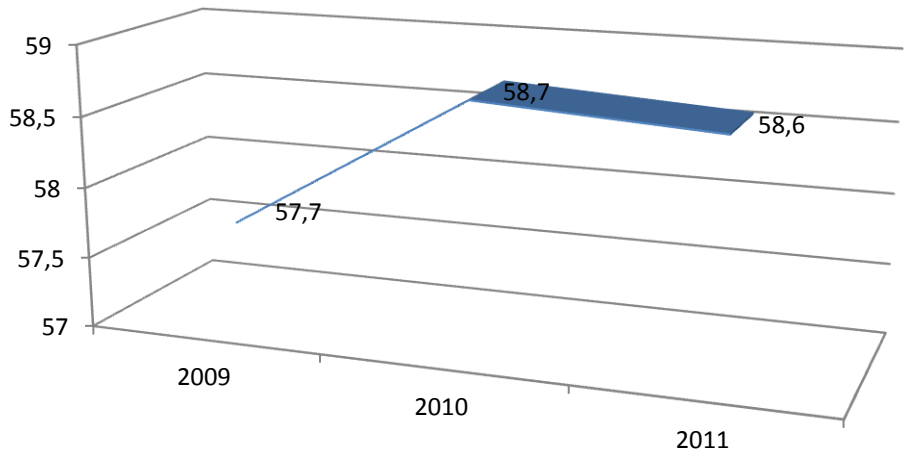
Źródłem gazu jest gazociąg wysokiego ciśnienia DN 400; CN 6,3 MPa relacji Toruń – Gdańsk, z którego poprzez gazociąg odgałęźny DN 200; CN 6,3 MPa relacji Sztumska Wieś – Elbląg, a następnie gazociąg przyłączeniowy DN 80, doprowadzany jest gaz do stacji redukcyjno – pomiarowej w Sztumskim Polu (przy granicy miasta). Z tej stacji wyprowadzony jest gazociąg średniego ciśnienia do stacji redukcyjno - pomiarowej II° zlokalizowanej przy ul. Koniecpolskiego, z której poprzez sieć niskiego ciśnienia zaopatrywane jest w gaz miasto Sztum. Gazociąg średniego ciśnienia prowadzony jest dalej do Czernina, gdzie znajduje się następna stacja redukcyjno - pomiarowa II° stopnia.

Długość sieci gazowej niskiego ciśnienia wynosi ok. 19 km. Przez gminę Sztum przebiega trasa przesyłowa gazu ziemnego (sieć wysokiego ciśnienia) na odcinku 25 km, przez miejscowości Nowa Wieś, Sztumska Wieś, Parowy, Zajezierze i Sztum. [8] Obecnie planowana jest rozbudowa 1,65 km sieci niskiego ciśnienia oraz 32,7 km sieci średniego ciśnienia.

Procentowy udział ludności korzystających z instalacji gazowej w ogólnej liczbie ludności w latach 2009-2011 przedstawiono na wykresie nr 4. Pokazuje on, iż udział mieszkańców korzystających z instalacji gazowej jest stosunkowo stabilny i oscyluje średnio wokół 58,3%.

[7] Ibidem, s. 28
[8] Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Sztum, op. cit., s. 27

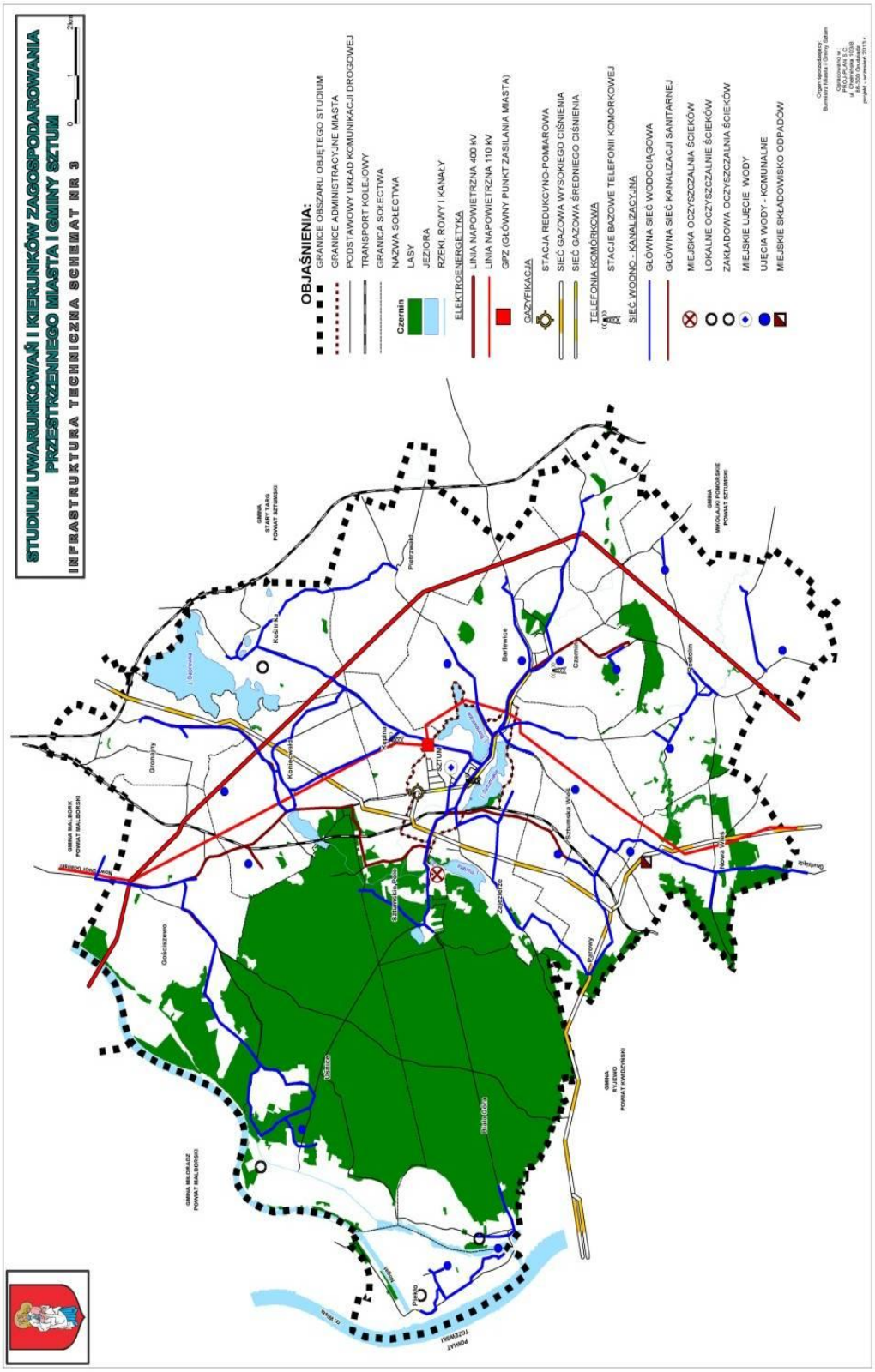
Wykres 4. Ludność w % ogółu ludności korzystająca z instalacji gazowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 -2011

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2011

Infrastrukturę techniczną Miasta i Gminy Sztum przedstawiono poniżej w formie schematu (Rycina nr 5).

Rycina 5. Schemat infrastruktury technicznej Miasta i Gminy Sztum

Źródło: Materiały Miasta i Gminy Sztumu

2.1.4. Infrastruktura mieszkaniowa

W 2011 roku liczba mieszkań na terenie Miasta i Gminy Sztum wyniosła 5 816 sztuk, z czego przeciętna powierzchnia użytkowa na 1 mieszkańca wyniosła 68,8 m2.[9]

Gmina dysponuje 570 lokalami gminnymi (Tabela 4) o łącznej powierzchni 25 486,56 m² (Tabela 5), z czego 424 znajduje się na terenie miasta Sztum a 146 budynków na terenach wiejskich. W 20 budynkach gminnych znajduje się 37 lokali socjalnych. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, iż ponad 80% komunalnych zasobów mieszkaniowych Miasta i Gminy Sztum pochodzi z okresu przedwojennego, a średnia powierzchnia mieszkań komunalnych wynosi jedynie 31 m². [10]Ponadto lokale gminne są bardzo słabo wyposażone w instalacje i urządzenia komunalne (w porównaniu do średnich wojewódzkich i krajowych).

Tabela 4. Zasób mieszkaniowy Miasta i Gminy Sztum na dzień 31.12.2012 roku

Liczba lokali gminnych (szt.):	**Liczba w budynkach komunalnych**	**Liczba w budynkach wspólnot**	**Razem**	**Udział %**
Miasto	167	257	424	74,4
Wieś	134	12	146	25,6
OGÓŁEM	*301*	*269*	*570*	*100*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Sztum

Tabela 5. Powierzchnia lokali gminnych na terenie Miasta i Gminy Sztum na dzień 31.12.2012 roku

Powierzchnia lokali gminnych (m)²:	**W budynkach wspólnot i innych**	**W budynkach gminnych**	**Razem**	**Udział %**
Miasto	11 432,88	7 015,42	18 448,30	72,4
Wieś	560,23	6 478,03	7 038,26	27,6
OGÓŁEM	*11 993,11*	*1 3493,45*	*25 486,56*	*100*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Sztum,

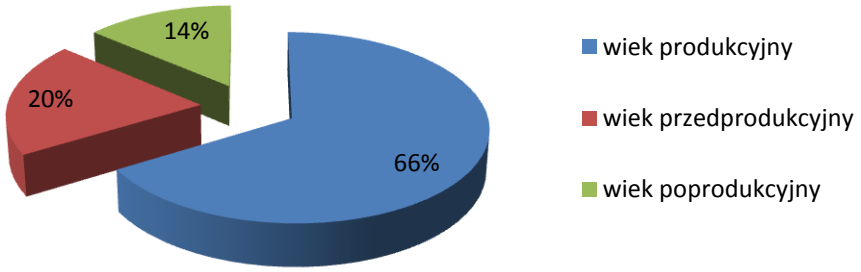
[9] Dane GUS, 2011
[10] Dane Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Sztumie

2.2. Mieszkańcy

2.2.1. Demografia

Liczba ludności Miasta i Gminy Sztum w 2012 roku wyniosła 18 735 osób (dane GUS), co stanowi 0,82% ogółu ludności województwa pomorskiego. Gęstość zaludnienia wynosi 103 mieszkańców na 1 km2 (dane GUS, 2012). Największy udział w ogólnej liczbie ludności Miasta i Gminy Sztum stanowią mieszkańcy w wielu produkcyjnym (Wykres 5), co jest niewątpliwie pozytywnym aspektem.

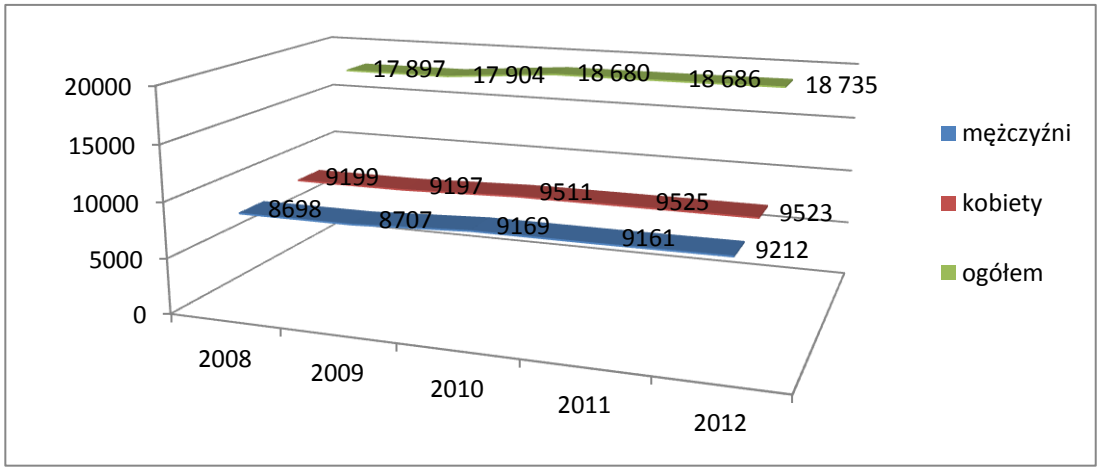
Wykres 5. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Miasta i Gminy Sztum w 2012 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2012

Liczba mieszkańców Miasta i Gminy Sztum stale rośnie (Wykres 6), przy czym od roku 2010 widoczna jest stabilizacja wzrostu. Należy również zauważyć, iż liczba kobiet przewyższa liczbę mężczyzn.

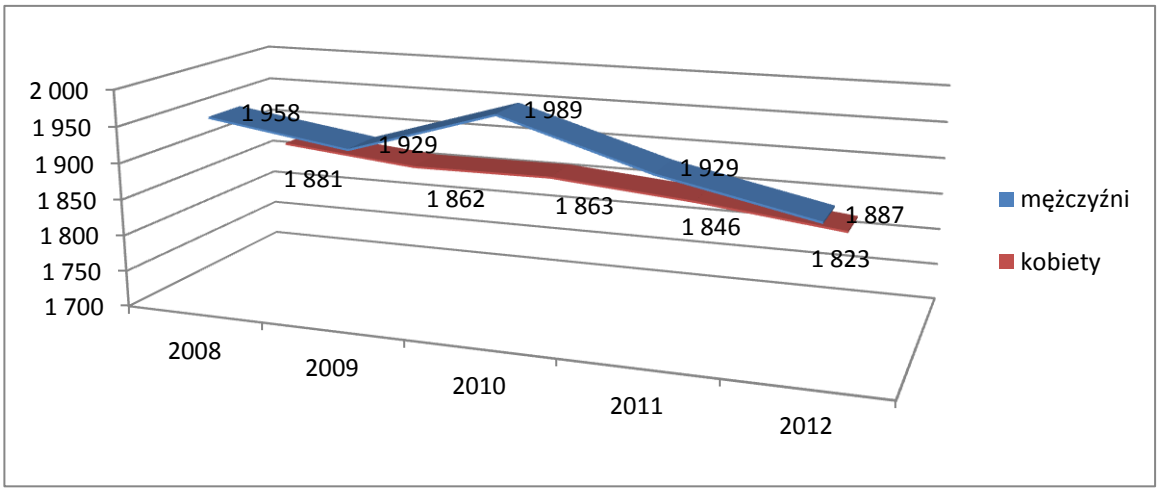
Wykres 6. Liczba ludności Miasta i Gminy Sztum w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2012

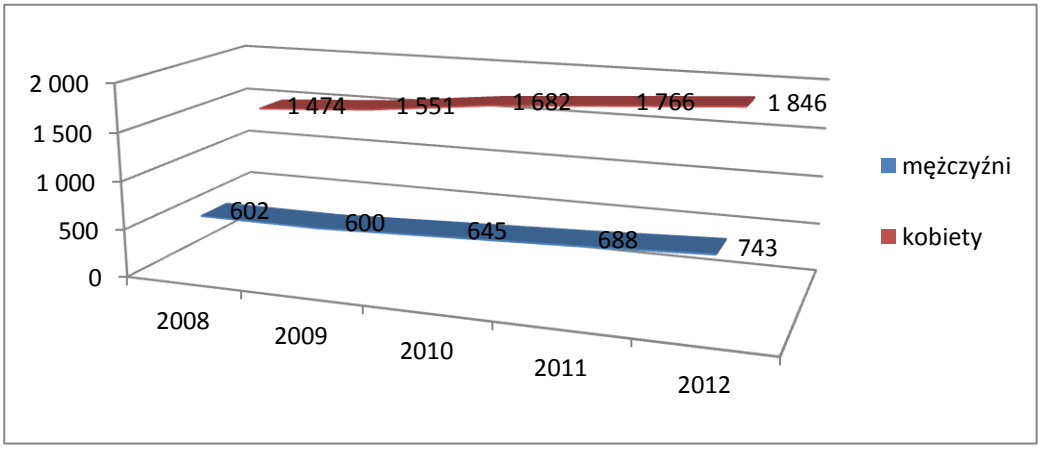
Negatywnym zjawiskiem jest fakt, iż liczba ludności Miasta i Gminy Sztum w wieku przedprodukcyjnym wykazuje tendencję spadkową (Wykres 7) przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym (Wykres 8), co wskazuje na pojawienie się na terenie miasta i gminy problemu „starzejącego się" społeczeństwa.

Wykres 7. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym mieszkających na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2012

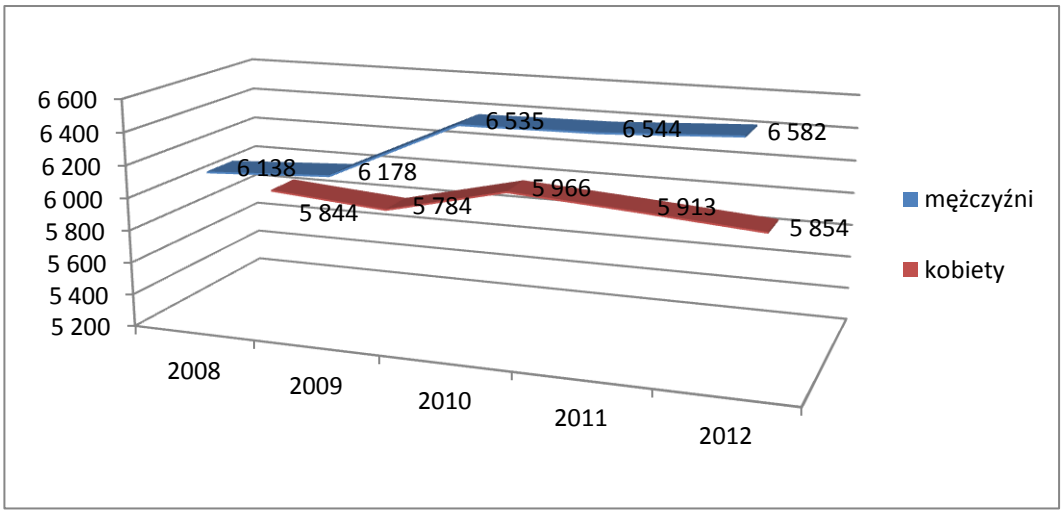
Wykres 8. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym mieszkających na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2012

Liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym wzrasta z roku na rok, przy czym od 2010 jest to wzrost nieznaczny (Wykres 9). Od 2010 roku spada natomiast liczba kobiet w wieku produkcyjnym mieszkająca na terenie Miasta i Gminy Sztum.

Wykres 9. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku produkcyjnym mieszkających na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2012

2.2.2. Edukacja i kultura

Edukacja

Dzieci oraz młodzież mają możliwość kształcenia się w przedszkolach, szkołach podstawowych, gimnazjach, liceach, technikach, szkołach zawodowych, specjalnych, z kolei dorośli mogą dokształcać się w szkołach dla dorosłych.

Na terenie Miasta i Gminy Sztum istnieje kilka zespołów szkół:

- Zespół Szkół im. Jana Kasprowicza w Sztumie,
- Zespół Szkół w Gościszewie,
- Zespół Szkół w Czerninie,
- Zespół Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica w Barlewiczkach,
- Wojewódzki Zespół Szkół Policealnych w Sztumie.

Na terenie miasta Sztum działają dwa **przedszkola**: Publiczne Przedszkole z Oddziałami Integracyjnymi nr 1 im. Kubusia Puchatka w Sztumie przy ulicy Chełmińskiej oraz Niepubliczne Przedszkole „Na Słonecznej Górce" w Sztumie przy ulicy Sienkiewicza. W gminie działają: Publiczne Przedszkole w Gościszewie przy Zespole Szkół w Gościszewie i Publiczne Przedszkole w Czerninie przy Zespole Szkół w Czerninie oraz Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi. W roku 2011 w mieście i gminie działały łącznie 4 przedszkola, do których uczęszczało 594 dzieci[11].

Wykształcenie **podstawowe** dzieci zdobywają w następujących szkołach:

- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Maksymiliana Golisza w Sztumie,
- Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi,
- Szkoła Podstawowa w Gościszewie,
- Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi im. Rodziny Donimirskich w Czerninie,
- Szkoła Podstawowa Specjalna w Uśnicach,
- Szkoła Podstawowa dla Dorosłych – Centrum Kształcenia Ustawicznego Sztum.

Wykształcenie **gimnazjalne** zdobywane jest w następujących placówkach:

- Gimnazjum nr 1 im. Jana Pawła II w Sztumie,
- Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi im. Rodziny Donimirskich w Czerninie,
- Gimnazjum dla Dorosłych – Centrum Kształcenia Ustawicznego Sztum,
- Gimnazjum Specjalne w Uśnicach.
- Niepubliczne Gimnazjum w Sztumie,

Do szkół **ponadgimnazjalnych** należą:

[11] Liczba uczniów według sprawozdania System Informacji Oświatowej stan na 30 września 2011 roku

- **Licea:**
  - Liceum Ogólnokształcące w Sztumie,
  - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Sztumie,
  - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych SCE w Sztumie – szkoła niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej,
  - I Liceum Profilowane w Sztumie,
  - Liceum Profilowane dla Dorosłych w Sztumie,
  - III Liceum Profilowane w Barlewiczkach.
- **Licea Uzupełniające:**
  - Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Sztumie – szkoła niepubliczna o uprawnieniach szkoły publicznej,
  - Liceum Uzupełniające dla Dorosłych w Barlewiczkach,
- **Technika:**
  - Technikum nr 1 w Sztumie,
  - Technikum nr 2 w Barlewiczkach,
- **Zasadnicze Szkoły Zawodowe:**
  - Zasadnicza Szkoła Zawodowa Nr 1 w Barlewiczkach,
  - Zasadnicza Szkoła Zawodowa dla Dorosłych,
- **Szkoły Policealne:**
  - Wojewódzka Szkoła Policealna dla Dorosłych w Sztumie,
  - Wojewódzka Szkoła Policealna dla Młodzieży w Sztumie,
  - Szkoła Policealna dla Dorosłych w Sztumie,
  - Szkoła Policealna dla Młodzieży w Sztumie,
  - Szkoła Policealna dla Dorosłych w Barlewiczkach.

W Uśnicach znajduje się również szkoła specjalna- Szkoła Przysposabiająca do Pracy.

Należy również zaznaczyć, iż na terenie Miasta i Gminy Sztum funkcjonuje również Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sztumie oraz Spółdzielnia Edukacyjna „P-TKM", która prowadzi liceum uzupełniające dla dorosłych oraz organizuje kursy zawodowe (np. kurs księgowy, pracownik ds. osobowych, sekretarz asystent, magazynier, operator sprzętu komputerowego).

Wykorzystując środki unijne szkoły modernizują i unowocześniają wyposażenie oraz infrastrukturę lokalową placówek edukacyjnych.

Jednym z takich właśnie przedsięwzięć był projekt pn. „Budowa hali sportowej z widownią i infrastrukturą techniczną oraz modernizacja gimnazjum w Sztumie". Ponadto Miasto i Gmina Sztum zrealizowała projekt: pn.: „Poprawa efektywności wykorzystywania energii w

budynkach użyteczności publicznej na terenie Gminy Sztum – termomodernizacja Zespołu Szkół w Czerninie oraz Przedszkola Publicznego nr 1 w Sztumie", który znacząco przyczynił się do poprawy lokalnej infrastruktury edukacyjnej.

W celu zapewnienia edukacji i opieki dla najmłodszych mieszkańców gminy Sztum, a tym samym zwiększenia stopnia upowszechniania edukacji przedszkolnej, realizowane są projekty w ramach programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, których celem jest zmniejszenie nierówności w stopniu upowszechniania edukacji przedszkolnej w gminie Sztum ze szczególnym uwzględnieniem obszarów wiejskich. Są to m.in.:

- partnerskie projekty pn. „E-przedszkola w powiecie sztumskim" oraz „E-zespoły przedszkolne w powiecie sztumskim". W ramach projektów na terenie gminy Sztum powstało 5 Zespołów Wychowanie Przedszkolnego tj.: w Czerninie, Gościszewie, Nowej Wsi, Piekle i Postolinie w ramach, których prowadzone były bezpłatne zajęcia dla dzieci od 3 do 5 lat. Dodatkowo zespoły wychowania przedszkolnego zostały wyposażone w meble zabawki, pomoce dydaktyczne m.in. logopedyczne, do nauki języka angielskiego oraz materiały papiernicze i plastyczne, wyposażenie placów zabaw;
- projekt pn.: Mały człowiek, wielkie możliwości czyli wsparcie Zespołu Szkół Publicznego Przedszkola w Czerninie poprzez utworzenie dodatkowych oddziałów przedszkolnych dla dzieci z terenu gminy Sztum. Projekt obejmował utworzenie dwóch oddziałów przedszkolnych w Zespole Szkół Publicznym Przedszkolu w Czerninie z siedzibą w Piekle i Postolinie. Nowoutworzone oddziały przedszkolne wyposażono w meble oraz zabawki, pomoce dydaktyczne i materiały papiernicze.

Ponadto na terenie miasta i gminy prowadzone są projekty, które mają na celu dynamiczny rozwój oferty edukacyjnej lokalnych szkół, czego przykładem jest projekt pn. „Równy start w przyszłość – czyli programy rozwojowe szkół obejmujące zajęcia pozalekcyjne dla uczniów z terenu Miasta i Gminy Sztum oraz Miasta i Gminy Dzierzgoń" współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. **Celem głównym projektu** jest wyrównywanie szans edukacyjnych poprzez realizację do 2013 roku projektów rozwojowych w 10 szkołach gminy Sztum i Dzierzgoń. Wsparciem zostaną objęci uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych (1007 uczniów i uczennic) z terenu Miasta i Gminy Sztum oraz Miasta i Gminy Dzierzgoń. Projekt zakładał realizację 11220 godzin zajęć pozalekcyjnych m.in.: z fizyki, matematyki, przedmiotów naukowo-technicznych, informatyki, języka polskiego, języków obcych oraz zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne i logopedyczne.

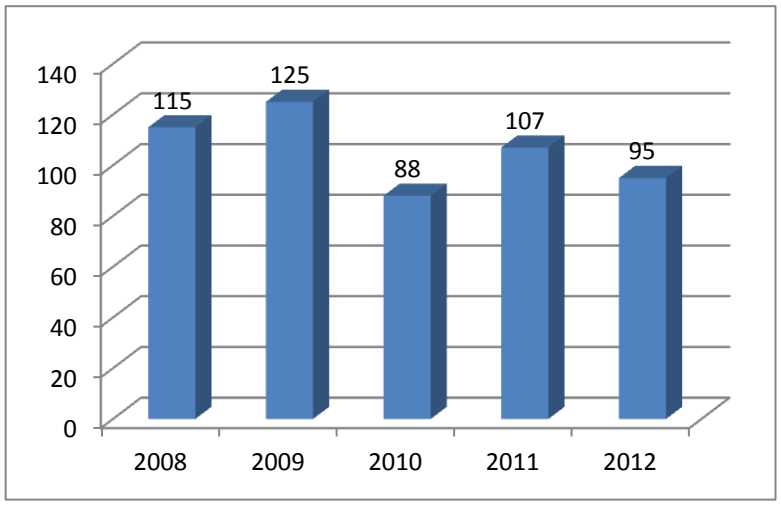
Ponadto Miasto i Gmina Sztum zrealizowała projekt pn. „Raz, Dwa, Trzy – zajęcia dodatkowe i doposażenie bazy dydaktycznej w materiały edukacyjne dla uczniów klas I-III szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto i Gminę Sztum". Głównym celem projektu było wsparcie indywidualnego rozwoju 140 uczniów i 120 uczennic klas I-III szkół podstawowych

prowadzonych przez Miasto i Gminę Sztum, dostosowane do ich zdiagnozowanych potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych.

Zauważyć można, iż od 2010 roku rośnie liczba absolwentów szkół zawodowych (Wykres 10), co świadczyć może o fakcie, iż z uwagi na wymagania rynku pracy kształcenie zawodowe cieszy się coraz większą popularnością. Liczba maturzystów liceów ogólnokształcących utrzymuje się na stabilnym poziomie (średnia arytmetyczna w latach 2008-2012 wynosi 106 uczniów). Należy jednak zaznaczyć, iż za jakość i kierunki kształcenia ponadgimnazjalnego oraz infrastrukturę szkolną w tym zakresie odpowiada Powiat Sztumski.

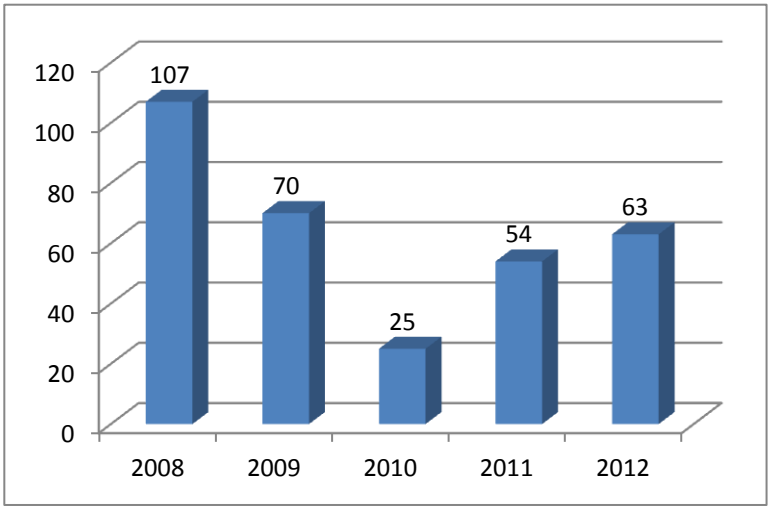
Przy Sztumskim Centrum Kultury od 2007 roku prężnie działa Uniwersytet Trzeciego Wieku. Skupia rokrocznie ok. 100 osób w wieku od 50 do 80 lat. Rok akademicki trwa od 1 października do 30 maja. Studentom oferuje się zarówno zajęcia cykliczne, takie jak: fitness, joga, wycieczki piesze, lektoraty językowe, warsztaty komputerowe, rękodzielnicze, muzyczne, fotograficzne, teatralne. Ponadto organizowane są comiesięczne wykłady o bardzo różnorodnej tematyce, wyjazdy do teatrów, opery, wycieczki, warsztaty kulinarne, spotkania integracyjne.

Wykres 10. Maturzyści i absolwenci liceów ogólnokształcących, którzy otrzymali świadectwa dojrzałości w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2012

Wykres 11. Maturzyści i absolwenci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, którzy otrzymali świadectwa dojrzałości w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2012

Biblioteki:

W mieście Sztum, przy ulicy Sienkiewicza, działa Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka filia w Sztumie. W swoich zbiorach biblioteka posiada książki, czasopisma oraz zbiory specjalne – kasety video i płyty DVD. Na dzień 31 grudnia 2011 roku zbiory biblioteki przedstawiały się następująco: 23 644 woluminów książek, czasopisma archiwalne (od 1990 r. czasopisma nie są oprawiane) 626 jednostek inwentarzowych, zbiory specjalne (audiowizualne i multimedialne na różnych nośnikach) – 187 jednostek inwentarzowych. Księgozbiór, w miarę posiadanych finansów jest uzupełniany nowymi pozycjami z różnych dziedzin wiedzy i służy uczącym się i studiującym czytelnikom. Od października 2008r. informacje o najnowszych zbiorach są udostępniane czytelnikom w postaci katalogu ON-LINE.

W Sztumskim Centrum Kultury znajduje się Biblioteka, która prężnie działa i organizuje wiele warsztatów, spotkań, konkursów dla czytelników. Oprócz tego przy bibliotece działa Dyskusyjny Klub Książki, którego uczestnicy spotykają się regularnie w czytelni by porozmawiać i podzielić się refleksjami na temat przeczytanych przez siebie pozycji.

Oprócz tego biblioteka przy Centrum Kultury ma swoją filie w Postolinie (w budynku dawnej szkoły).

Kultura

W mieście działa Sztumskie Centrum Kultury, którego siedziba mieści się w zmodernizowanym budynku dawnego kina „Powiśle", przy ulicy Reja 13. Sztumskie Centrum Kultury jest instytucją kultury, która przygotowuje i realizuje programy o charakterze kulturalno- oświatowym. Poprzednia siedziba instytucji znajdowała się w zabytkowym zamku krzyżackim, stanowiącym własność Gminy Sztum. W latach 2000-2002, dzięki staraniom władz samorządowych oraz przy wsparciu Fundacji Współpracy Polsko - Niemieckiej wykonano remont południowego skrzydła Zamku w Sztumie. Obecnie część budynków znajdujące się w obrębie Wzgórza Zamkowego w Sztumie oddane są w użyczenie dla Sztumskiego Centrum Kultury na czas nieokreślony na cele statutowe związane z tworzeniem, ochroną i upowszechnianiem kultury, turystyki oraz sportu. Sztumskie Centrum Kultury prowadzi zajęcia całoroczne: warsztaty teatralne, próby orkiestry dętej, warsztaty klubu plastyka, warsztaty gry na keyboardzie, gitarze, perkusji, flecie, zajęcia zespołów wokalnych, warsztaty wokalne dla solistów, warsztaty plastyczne dla dzieci, zajęcia tańca współczesnego, warsztaty tańca ludowego, warsztaty dla zespołów rockowych, warsztaty fotograficzne, aerobik i jogę, oraz Dyskusyjny Klub Filmowy.

Na zamku organizowane są również sezonowe wystawy historyczne i tematyczne. Zamek okolony jest dobrze zachowanym średniowiecznym murem, co sprawia że wewnątrz dziedzińca jest doskonałe miejsce dla imprez plenerowych, takich jak festyny, koncerty, happeningi.

Sztumskie Centrum Kultury posiada kino cyfrowe 3D, bibliotekę i salę estradową w budynku w Sztumie przy ulicy Reja 13, filie (świetlice) w: Czerninie, Koślince, Sztumskim Polu, Sztumskiej Wsi, Gronajnach i Pietrzwałdzie oraz punkty biblioteczne w Nowej Wsi i Postolinie.

Do najważniejszych imprez i wydarzeń kulturalnych organizowanych w Sztumie przy współudziale Sztumskiego Centrum Kultury, zaliczyć należy:

- **Festiwal Teatrów Ulicznych** – Sztumskie Centrum Kultury zaprosiło do udziału w festiwalu kilka zespołów teatralnych z całego kraju, tj.: Teatr Nikoli (Kraków), Teatr Prawdziwy (Bielawa), Teatr Trójkąt (Zielona Góra). Teatr Wagabunda (Kraków), Teatr Cztery Żywioły (Chojnice). Przedstawionych zostało wiele interesujących widowisk;
- **Międzynarodowy i Ogólnopolski Przegląd Sztuki Więziennej** - w trakcie przeglądu prezentowane jest malarstwo, grafika, rzeźba i formy artystycznego wyrazu typowe dla miejsc, w których powstają. Sale wystawowe zaskakują scenografią przybliżającą więzienny klimat. Ponadto od 3 lat prezentowane są przez osadzonych spektakle w ramach Przeglądu Zespołów Teatralnych;

- **Dni Ziemi Sztumskiej** – cykl koncertów, imprez towarzyszących, turniejów oraz działań rekreacyjno sportowych dla mieszkańców gminy Sztum z okazji święta miasta – rocznicy ustanowienia praw miejskich dla Sztumu;
- **Noc Świętojańska nad Jeziorem Sztumskim** – obchody Nocy Świętojańskiej na plaży, dużo dobrej muzyki i wiele atrakcji. Zapewniony ponadto obrzęd puszczania wianków na wodzie;
- **Sztumska Noc Bluesowa** – Impreza muzyczna o międzynarodowym zasięgu, która od paru lat odbywa się podczas wakacji letnich na scenie przygotowanej na Plaży Miejskiej. Przyciąga wielu słuchaczy – miłośników bluesa, ale także wszystkich spragnionych dobrej muzyki. Międzynarodowy zasięg zapewniają muzycy o uznanej na świecie marce. W ubiegły roku gwiazdą wieczoru był Terry Man ze Stanów Zjednoczonych;
- **Spotkania Poetyckie o „Złote Usta”-** impreza edukacyjna o długoletniej tradycji. Udział w niej biorą uczniowie wszystkich klas szkół podstawowych i gimnazjalnych podzieleni na kategorie wiekowe. Przed przystąpieniem do konkursu odbywają się także warsztaty przygotowawcze dla nauczycieli i opiekunów. Impreza organizowana jest wspólnie z Komendą Hufca ZHP w Sztumie;
- **Święto Plonów (dożynki miejsko – gminne)** – tradycyjne święto plonów co roku odbywa się w innym sołectwie. Podczas tej uroczystości prócz mszy świętej, tradycyjnych obrzędów dożynkowych, konkursu na najpiękniejszy wieniec dożynkowy odbywa się także rozstrzygnięcie konkursu na najpiękniejszy balkon i ogródek przydomowy pod hasłem: „Piękne miasto i wieś dziełem mieszkańców”. Całość kończy zabawa dożynkowa;
- **Uroczyste zapalenie światełek choinkowych** – zimowa impreza plenerowa, podczas które zostają uroczyście rozświetlona miejska iluminacja świąteczna. Odbywają się także koncerty dzieci i zespołów z muzyka świąteczną. Nieodłącznym elementem jest także wizyta św. Mikołaja, który częstuje wszystkich słodyczami;
- **Powitanie Nowego Roku** – impreza plenerowa organizowana na Placu Wolności. Skupia ok. 1000 osób, które pragną przywitać nowy rok wspólnie z innymi mieszkańcami miasta. Przez cały czas trwania imprezy gra zespół muzyczny, o północy władze składają życzenia i odbywa się pokaz ogni sztucznych;
- **Turniej Piłki Nożnej** – impreza sportowa organizowana od wielu lat podczas wakacji letnich. Udział biorą dzieci od 6 do 18 lat, drużyny rywalizują ze sobą w odpowiednich kategoriach wiekowych. Rozgrywanych jest cykl meczów, w wyniku których wyłonieni zostają zwycięzcy poszczególnych kategorii. Wszyscy uczestnicy otrzymują pamiątkowe dyplomy i medale;
- **Koncerty letnie** – cykl koncertów letnich odbywających się w weekendy wakacyjne na specjalnie w tym celu przygotowanej scenie na Placu Wolności. Są to koncerty muzyczne o bardzo różnorodnym charakterze, od koncertów jazzowych, bluesowych,

poprzez biesiadne i taneczne. W ramach tych koncertów odbywa się także koncert organowy w rocznicę wizyty Feliksa Nowowiejskiego na ziemiach sztumskich. Koncert ten odbywa się w kościele św. Anny;

- **Festiwal Piosenki Ułańskiej** – impreza artystyczna, planowana na 2014 rok, która uświetnić ma rocznicę Odzyskania Niepodległości – 11 listopada. Jej celem będzie pielęgnowanie i kultywowanie tradycji piosenki ułańskiej, jest ona także próbą ocalenia tej twórczości i zaszczepienia jej w młodym pokoleniu. Konkurs podzielony będzie na kategorie wiekowe;
- **Przegląd Zespołów Artystycznych** – impreza o charakterze artystyczno – edukacyjnym, skierowana do wszystkich placówek oświatowych powiatu. Prezentacje są dowolne, począwszy od koncertów zespołów, wokalistów, poprzez spektakle teatralne i inne formy prezentacji artystycznej. Jak w przypadku innych tego rodzaju konkursów wszyscy uczestnicy stają w szranki w określonych kategoriach;
- **Kobiety Aktywne** – cykl spotkań kobiet o charakterze aktywizacyjnym. W ramach tych spotkań odbywają się koncerty, spektakle teatralne, warsztaty tematyczne i inne. Stałym elementem są przygotowywane dwa razy do koku konkursy: na najlepszy stół wigilijny i wielkanocny;
- **Finały WOŚP** – Sztumskie Centrum Kultury bierze udział w finałach WOŚP od II finału organizowanego przez tą fundację. Co roku wolontariusze wychodzą na ulice, aby zbierać pieniądze do puszek. Natomiast na scenie w kinie, gdzie mieści się sztab orkiestry trwają koncerty i licytacje. Ponadto czynna jest loteria fantowa, punkty gastronomiczne i szereg innych aktywności, z których obchód także zasila wspólną kasę. Od wielu lat licytowana jest złota i srebrna edycja sztumskiego serduszka WOŚP.

2.2.3. Sport i rekreacja

Jednym z istotnych elementów rekreacyjnych są liczne ścieżki rowerowe oraz piesze, opisane w punkcie 2.3.1 niniejszej Strategii, z których korzystać mogą zarówno mieszkańcy terenów miasta i gminy, jak również turyści.

Do głównych obiektów rekreacyjnych należą: Bulwar Zamkowy nad Jeziorem Sztumskim, zrewitalizowane Centrum Miasta Sztum, Rowerowy Szlak Zamków Gotyckich, przystań w Białej Górze, teren rekreacyjny na Zajezierzu (przedłużenie Bulwaru Zamkowego), oraz Park Miejski, z których to korzystać mogą mieszkańcy i turyści przybyli na teren Miasta i Gminy Sztum.

Dla Miasta i Gminy Sztum jako jednostki samorządu terytorialnego, sport jest jednym z ważnych aspektów w ramach prowadzonej działalności społecznej. Oferta sportowa miasta i gminy skierowana jest zarówno dla mieszkańców i turystów w każdym wieku, chcących

aktywnie spędzić wolny czas. Na terenie Miasta i Gminy Sztum znajdują się obiekty sportowe z których mogą korzystać nie tylko osoby zrzeszone w danym klubie sportowym, ale także mieszkańcy miasta i gminy oraz turyści. Na terenie Miasta i Gminy Sztum funkcjonują następujące kluby sportowe:

- Kolarski Ludowy Klub Sportowy „Lider”,
- Miejski Ludowy Klub Sportowy „Victoria”,
- Lekkoatletyczny Klub Sportowy "Zantyr" Sztum,
- Klub Piłkarski Olimpia Sztum,
- Klub Sportowy CZERNIN,
- Klub Piłkarski „RUCH” GOŚCISZEWO,
- Ludowy Klub Sportowy BŁYSKAWICA,
- Uczniowski Klub Sportowy SOKOLIK,
- Oddział Regionalny Olimpiady Specjalne Polska Pomorskie.

Większość z w/w sekcji sportowych prowadzi zajęcia sportowe skierowane dla różnych grup wiekowych odnosząc przy tym sukcesy o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym. Doskonalenie i utrwalanie szkolenia podstawowego odbywa się w systemie szkolenia wojewódzkiego młodzików, juniorów a także na obozach i konsultacjach. Proces budowania potencjału sportowego a później wyników sportowych rozpoczyna się od szerokiego szkolenia sportowego dzieci i młodzieży. Odbywa się to w klubach sportowych. Ma ono zróżnicowany charakter w zależności od poziomu i kwalifikacji szkoleniowców, a także możliwości finansowych klubów i posiadanej bazy.

Sport, jako jeden z głównych priorytetów działalności władz samorządowych jest bardzo promowany wśród mieszkańców Miasta i Gminy Sztum poprzez organizowanie różnych zawodów sportowych na poziomie amatorskim oraz pół-amatorskim. Do najważniejszych z nich można zaliczyć:

- Międzynarodowy Sztumski Bieg Solidarności.
- Puchar Pomorza w Nordic Walking podczas świętowania Dni Ziemi Sztumskiej,
- Biegi przełajowe w kategorii Grand Prix na różnych dystansach,
- Zawody sportowe organizowane dla osób niepełnosprawnych.

Ponadto w każdą sobotę przez cały rok na miejskiej plaży odbywają się marsze rekreacyjne Nordic Walking, które są otwarte dla wszystkich zainteresowanych.

Rycina 6. Zawody Nordic Walking na plaży miejskiej w Sztumie

Źródło: www.sztum.pl

Wszystkie w/w imprezy sportowe organizowane są cyklicznie co pozwala z roku na rok podnosić ich rangę, poziom sportowy oraz organizatorski. Odnotowano także systematyczny wzrost zainteresowania dyscyplinami sportowymi na terenach Miasta i Gminy Sztum co przekłada się na wzrost ilości organizowanych zawodów poprzez miejscowe placówki oświatowe.

Ponadto, do wykorzystania przez mieszkańców Miasta i Gminy Sztum są także obiekty sportowo - rekreacyjne na terenach szkoły podstawowej, gimnazjum oraz liceum ogólnokształcącego takie jak:

- boisko do piłki nożnej typu Orlik,
- hala widowiskowo – sportowa przy Gimnazjum nr 1 w Sztumie,
- boiska do koszykówki,
- bieżnie do uprawiania joggingu i organizowania zawodów biegowych,
- siłownia,
- stadion i kort tenisowy
- hala sportowa w Czerninie
- wiejskie boiska sportowe

Wszystkie te obiekty pozwalają turystom i mieszkańcom Miasta i Gminy Sztum aktywnie spędzać swój wolny czas. W 2011 r. zakończyła się budowa terenu rekreacyjnego i boiska do piłki siatkowej - plażowej wraz z wyposażeniem przy plaży miejskiej w ramach modernizacji bulwaru nad Jeziorem Sztumskim w Sztumie. Inwestycja ta cieszy się w sezonie letnim bardzo dużą popularnością wśród osób uprawiających sport i pozwala na rozszerzenie swoich umiejętności.

MiG Sztum posiada dokumentację projektową na modernizację stadionu piłkarsko – lekkoatletycznego w Sztumie, dokumentację projektową na budowę boiska sportowego w Sztumie oraz dokumentację na zagospodarowanie terenu rekreacyjnego wokół stadionu (urządzenia fitness, skate park, zestaw sprawnościowy dla dzieci, boisko do koszykówki) i modernizację istniejących kortów tenisowych. Całość ma tworzyć kompleks sportowo-rekreacyjny. Warunkiem przystąpienia do realizacji inwestycji jest uzyskanie dofinansowania.

2.3.4. Ochrona zdrowia

Na terenie gminy świadczenia zdrowotne zapewniają Szpital Polski Sztum z oddziałami i poradniami przyszpitalnymi oraz niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

Szpital Polski w Sztumie Sp. z o.o. swym zasięgiem statutowym obejmuje obszar miasta i gminy Sztum oraz gmin ościennych.

W ramach szpitala funkcjonują oddziały:

- Izba przyjęć;
- Oddział Pomocy Doraźnej – dysponuje trzema wyjazdowymi zespołami ratownictwa medycznego;
- Oddział Chirurgii Ogólnej – odział liczy 30 łóżek;
- Oddział Położnictwa i Ginekologii – oddział liczy 28 łóżek, w tym 10 łóżek położniczych, 2 ginekologiczne i 6 łóżek patologii ciąży, zatrudnionych tutaj jest 5 lekarzy;
- Oddział Noworodków i Wcześniaków;
- Odział Dziecięcy – posiada 22 łóżka oraz samodzielną izbę przyjęć;
- Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii;
- Oddział Wewnętrzny – posiada 24 łóżka;
- Oddział Laryngologiczny – dysponuje 16 łóżkami dla dzieci i dorosłych;
- Oddział Neurologiczny z Pododdziałem Udarowym – posiada 36 łóżek, neurologia 20 a pododdział udarowy 16;
- Oddział Rehabilitacji – posiada 58 łóżek dla pacjentów dorosłych;
- Oddział Reumatologiczny – posiada 20 łóżek stacjonarnych;
- Centralne Laboratorium Analityczne i Pracownia Serologii;

- Pracownia Diagnostyki Obrazowej Szpitala;
- Blok Operacyjno – Zabiegowy – posiada 1 salę operacyjną;
- Zakład Opiekuńczo – Leczniczy – istnieje od sierpnia 2002 r., dysponuje 32 łóżkami.

Oprócz tego przy szpitalu w Sztumie działają dwie poradnie: Poradnia Onkologiczna i Poradnia Kardiologiczna.

Według danych pozyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego za rok 2011 w gminie Sztum znajduje się 10 niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej. Na terenie gminy działa Ośrodek Pielęgnacyjno – Opiekuńczy przy Stowarzyszeniu Pomocy Osobom Przewlekle Chorym DAR SERCA[12].

2.3.5. Integracja społeczna

Integracja i pomoc społeczna dla potrzebujących jej mieszkańców z terenów miasta i Gminy Sztum jest jednym z priorytetowych działań lokalnego samorządu. Pomoc społeczna ma na celu wsparcie osób potrzebujących, by mogli żyć w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym za pomocą działań, które będą dążyły do usamodzielnienia osób i rodzin oraz zwiększenia ich integracji ze środowiskiem.

Pomoc społeczna dla mieszkańców miasta i gminy polega w szczególności na:

- przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń,
- pracy socjalnej,
- prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej,
- analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej,
- realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych,
- rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Do głównych celów pomocy społecznej należy:

- wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej, doprowadzenie - w miarę możliwości - do ich życiowego usamodzielniania i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka,
- zapewnienie dochodu na poziomie interwencji socjalnej – dla osób nie posiadających dochodu lub o niskich dochodach, w wieku poprodukcyjnym i osobom niepełnosprawnym,

[12] Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Sztum, Grudziądz, Sztum 2013

- zapewnienie dochodu do wysokości poziomu interwencji socjalnej osobom i rodzinom o niskich dochodach, które wymagają okresowego wsparcia,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- integracja ze środowiskiem osób wykluczonych społecznie,
- stworzenie sieci usług socjalnych adekwatnych do potrzeb w tym zakresie.[13]

W 2012 roku teren Miasta i Gminy Sztum zamieszkiwało 18 735 osób, z czego 1 934 osób w rodzinach otrzymało wsparcie socjalne, co stanowi 10,32 % wszystkich mieszkańców Miasta i Gminy Sztum. Udział mieszkańców objętych pomocą społeczną w latach 2009-2012 utrzymywał się na podobnym poziomie i oscylował wokół 10 % (tabela 6). Procent ten oznacza, iż nie możemy pominąć znaczenia wsparcia osób potrzebujących.

Tabela 6. Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców Miasta i Gminy Sztum

Rok	Liczba rodzin objętych pomocą	Liczba osób w rodzinach	Liczba mieszkańców miasta i gminy	% udział mieszkańców miast i gminy objętych pomocą
2009	628	1 798	17 904	10,04 %
2010	650	1 794	18 680	9,60 %
2011	646	1 764	18 686	9,44 %
2012	709	1 934	18 735	10,32 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz MGOPS w Sztumie

Pomoc społeczna w Mieście i Gminie Sztum – ośrodki wsparcia

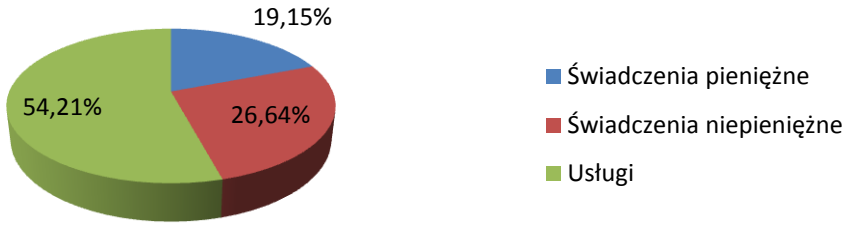
Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie (MGOPS)- jest główną instytucją wspierającą pomoc społeczną w mieście i gminie**.** Jego celem jest wspieranie osób zamieszkałych na terenie Miasta i Gminy Sztum, które z różnych przyczyn tego wsparcia potrzebują. Wsparcie to może być m. in. w postaci pracy socjalnej, poradnictwa, różnego rodzaju świadczeń socjalnych. Możemy wyróżnić trzy formy udzielanej pomocy: pieniężna, rzeczowa oraz usługowa.

Usługi świadczone przez pracowników ośrodka przeważają nad świadczeniami pieniężnymi oraz niepieniężnymi. Stanowią one 54,21 % wszystkich rodzajów wsparcia. Oznacza to,

[13] http://www.mpips.gov.pl/pomoc-spoleczna/

iż pomoc typu „usługi opiekuńcze" czy praca socjalna odgrywają ogromne znaczenie dla rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej.

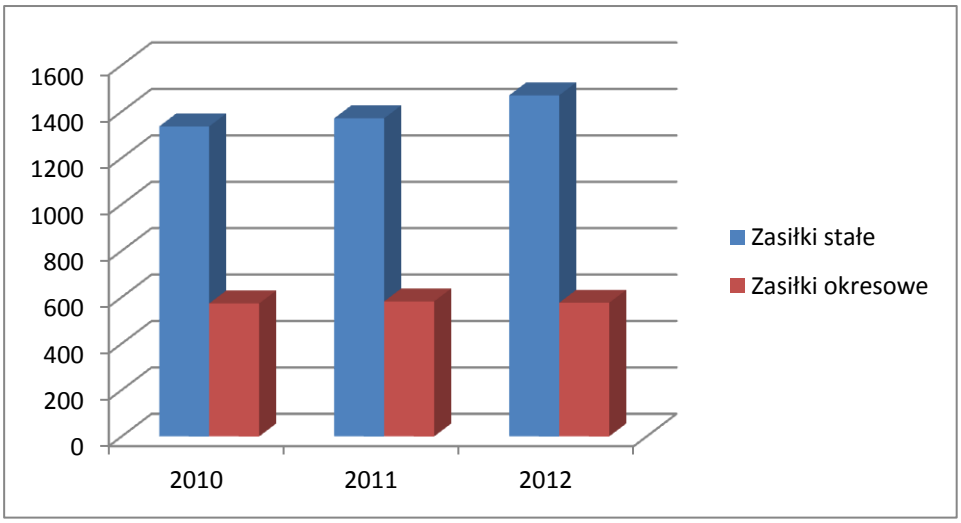
Wykres 12. Struktura udzielanych świadczeń wg rodzaju w 2012 r. przez MGOPS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Świadczenia pieniężne stanowią najmniejszy procent wszystkich udzielanych świadczeń, wynoszą one 19,15 %. Świadczenia te mają charakter stały bądź okresowy. Liczba udzielanych zasiłków stałych jest dwukrotnie wyższa niż udzielanych zasiłków okresowych. W latach 2010-2012 ilość zasiłków stałych nieznacznie rosła, natomiast ilość udzielonych zasiłków okresowych utrzymywała się na podobnym poziomie (ok. 580 świadczeń).

Wykres 13. Świadczenia pieniężne udzielane na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2010-2012 (liczba świadczeń)

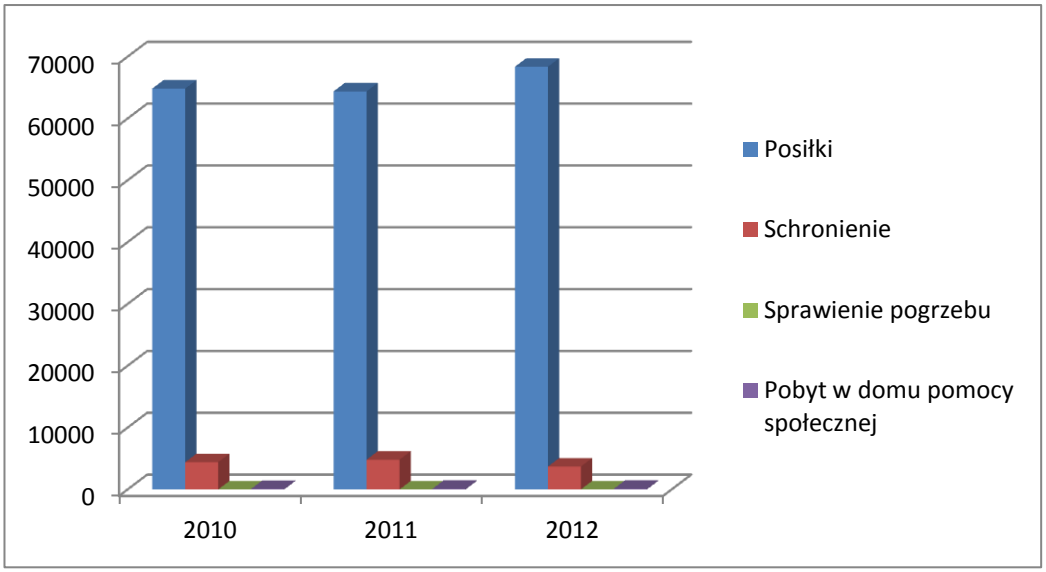

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Do świadczeń niepieniężnych udzielanych przez MGOPS w ostatnich latach zaliczają się udzielone posiłki, schronienia, sprawienie pogrzebu oraz odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej. Jak widzimy na poniższym wykresie, przeważającą rolę odgrywają posiłki, które w większości były udzielane dzieciom. Wynoszą one odpowiednio: 64 846 świadczeń w 2010 r., 64 394 świadczeń w 2011 r., 68 378 świadczeń w 2012 r. Dożywianie

w gminie utrzymują się w ostatnich latach na podobnym poziomie. W porównaniu do dużej ilości udzielonych posiłków, ilość udzielonych schronień czy świadczeń sprawienia pogrzebu czy pobytu w domu pomocy społecznej jest znikoma, jednak utrzymuje się na wyrównanym poziomie w badanym okresie. W 2012 roku udzielono 3 706 świadczeń dot. schronienia, 4 świadczenia sprawienia pogrzebu oraz 107 świadczeń dotyczących pobytu w domu pomocy społecznej.

Wykres 14. Świadczenia niepieniężne udzielane na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2010-2012 (liczba świadczeń)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Miejsko Gminny-Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie na dzień 31 grudnia 2012 roku zatrudniał 36 pracowników, z czego dziewięcioro pracowników socjalnych świadczyło na co dzień pracę w terenie. Na jednego pracownika socjalnego przypadało średnio 2 013 mieszkańców.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Czerninie (ŚDS)- wspiera swoją działalnością Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie. Przejął on działania związane ze wsparciem osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin za pomocą świadczenia odpowiednich specjalistycznych usług opiekuńczych. W przypadku zaburzeń psychicznych mówimy tu o udzielaniu pomocy osobom chorym psychicznie oraz osobom niepełnosprawnym intelektualnie w stopniu znacznym lub umiarkowanym oraz w stopniu lekkim, gdy jednocześnie występują inne sprzężone zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne. W tym celu ŚDS w 2012 roku zatrudniał psychologa oraz 3 terapeutów zajęciowych. Placówka ta jest przystosowana do obsługi 20 osób przy zatrudnieniu w 2012 r. jednego psychologa oraz trzech terapeutów zajęciowych. Z pomocy terapeutycznej w 2010 roku skorzystało 18 osób, natomiast w dwóch kolejnych latach liczba wspartych osób zwiększyła się do 21.

Tabela 7. Wykorzystanie zasobów Środowiskowego Domu Samopomocy w Czerninie (ŚDS)

Zasoby	2010	2011	2012
Liczba miejsc	20	20	20
Liczba osób korzystających	18	21	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sztumie – organizuje i prowadzi opiekę zastępczą rodzinną dla dzieci na terenie powiatu oraz realizuje zadania powiatu finansowane z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych z zakresu rehabilitacji społecznej, która ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestniczenie w życiu społecznym (włączenie społeczne)[14].

Ośrodek AGAPE w Sztumie- prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Bezdomnych Dom Modlitwy „AGAPE". Jego głównym celem jest utworzenie kompleksowego systemu pomocy społecznej w kryzysie. Ośrodek zapewnia schronienie, wraz z wyżywieniem, bezdomnym mężczyznom (45 miejsc schroniskowych , 10 interwencyjnych miejsc stacjonarnych) oraz prowadzi działania aktywizujące społecznie. Ośrodek swoją pomoc kieruje do osób bezdomnych jak również do ofiar przemocy w rodzinie. Wsparcie jest możliwe również dla osób ze środowiska lokalnego zagrożone wykluczeniem społecznym.

Pomoc rodzinom, osobom bezdomnym, starszym i niepełnosprawnym w Mieście i Gminie Sztum

Miasto i Gmina Sztum realizuje szereg projektów skierowanych do osób wykluczonych społecznie, do których należą m.in. osoby bezdomne, starsze, niepełnosprawne oraz rodziny wymagające wsparcia. Integracja i pomoc społeczna jest jednym z priorytetowych zadań Miasta i Gminy Sztum. Liczba rodzin, którym zostało udzielone wsparcie w ostatnich 4 latach wzrasta. W 2009 roku było to 611 rodzin, natomiast w 2012 roku wielkość ta wzrosła prawie dwukrotnie (1 024 rodzin)(Tabela nr 8).

[14] http://pcpr.powiatsztumski.pl/

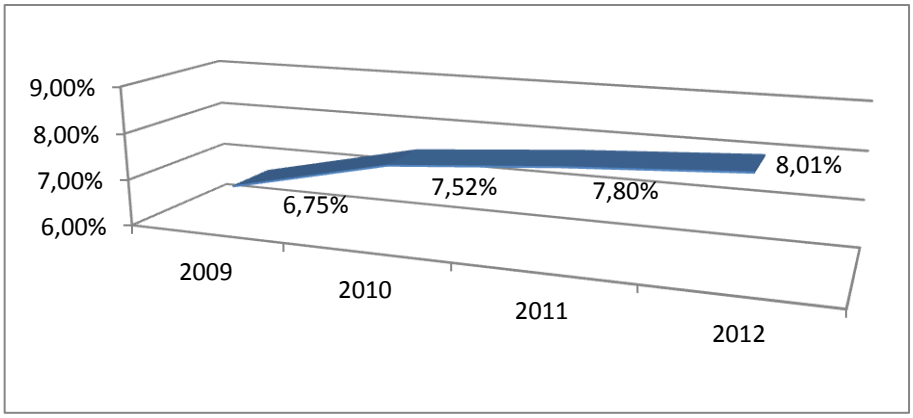
Tabela 8. Rodziny i osoby, którym udzielono pomocy i wsparcia

Osoby/ Rodziny	2009	2010	2011	2012
Liczba osób	1 208	1 405	1 458	1 501
Liczba rodzin	611	844	877	1 024
Liczba osób w rodzinie	1 745	2 265	2 291	2 604

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Biorąc pod uwagę liczbę osób zamieszkujących na terenie Miasta i Gminy Sztum, w badanym okresie procent mieszkańców wymagających i otrzymujących wsparcie co roku wzrastał o kilka punktów procentowych. W 2012 roku aż 8,01 % mieszkańców omawianego obszaru wymagało pomocy pod różnymi postaciami. Wielkości wskazane na wykresie nr 15 dają informację, iż nie można zignorować tej części społeczeństwa, która potrzebuje i oczekuje pomocy oraz wsparcia ze strony lokalnego samorządu.

Wykres 15. Procentowy udział mieszkańców, którym udzielono pomocy i wsparcia na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2009-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS oraz MGOPS w Sztumie

Dominującymi przyczynami udzielania pomocy w latach 2009-2012 było ubóstwo, bezrobocie oraz niepełnosprawność. W ostatnim roku badanego okresu z powodu ubóstwa wsparcie otrzymało aż 616 rodzin, z powodu bezrobocie 485 rodzin, natomiast z powodu niepełnosprawności 311 rodzin. W każdej z tych grup liczba rodzin otrzymujących pomoc systematycznie rosła w ostatnich czterech latach. Nieco mniejsza liczba rodzin potrzebowała pomocy ze względu na bezradność (189 – w 2012 r.), czy długotrwałą lub ciężką chorobę (162 – w 2012 r.), jednak jest to liczba znacznie wyższa w porównaniu do liczby rodzin wspomaganych ze względu na alkoholizm, bezdomność czy inne wymienione w tabeli poniżej.

Tabela 9. Powody udzielania wsparcia i pomocy na terenie Miasta i Gminy Sztum (liczba rodzin)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Ubóstwo	516	553	537	616
Bezrobocie	394	436	452	485
Bezradność (Problemy)	159	201	170	189
Niepełnosprawność	278	293	308	311
Długotrwała lub ciężka choroba	132	143	165	162
Alkoholizm	49	46	45	62
Narkomania	0	2	0	2
Bezdomność	23	28	30	35
Opuszczenie zakładu karnego	4*	8	10	9
Zdarzenia losowe	15	6	5	23
Przemoc w rodzinie – ofiary przemocy	-	2	6	7
Przemoc w rodzinie – sprawcy przemocy *	-	2*	6*	7*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

** jednostką miary jest liczba osób*

Świadczenia rodzinne

Wiele rodzin na terenie Miasta i Gminy Sztum potrzebuje wsparcia i pomocy z zewnątrz. Rodziny te mogą liczyć na zasiłek rodzinny wraz z dodatkami, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka czy też świadczenia opiekuńcze (zasiłek pielęgnacyjny, świadczenia pielęgnacyjne). W 2010 roku z zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami skorzystały aż 843 rodziny, w 2011 roku było to 751 rodzin, natomiast w 2012 roku liczba ta spadła do 667. Jednym z powodów spadku liczby rodzin uprawnionych do otrzymania świadczeń rodzinnych może być wzrost od 1 listopada 2012 roku progu dochodowego uprawniającego do otrzymania tych świadczeń. W tabeli poniżej pokazana jest struktura udzielonych świadczeń rodzinnych. Możemy dostrzec, iż zasiłki rodzinne wraz z dodatkami stanowią nieco ponad 48 % udzielonych świadczeń rodzinnych. Z tego niemal 31 % to zasiłki rodzinne, a pozostałe 17 % zostało przeznaczone na dodatki. Nieco mniejszy, ale również wysoki udział w świadczeniach rodzinnych mają zasiłki pielęgnacyjne (25,97%) oraz świadczenia pielęgnacyjne (21,73%).

Tabela 10. Świadczenia rodzinne przyznane przez MGOPS w Sztumie w 2012 roku

Rodzaje świadczeń	2012 rok
1. Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, w tym:	**48,07%**
Zasiłki rodzinne	30,74%
Dodatek z tyt. urodzenia dziecka	1,38%
Dodatek z tyt. opieki nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego	2,35%
Dodatek z tyt. samotnego wychowywania dziecka	3,74%
Dodatek z tyt. kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	1,40%
Dodatek z tyt. rozpoczęcia roku szkolnego	2,16%
Dodatek z tyt. podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	1,83%
Dodatek z tyt. wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej	4,47%
2. Zasiłki pielęgnacyjne	**25,97%**
3. Świadczenia pielęgnacyjne	**21,73%**
4. Jednorazowa zapomoga z tyt. Urodzenia dziecka	**4,22%**
SUMA	**100,00%**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z MGOPS w Sztumie

Świadczenia alimentacyjne

Poza świadczeniami rodzinnymi MGOPS udziela również zaliczki alimentacyjne. W 2010 roku świadczenia alimentacyjne otrzymały 164 rodziny, w 2011 roku były to 173 rodziny, natomiast w 2012 roku ilość rodzin zmniejszyła się do 170. Z powyższych danych widać, iż wielkości te utrzymują się na równym poziomie i nie dostrzegane jest wzmożone zapotrzebowanie na tego typu pomoc.

Asystent rodziny

W 2012 roku MGOPS zatrudniał dwóch asystentów rodziny, którzy opiekowali się 16 rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Głównym zadaniem asystenta rodziny jest niedopuszczenie do rozdzielenia dziecka z rodziną, bądź doprowadzenie do jak najszybszego powrotu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej. Asystent rodziny opiekuje się rodziną, wspiera ją dostępnymi i możliwymi

dla asystenta sposobami, by osiągnęły one stabilizację życiową, która pozwoli im wychowywać dzieci. Pełnoletni wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze spokrewnione, również mogą liczyć na wsparcie i opiekę asystenta rodziny. Praca asystenta jest wspierana przez zespół interdyscyplinarny, by pomoc rodzinom była pełniejsza.

Asystent rodziny swoich podopiecznych wspomaga następującymi działaniami:

- radzi i edukuje rodziny jak rozwiązywać problemy,
- informuje o możliwościach uzyskania pomocy od właściwych instytucji,
- wspiera w dążeniu do poprawy sytuacji życiowej, zdobyciu zatrudnienia, podnoszeniu kwalifikacji zawodowych oraz sposobu prowadzenia gospodarstwa domowego,
- sporządza plan pracy z rodziną,
- monitoruje rodziny również po okresie sprawowania opieki,
- współpracuje z rodziną zastępczą, rodzinnym domem dziecka, placówką opiekuńczo-wychowawczą, regionalną placówką opiekuńczo-terapeutyczną lub interwencyjnym ośrodkiem preadopcyjnym, w których umieszczono dziecko rodziny przeżywającej trudności w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i sądem,
- udziela pomocy rodzinom zastępczym spokrewnionym oraz pełnoletnim wychowankom opuszczającym te rodziny.

Bezdomni

Bezdomność nie jest głównym powodem udzielania świadczeń przez MGOPS w Sztumie, jednak jest zauważalnym problemem na terenie Miasta i Gminy Sztum. Liczba rodzin, którym udzielono w ostatnich latach pomocy utrzymuje się na stabilnym poziomie, jednak z tendencją wzrostową. W 2009 roku było to 23 rodziny, w 2010 – 28 rodzin, w 2011 – 30 rodzin, natomiast w 2012 liczba ta wzrosła do 35 rodzin. Głównym powodem bezdomności są problemy alkoholowe, a co za tym idzie choroby współistniejące, którymi są zaburzenia psychiczne.

Tabela 11. Bezdomni na terenie Miasta i Gminy Sztum

Bezdomni	2009	2010	2011	2012
Liczba osób bezdomnych	48	50	52	44
Bezdomni korzystający ze schronienia	18	22	25	23
% Bezdomnych korzystających z pomocy	37,50 %	44,00 %	48,08 %	52,27 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie

Bezdomni na terenie Miasta i Gminy Sztum mogą liczyć na pomoc w postaci udzielenia tymczasowego schronienia, nabycia praw do świadczeń zdrowotnych, poprawę warunków życia oraz pomoc w integracji ze społeczeństwem. Głównym ośrodkiem wspierających

bezdomnych i działających na ich rzecz jest MGOPS w Sztumie, który współpracuje z innymi instytucjami wspierającymi te zadania.

MGOPS w Sztumie prowadzi szereg działań na rzecz bezdomnych, m.in.:

- współpraca ze schroniskami i placówkami (organizacjami pozarządowymi) oferującymi schronienie i pożywienie,
- współpraca z Policją i Strażą Miejską, głównie w okresie zimowym wymiana informacji nt. osób bezdomnych i miejsc ich przebywania oraz wspólny udział w akcjach mających na celu identyfikację problemu bezdomności na terenie gminy
- współpraca z innymi ośrodkami pomocy społecznej w przypadku bezdomnych-przyjezdnych,
- udzielanie pomocy finansowej w postaci zasiłków stałych, celowych, okresowych oraz rzeczowej (np. odzież),
- praca socjalna na rzecz osób pozbawionych schronienia lub zagrożonych eksmisją - podpisywanie kontraktów socjalnych zobowiązujących osoby bezdomne do uzyskania stopnia niepełnosprawności bądź zatrudnienia w celu uzyskania świadczeń finansowych, motywowanie do podjęcia leczenia uzależnień, pomoc finansowa na spłatę zadłużeń mieszkaniowych itp. W roku 2012 r. tzw. indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności objętych zostało 9 klientów Ośrodka (w 2010r. - 10 osób, w 2011r. - 11 osób),
- współpraca z instytucjami i organizacjami pozarządowymi lokalnymi oraz innymi, które wykonują zadania na rzecz osób ubogich, bezdomnych, niepełnosprawnych, zagrożonych patologią społeczną, w tym aktywna współpraca ze Stowarzyszeniem Pomorskie Forum na Rzecz Wychodzenia z Bezdomności zapoczątkowana na początku 2007r. Od 2009r. corocznie Ośrodek, za pomocą Biuletynu Samorządowego Sztum i strony internetowej kieruje do mieszkańców miasta i gminy Sztum apel o aktywne włączenie się w niesienie pomocy osobom bezdomnym w okresie zimy[15].

Starsi i niepełnosprawni

W Mieście i Gminie Sztum znajduje się ok. 2,5 tyś. osób w wieku emerytalnym. Niewielki odsetek, bo jedynie niecałe 3 % emerytów korzysta z pomocy społecznej (Tabela 12).

[15] Natalia Walczykowska, „Ocena zasobów pomocy społecznej za rok 2012 dla gminy Sztum”

Tabela 12. Osoby w wielu emerytalnym na terenie Miasta i Gminy Sztum

Wyszczególnienie	2010	2011	2012
Liczba osób w wieku emerytalnym, którym udzielono wsparcia	62	71	73
Liczba osób w wieku emerytalnym	2 327	2 454	2 519
% osób w wieku emerytalnym, którym udzielono wsparcia	2,66 %	2,89 %	2,90 %

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MGOPS w Sztumie

W celu podniesienia komfortu życia, aktywizacji i integracji społecznej tak licznej grupy pośród mieszkańców Miasta i Gminy Sztum, jaka są osoby w wieku emerytalnym, w 2012 roku rozpoczęto realizację działania publicznego o nazwie „Aktywny senior to zdrowy senior", które zakończyło się w czerwcu 2013 roku. Partnerami w tym przedsięwzięciu byli: Stowarzyszenie Aktywny Czernin, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sztumie oraz Sztumskie Centrum Kultury. W projekcie wzięło udział 40 osób, z czego 20 osób stanowiły osoby starsze.

W roku 2012 aż 311 rodzin korzystało z pomocy społecznej ze powodu niepełnosprawności. W 2011 roku było to 308 rodzin, natomiast w 2010 ze wsparcia skorzystały 293 rodziny. Ilość rodzin nie zmienia się znacząco w ostatnich latach, jednak ich odsetek wskazuje na to, iż niezbędna jest w tej dziedzinie pomoc władz samorządowych. Pomoc taka jest udzielana między innymi przy wsparciu Środowiskowego Domu Samopomocy w Czerninie. W ośrodku tym udzielana jest pomoc osobom z zaburzeniami psychotycznymi oraz rodzinom osób z zaburzeniami psychicznymi. Efektem pracy terapeutów, prac rehabilitacyjnych ŚDS są m.in.:

- zainteresowanie podopiecznych aktywnością fizyczną,
- rozwój umiejętności społecznych i interpersonalnych uczestników,
- wzrost poczucia własnej wartości podopiecznych,
- rozwój i doskonalenie zainteresowań i umiejętności poprzez terapię w pracowniach
- włączenie podopiecznych do organizacji i udziału w rehabilitacji oraz terapii zajęciowej.

Uczestnicy zajęć mają zajęcia z zakresu: gospodarstwa domowego, życia codziennego, artystyczne, stolarskie, przyrodniczo-turystyczne. Prowadzone są treningi higieniczne, kulinarne, finansowe, przygotowujące do aktywności zawodowej oraz czynności z zakresu gospodarstwa domowego.

W przypadku, gdy osoba potrzebująca całodobowej opieki nie może uzyskać takowej w domu, wówczas kierowana jest do domu pomocy społecznej. W 2012 r. w domach pomocy społecznej przebywało 11 mieszkańców Gminy Sztum (w 2011 r. było to 10 osób, w 2010 r. 9 osób, w 2009 r. 6 osób).

Projekty w zakresie pomocy i integracji społecznej na terenie Miasta i Gminy Sztum

W Tabeli 13 przedstawiono listę wybranych projektów/ przedsięwzięć realizowanych na terenie Miasta i Gminy Sztum mających na celu pomoc rodzinom i osobom, potrzebujących wsparcia w różnych dziedzinach życia, w tym projekty z zakresu aktywizacji i integracji społecznej lokalnego społeczeństwa.

Tabela 13. Projekty z zakresu pomocy i integracji społecznej

Tytuł projektu/ przedsięwzięcia	Skrócony opis działań
Projekt pn. „Aktywne wakacje – cykl festynów oraz zabaw dla dzieci i młodzieży", współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	Projekt zakładał przeprowadzenie czterech festynów wiejskich w czasie letnich wakacji w Piekle, Sztumskiej Wsi, Gronajnach i Węgrach, dzięki czemu lokalne społeczeństwo miało szansę na lepszą integrację i aktywny wypoczynek.
Projekt pn. „Gotuj i żyj zdrowo– cykl warsztatów kulinarnych aktywizujących i wzmacniających więzi społeczne poprzez doposażenie świetlicy wiejskiej w Sztumskiej Wsi" współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	Projekt miał na celu aktywizację lokalnego społeczeństwa, jego integrację oraz doposażenie świetlicy w Sztumskiej Wsi (w ramach projektu zorganizowano warsztaty kulinarne w Sztumskiej Wsi i Koślince oraz zakupiono doposażenie dla świetlicy w Sztumskiej Wsi).
Projekt pn. „Promowanie społeczno-kulturalnej aktywności mieszkańców poprzez doposażenie świetlicy wiejskiej oraz organizację zajęć w czasie ferii zimowych" współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	Doposażenie świetlic wiejskich w Gronajnach, Koślince i Sztumskiej Wsi w gry i artykuły plastyczne oraz organizowanie zajęć w czasie ferii miało na celu aktywizację i integrację lokalnego społeczeństwa, w tym głównie dzieci i młodzieży- tak organizowane zajęcia przeciwdziałają wykluczeniu społecznemu, pojawianiu się problemów natury społecznej.
Projekt pn. „Aktywizacja mieszkańców na terenach wiejskich poprzez poprawę infrastruktury sportowej: remont budynku szatni, ogrodzenia oraz płyty boiska w Gościszewie, remont ogrodzenia oraz budowa szatni przy stadionie wiejskim w Czerninie" współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	Projekt obejmował prace budowlane na stadionie wiejskim w Czerninie- budowa budynku szatni, remont ogrodzenia oraz prace budowlane na boisku wiejskim w Gościszewie- remont szatni, ogrodzenia oraz płyty boiska. Tak zmodernizowana infrastruktura sportowa sprzyja aktywizacji lokalnej społeczności.
Projekt pn. „Zadbajmy o siebie, razem	Projekt zakładał organizację warsztatów z psychologiem

Tytuł projektu/ przedsięwzięcia	Skrócony opis działań
możemy więcej – cykl warsztatów i przedsięwzięć aktywizujących i integrujących lokalne społeczeństwo" współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	– szkolenia liderek w Czerninie, warsztatów „Kształtowanie krajobrazu przydomowego"w Sztumskiej Wsi, warsztatów florystycznych pt. „Podstawy florystyki i układania kompozycji kwiatowych' w Gościszewie, Koślince i Postolinie", warsztatów pt. „Zioła – ich właściwości lecznicze i wykorzystanie w kuchni" w Ryjewie, a także wyjazd do arboretum w Wirtach i Kaszubskiego Parku Etnograficznego w Wąglikowicach, wyjazd do Starego Pola na Targi Ogrodnictwa. Zorganizowane zostało podsumowujące spotkanie integracyjne w placówce SCK. Wszystkie te działania miały na celu aktywizację i integrację lokalnego społeczeństwa.
Projekt pn. „Integrowanie poprzez wspólne haftowanie – cykl warsztatów integrujących lokalne społeczeństwo" współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	W ramach projektu zorganizowane zostały warsztaty z zakresu haftowania w Postolinie i Szpitalnej Wsi oraz odbyło się podsumowujące spotkanie integracyjne w placówce SCK. Projekt wpłynął na integrację lokalnego społeczeństwa.
Projekt pn. „Sztuka rękodzieła – kluczem do integracji, czyli cykl warsztatów integrujących lokalne społeczeństwo" współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	Integracja lokalnego społeczeństwa była możliwa dzięki zorganizowanym w ramach projektu warsztatom z zakresu filcowania w Gościszewie i Ramzach Małych oraz podsumowującemu spotkaniu integracyjnemu.
Projekt pn. „Oby nam się lepiej żyło – cykl warsztatów kulinarnych aktywizujących i integrujących lokalne społeczeństwo" współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	W ramach projektu zorganizowano integrujące lokalną społeczność warsztaty kulinarne w Postolinie i Koślince. Doposażona została również świetlica (biblioteka) w Postolinie, która jest również miejscem integracji społecznej i aktywizacji lokalnych mieszkańców.
Projekt pn. „Dzień ziemniaka – festyn integrujący lokalne społeczeństwo" współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	W ramach projektu zorganizowano dla mieszkańców festyn – wydarzenie kulturalno – społeczne, podczas którego Koło Gospodyń wiejskich w Czerninie częstowało uczestników festynu potrawami z ziemniaka.
Projekt pn. „Gmina Sztum w historii mówionej – organizacja spotkań osób starszych oraz wydanie albumu" współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	W ramach projektu planuje się zorganizowanie cyklu 12 spotkań osób starszych oraz wydanie albumu „Gmina Sztum w historii mówionej" w nakładzie 1000 egzemplarzy. Projekt jest zatem skierowany głównie w kierunku włączeniu społecznemu osób starszych z terenów Miasta i Gminy Sztum.

Tytuł projektu/ przedsięwzięcia	Skrócony opis działań
Projekt systemowy pn. „Program aktywizacji społeczno – zawodowej w gminie Sztum WCZORAJ DZIŚ JUTRO" współfinansowany ze środków EFS w ramach PO KL na lata 2007-2013	W ramach projektu (realizowanego od 2008 roku) organizowane są warsztaty psychologiczne dla kobiet – podnoszenie wiary w siebie i samooceny, dla mężczyzn z zakresu m.in. radzenie sobie ze stresem i agresją. W lutym 2013r. wybrane zostały 3 rodziny, które od marca br. objęte zostały wsparciem asystenta rodziny, terapią psychospołeczną oraz doradztwem zawodowym. Pozostałe 3 osoby zostały zrekrutowane w lipcu 2013r. Rodziny te uczestniczą w zajęciach edukacyjnych podczas szkoły dla rodziców, realizowanej w formie wyjazdowej. Na koniec roku 2013 planuję się zorganizowanie konferencji podsumowującej realizację projektu systemowego w latach 2008 - 2013.
Projekt pn. „Uwierz w siebie" współfinansowany ze środków EFS w ramach PO KL na lata 2007-2013	Celem ogólnym projektu jest zwiększenie szans i przygotowanie do życia społecznego i zawodowego byłych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz aktywizacja społeczno – zawodowa osób niepełnosprawnych przy zastosowaniu aktywnych form integracji takich jak organizacja szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje i nabycie nowych umiejętności. Cel będzie realizowany również przez wsparcie psychologiczne (terapia, konsultacje warsztaty).
Projekt pn. "Akademia Malucha" - zajęcia ogólnorozwojowe z elementami edukacji regionalnej dla dzieci z terenu gminy Sztum współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	W ramach projektu organizowano zajęcia dla dzieci w wieku przedszkolnym, które z różnych przyczyn nie uczęszczały do przedszkoli. Projekt zakładał organizację zajęć ogólnorozwojowych oraz zajęć z edukacji regionalnej, ekologicznych, spotkań integracyjnych m.in.: z Bractwem Rycerzy Ziemi Sztumskiej, Kołem Gospodyń Wiejskich, miejscowymi artystami
Projekt pn. „Jestem z Powiśla - edukacja regionalna dzieci i młodzieży z terenu Gminy Sztum" współfinansowany ze środków EFRR w ramach PROW na lata 2007-2013	W ramach projektu zrealizowano szereg działań na rzecz dzieci i młodzieży z terenu gminy Sztum m.in.: zajęcia plastyczno-historyczne, Letnie Warsztaty Regionalne, Zabawę w podchody – Śladami Historii, wycieczki i spotkania integracyjne z lokalnymi liderami

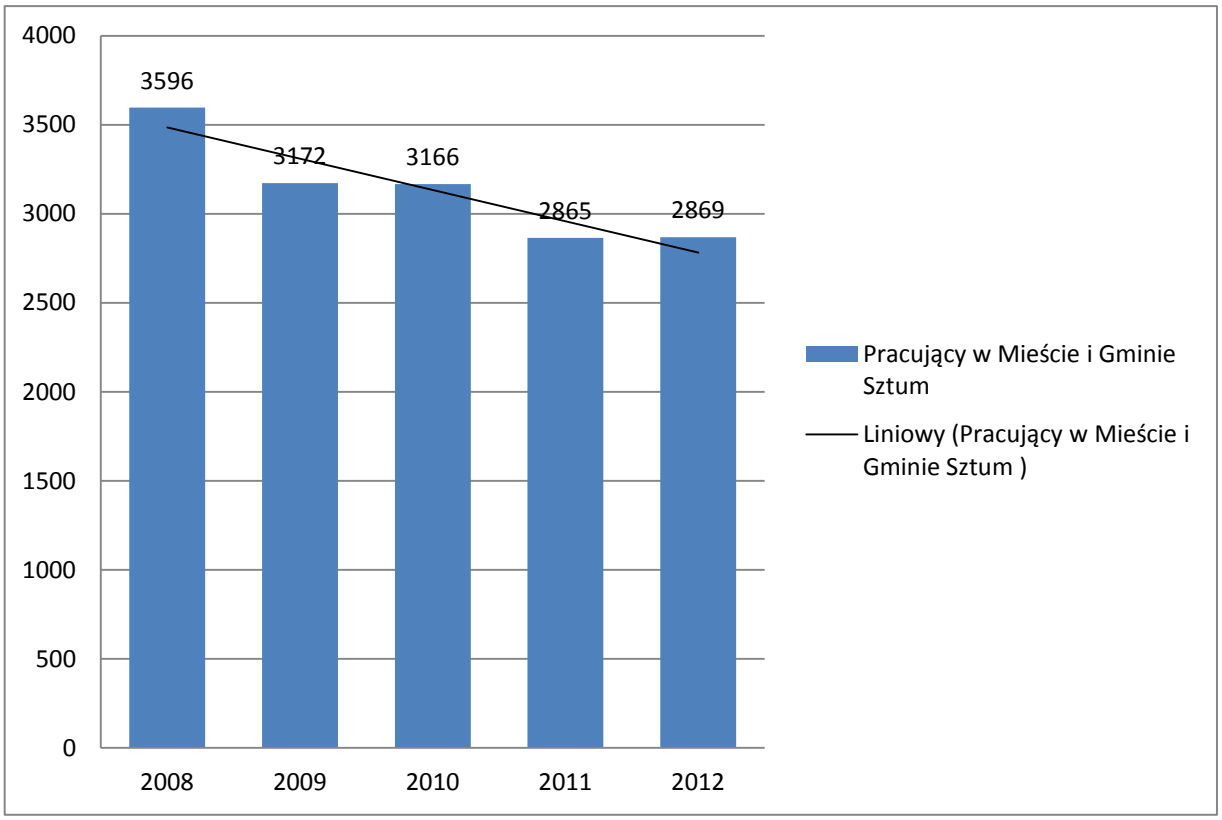
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy Sztum

2.3.6. Rynek pracy

Podstawowym elementem kształtującym rynek pracy jest aktywność ekonomiczna ludności. Obejmuje ona zarówno liczbę osób pracujących, bezrobocie oraz bierność zawodową.

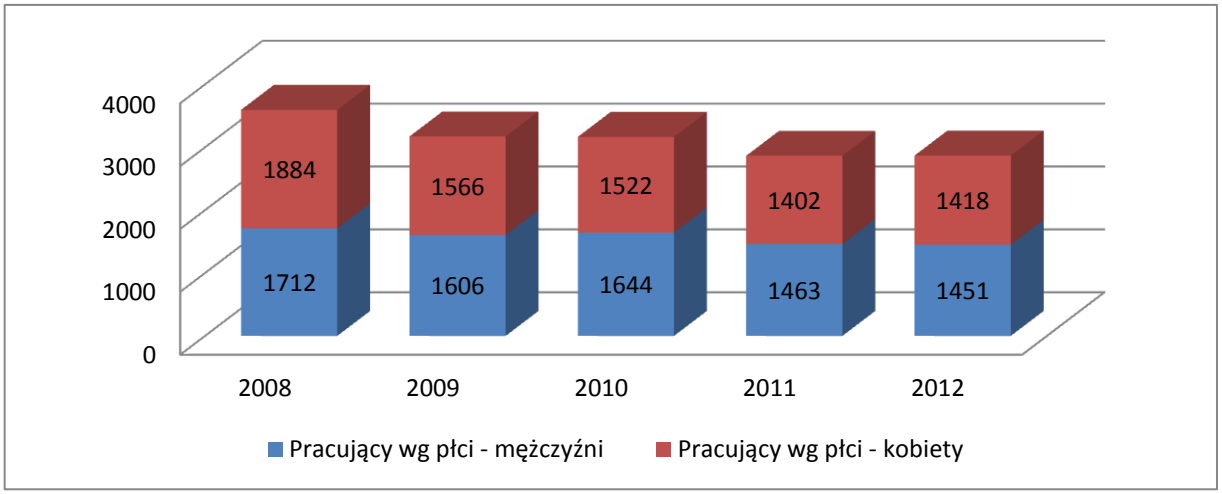
Liczba osób pracujących w okresie od 2008 do 2012 roku spadła w Mieście i Gminie Sztum o ponad 20%. W tym samym okresie liczba pracujących w Polsce zmniejszyła się jedynie o 1,32% co oznacza, że na diagnozowanym obszarze występują negatywne trendy dotyczące liczby pracujących. Całkowicie odmienny trend możemy zaobserwować w województwie pomorskim gdzie liczba osób pracujących wzrosła o 8,05%.

Wykres 16. Liczba osób pracujących w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

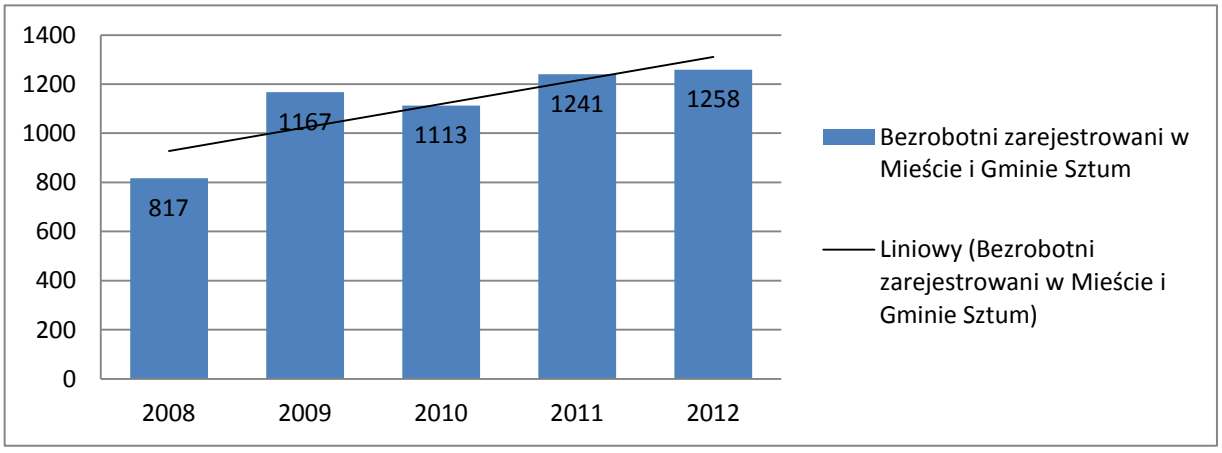
Wykres 17. Liczba osób pracujących w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Zmiany wynikają między innymi ze zmian demograficznych, w wyniku których stopniowo rośnie liczba osób w wielu poprodukcyjnym, a spada w wieku przedprodukcyjnym. Jednakże największy wpływ na spadek liczby osób pracujących ma rosnące w Mieście i Gminie Sztum bezrobocie rejestrowane, które w analizowanym okresie wzrosło o 53,98%. Największy wzrost bezrobocia nastąpił w 2009 roku w porównaniu z rokiem 2008 - 42,84%. Był on spowodowany spowolnieniem gospodarczym, którego skutki odczuwane są do dzisiaj.

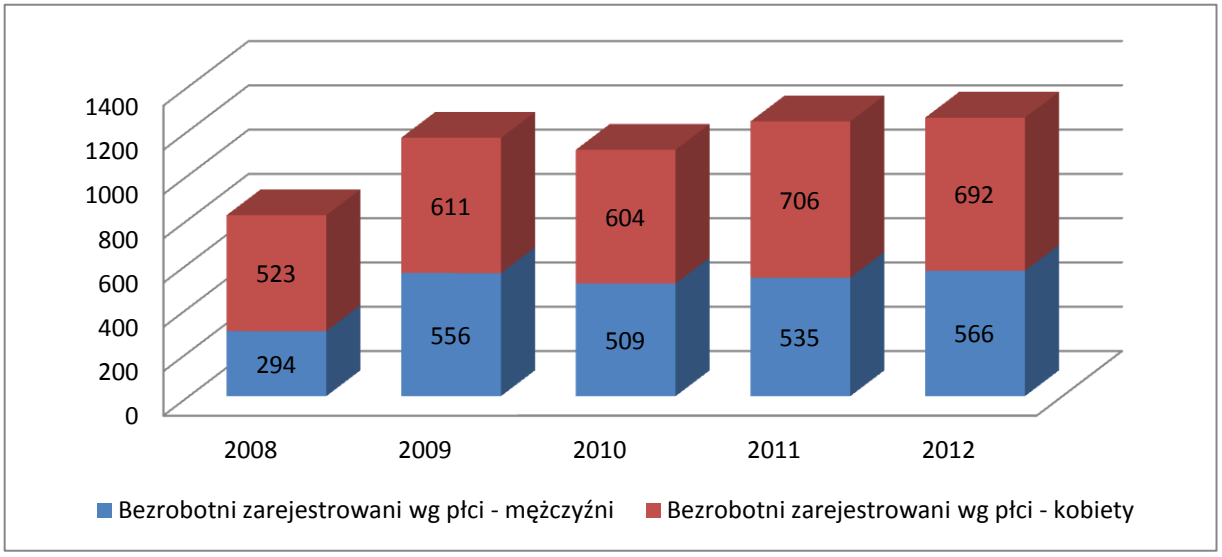
Wykres 18. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Liczba bezrobotnych kobiet po wzroście w 2009 roku o ponad 16% w kolejnych latach nadal wykazywała rosnący trend. Negatywne zjawiska wystąpiły także wśród mężczyzn jednakże wzrost w roku 2009 roku był znacznie wyższy i wyniósł ponad 89%.

Wykres 19. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym wzrosła znacząco w 2009 roku. W przypadku mężczyzn w kolejnych latach nastąpił spadek w porównaniu do roku 2009, natomiast wśród kobiet udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wielu produkcyjnym stale rośnie i w roku 2011 i 2012 przekroczył wartości odnotowane w 2009. Rosnący udział bezrobotnych kobiet miał główny wpływ na stale rosnący udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym.

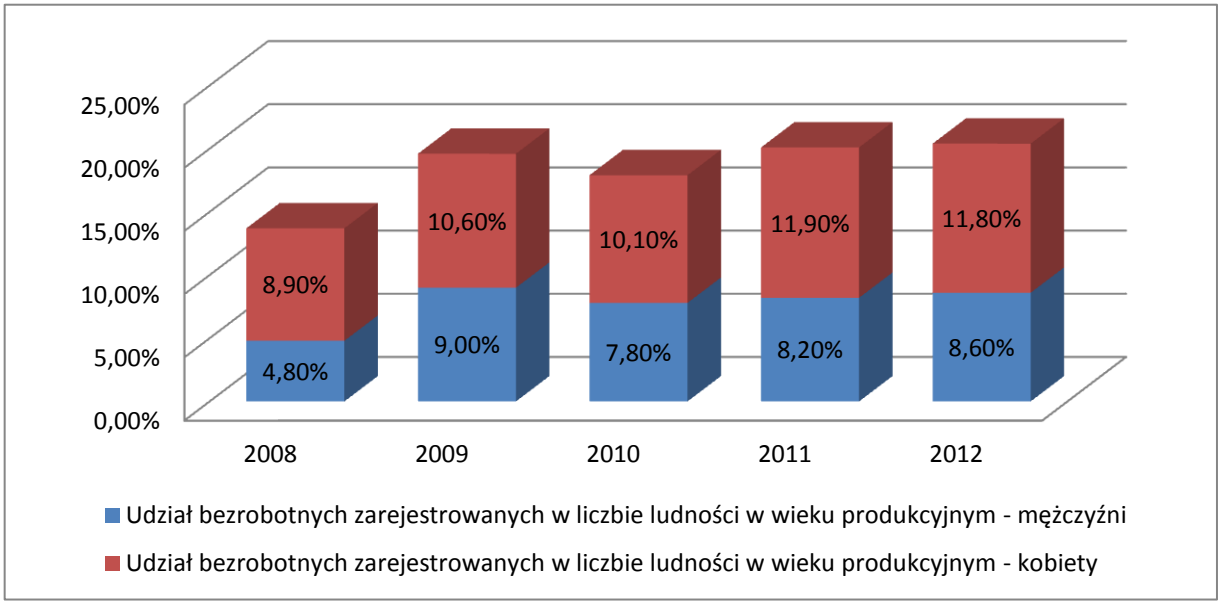
Negatywne zjawiska odnotowywane w Mieście i Gminie Sztum występują w analizowanym okresie także na obszarze Polski i w województwie pomorskim. Poprawa sytuacji wystąpiła tylko w 2010 roku wyłącznie w województwie pomorskim. Była to jednorazowa poprawa, ponieważ w kolejnych latach wskaźniki wróciły do wartości z 2009 rok. Na obszarze całego kraju wskaźnik wykazuje stale rosnący trend.

Rozszerzając analizowany okres o dane z 2001 roku kiedy zatwierdzono wcześniejszą Strategię Rozwoju Miasta i Gminy Sztum możemy odnotować bardzo pozytywną zmianę udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wielu produkcyjnym. W roku 2001 wynosiła ona ponad 27%, natomiast obecnie wynosi 10,1%. Można stwierdzić, że docelowe wskaźniki zawarte w Strategii z 2001 roku zostały zrealizowane, ponieważ przyjęto, że trendy makroekonomiczne i działania samorządu doprowadzą do spadku udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wielu produkcyjnym do poziomu około 10%.

Wprowadzając do analizy porównanie sytuacji na rynku pracy w całym powiecie sztumskim z sytuacją w Mieście i Gminie Sztum można odnotować lepsze uwarunkowania w Gminie,

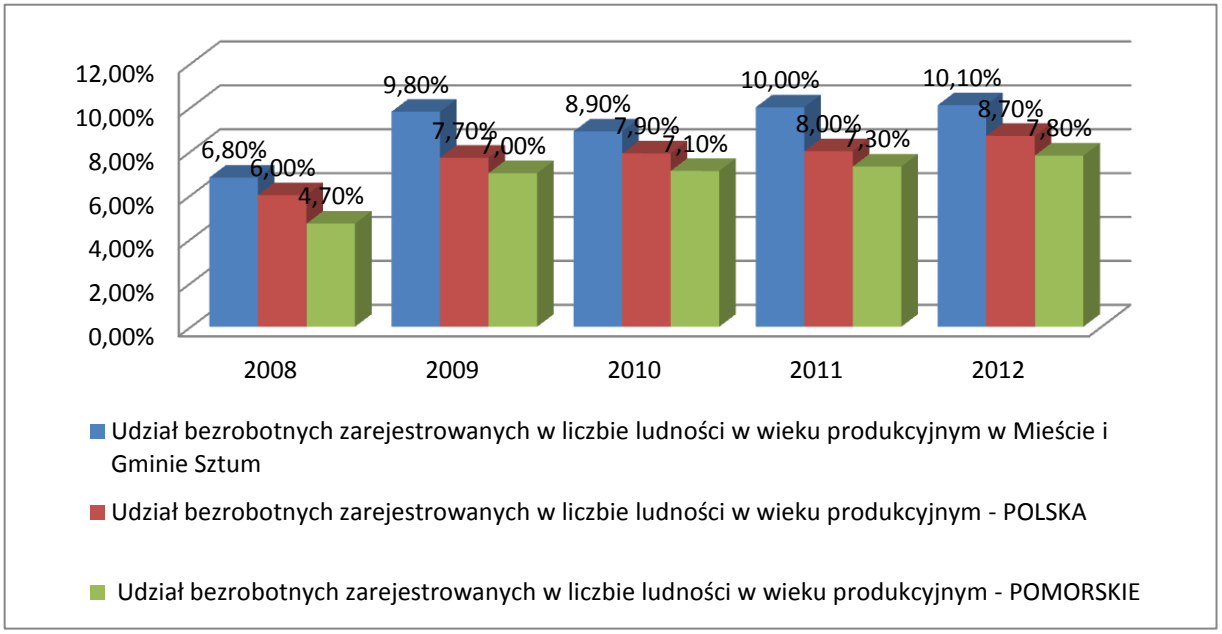
ponieważ w 2012 roku udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wielu produkcyjnym w Powiecie wyniósł 12,1%, a w Mieście i Gminie Sztum jedynie 10,1%. Na szczególną uwagę zasługują zmiany jakie zaszły w 2012 w porównaniu z rokiem 2011. Udział bezrobotnych w Powiecie wzrósł o 1%, natomiast w Mieście i Gminie Sztum utrzymał się na niezmienionym poziomie.

Wykres 20. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wielu produkcyjnym w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 21. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wielu produkcyjnym w Mieście i Gminie Sztum, w Polsce, w województwie pomorskim w latach 2008 – 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

2.3. Gospodarka

Na terenie Miasta i Gminy Sztum według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2012 rok funkcjonowały 1 643 podmioty gospodarki narodowej. Dominowały podmioty najmniejsze, liczące do 9 pracowników, których liczba wynosiła 1 551 (94% ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów). Ogólna liczba przedsiębiorstw w okresie ostatnich 4 lat jest stabilna, a średnie odchylenie od średniej wynosi jedynie 2,1%.

Pod względem liczebności podmiotów działalność rolnicza oraz związana z leśnictwem i łowiectwem jest najsłabiej rozpowszechniona, a liczba zarejestrowanych podmiotów w 2012 roku wyniosła 40. Kolejnym sektorem pod względem liczebności jest przemysł i budownictwo, 351 zarejestrowanych podmiotów. Ostatni, najliczniejszy sektor dotyczy pozostałej działalności. Liczba zarejestrowanych podmiotów w tym sektorze w 2012 roku wyniosła 1 252.

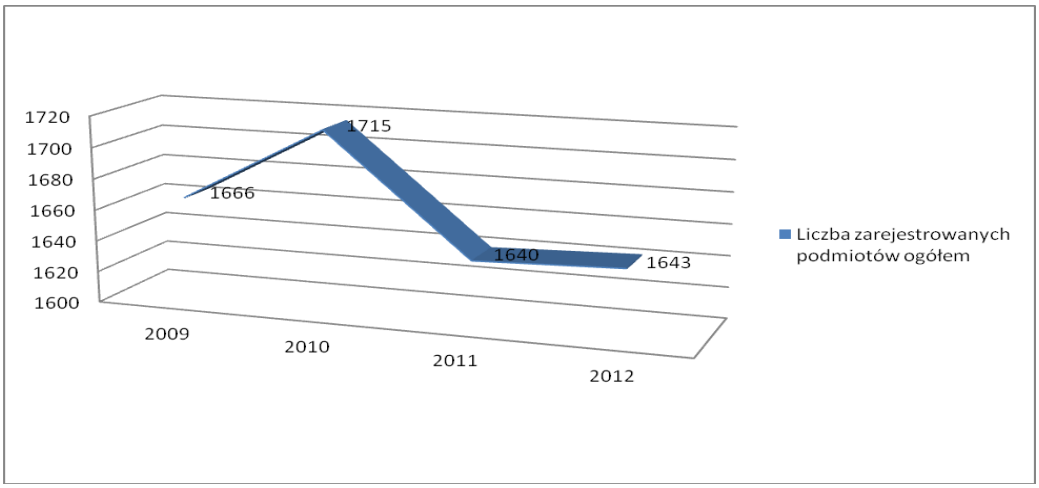
Struktura sektorowa wskazuje na dużą różnorodność prowadzonej działalności np.: transport drogowy towarów, sprzedaż detaliczna, hurtowa wysyłkowa lub przez Internet, roboty budowlane różnego rodzaju, działalność usługowa w zakresie doradztwa, naprawy pojazdów, fotograficzna, praktyka lekarska, pielęgniarska itd.

2.3.1 Liczba i struktura podmiotów gospodarki narodowej w Gminie i Mieście Sztum w latach 2009 – 2012

Największy wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w analizowanym okresie odnotowano w 2010 roku. W stosunku do roku 2009 liczba przedsiębiorstw wzrosła o 49 podmiotów. Natomiast w roku 2011 liczba przedsiębiorstw spadła o 75 podmiotów (spadek o 4,37% w stosunku do roku 2010).

W okresie odniesienia dane dla całego kraju wykazywały takie same kierunki zmian. W 2010 roku liczba przedsiębiorstw wzrosła o 4,47% w porównaniu od roku 2009. Natomiast w roku 2011 spadła o 1,02%.

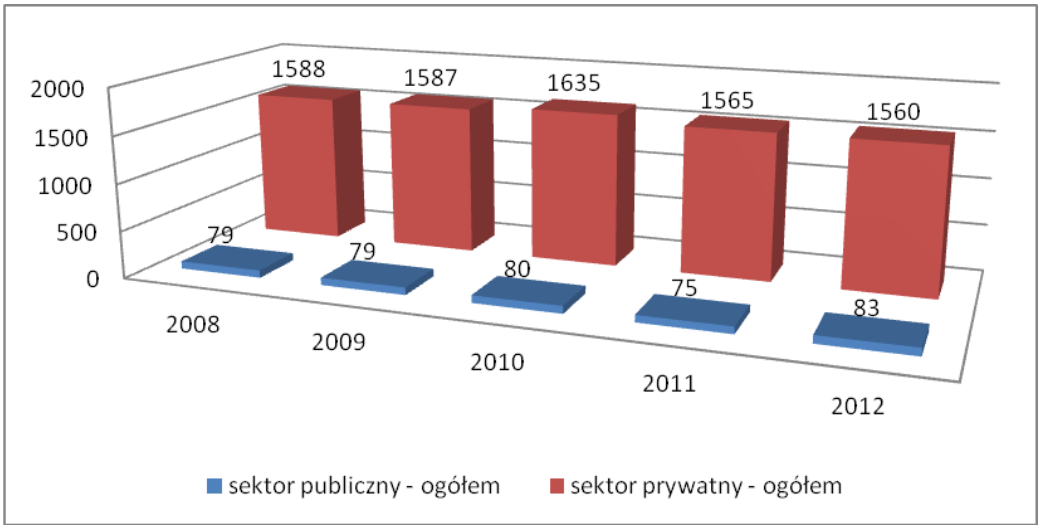
Wykres 22. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2009-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W strukturze własności zarejestrowanych podmiotów dominują podmioty prywatne. W 2012 roku 1 560 przedsiębiorstw należało do tego sektora.

Wykres 23. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 w podziale na sektory własnościowe.

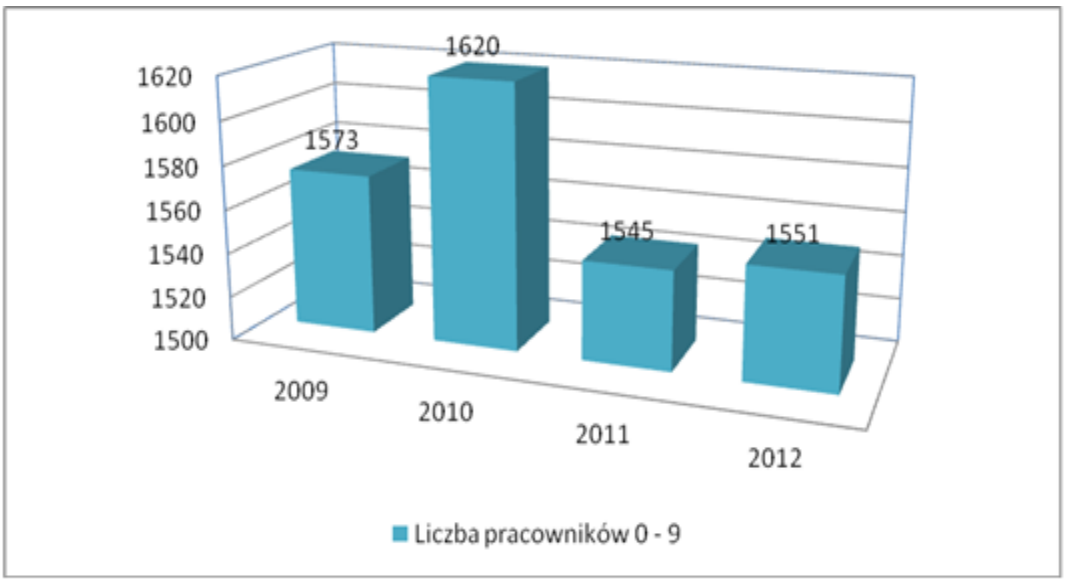

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Struktura wielkości przedsiębiorstw wskazuje na dominację najmniejszych podmiotów zatrudniających do 9 osób. Odsetek mikroprzedsiębiorstw wynosi 94% i jest zbliżony do wartości najmniejszych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw w Polsce, która wynosi 95%. Zmiany w segmencie najmniejszych firm miały największy wpływ na zmianę ogólnej liczby przedsiębiorstw w Mieście i Gminie Sztum.

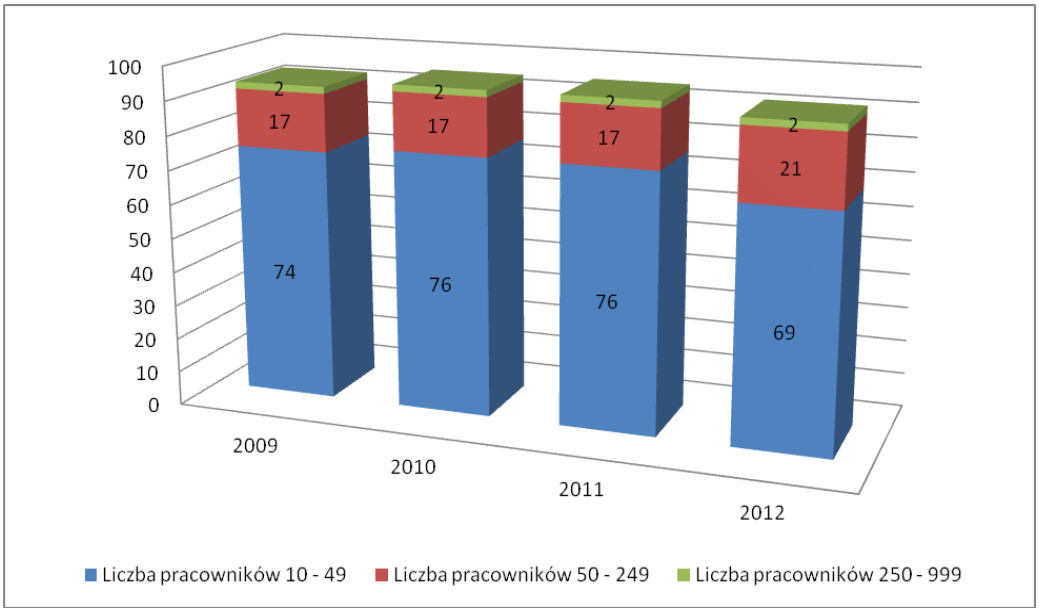
Liczba podmiotów w pozostałych klasach wielkości jest stabilna w analizowanym okresie. Odsetek małych przedsiębiorstw zatrudniających od 10 do 49 pracowników wynosi około 4% i odpowiada danym dla całego kraju. Odsetek podmiotów o średniej wielkości (od 50 do 249 zatrudnionych) wynosi 1,28% i jest nieco wyższy w porównaniu z danymi dla całego kraju. Liczba przedsiębiorstw w największej grupie zatrudniającej ponad 250 pracowników jest bardzo stabilna i w całym analizowanym okresie wynosi 2 przedsiębiorstwa. Odsetek dużych przedsiębiorstw w Mieście i Gminie Sztum wynosi 0,12%. Wartość ta jest zbliżona do odsetka dużych przedsiębiorstw w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów w Polsce, który wynosi 0,11%.

Wykres 24. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012 w klasie wielkości do 9 pracowników

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 25. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012 według klas wielkości.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Struktura wielkości podmiotów gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum odzwierciedla strukturę wielkości przedsiębiorstw w całym kraju. Przeważają mikroprzedsiębiorstwa, a udział dużych przedsiębiorstw jest niewielki. Taka struktura sprawia, że rynek pracy oraz wpływy podatkowe są bardziej stabilne i przewidywalne. Udział

dużych podmiotów w ogólnej liczbie przedsiębiorstw jest na tyle niski, że upadek zakładu lub przeniesienie produkcji nie zagraża sytuacji gospodarczej na terenie tej jednostki samorządowej.

Do największych firm posiadających siedzibę i zakłady produkcyjne na terenie Miasta i Gminy Sztum można zaliczyć między innymi:

- Elita Sp. z o.o. – producent mebli łazienkowych działający od 1998 roku w miejscowości Sztumskie Pole (kapitał hiszpański i polski),
- ADM Czernin – producent biopaliw, olei, tłuszczy spożywczych (kapitał amerykański),
- SONAC Uśnice – zakład utylizacji odpadów zwierzęcych i producent mączki paszowej (kapitał holenderski),
- IBEDROLA RENEWABLES Polska Sp. z o.o. – operator farm wiatrowych (kapitał hiszpański)
- Fobos Invest Sp. z o.o. – świadczy usługi kontraktowe dla sektora spożywczego, działa od 1989 roku.
- Polska Fabryka Wodomierzy i Ciepłomierzy FILA działająca w miejscowości Sztumskim Polu od 1989 roku.

Największe przedsiębiorstwa wykazują się dużą innowacyjnością o czym świadczą dotacje przyznane na działalność badawczo – rozwojową.

Dwie spółki otrzymały dofinansowanie z Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, działanie: 4.4. Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym[16].

- Elita Spółka Sp. z o.o. - Wdrożenie zasadniczej zmiany procesu produkcyjnego mebli łazienkowych
  Wartość projekty: 20 789 268,13 zł
  Dofinansowanie z Unii Europejskiej wyniosło: 7 735 306,85 zł.

- Polska Fabryka Wodomierzy i Ciepłomierzy "Fila" Antoni Fila - Uruchomienie produkcji wodomierza z przelicznikiem mikroprocesorowym o skośnych łopatkach kierownicy wlotowej
  Wartość projekty: 15 372 000,00 zł
  Dofinansowanie z Unii Europejskiej wyniosło: 5 355 000,00 zł.

Jeden projekt uzyskał dofinansowanie z Regionalnego Programu Operacyjny Województwa Pomorskiego, działanie: 1.2. Rozwiązania innowacyjne w MŚP.

- Petroff Team Sp. z o.o. - Wdrożenie i komercjalizacja innowacyjnej usługi - dynamiczne odrdzewianie i czyszczenie rurociągów.
  Wartość projekty: 1 175 265,00 zł

[16] Agencja Rozwoju Pomorza S.A. – Regionalna Instytucja Finansująca.

Dofinansowanie z Unii Europejskiej wyniosło: 477 750,00 zł[17].

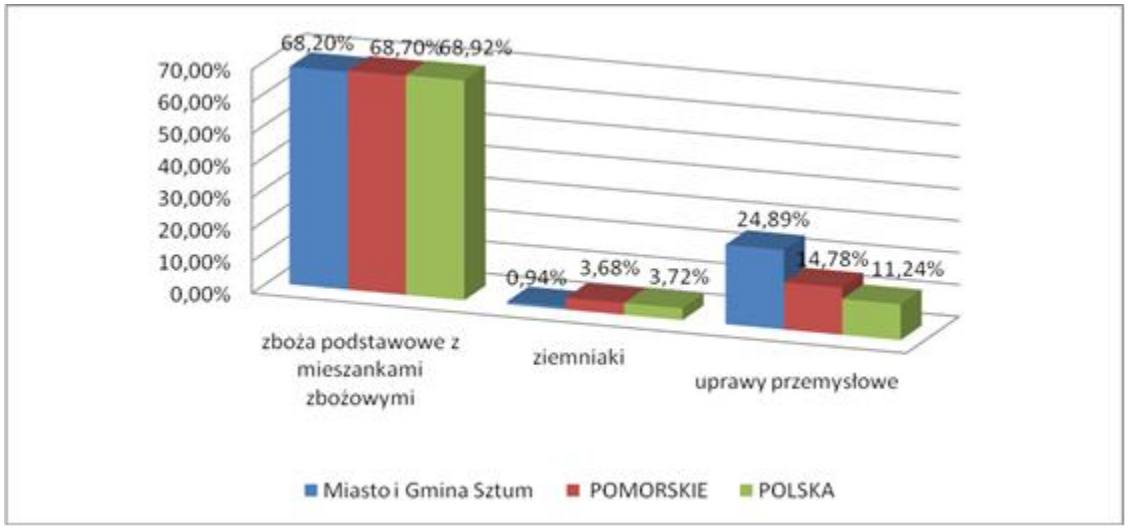
Przedsiębiorstwa mające siedzibę na terenie Miasta i Gminy Sztum wykazują się aktywnością w pozyskiwaniu dotacji również z innych programów i działań.

Aktywność różnych podmiotów w pozyskiwaniu finansowania w formie dotacji pozwoliła zająć w 2009 roku 58 miejscu w prestiżowym rankingu „mistrzowie dotacji" realizowanym przez „Rzeczpospolitą" w kategorii gmin miejsko-wiejskich. Pod uwagę wzięte zostały pozyskane środki w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Dotacja wyniosła 41 407 tys. zł. w przeliczeniu na mieszkańca wyniosła 2 314 zł.

Bardzo ważnym sektorem o dużym znaczeniu dla gospodarki analizowanego regionu jest rolnictwo.

Wśród produkcji rolnej duży udział mają uprawy przemysłowe, które obejmują buraki cukrowe, rzepak i rzepik, len, konopie oraz tytoń. Odsetek tych upraw w 2010 roku wyniósł 24.89% i był ponad dwukrotnie wyższy niż odsetek dla całego kraju. Szczególnie duża jest powierzchnia przeznaczona pod uprawę rzepaku, którego nasiona wykorzystywane są nie tylko w przemyśle spożywczym i chemicznym, ale także petrochemicznym do produkcji biopaliw. Produkcja rzepaku w Gminie Sztum ma duży wkład w uzyskanie przez Polskę trzeciego miejsca w Europie pod względem produkcji rzepaku. Pozostałe powierzchnie zasiewów, zwłaszcza dotyczące zbóż są bardzo podobne do danych dla województwa pomorskiego i Polski.

Wykres 26. Udział powierzchni zasiewów wybranych upraw na terenie w 2010 roku w powierzchni zasiewów ogółem - Polska, województwo pomorskie, Miasto i Gmina Sztum.

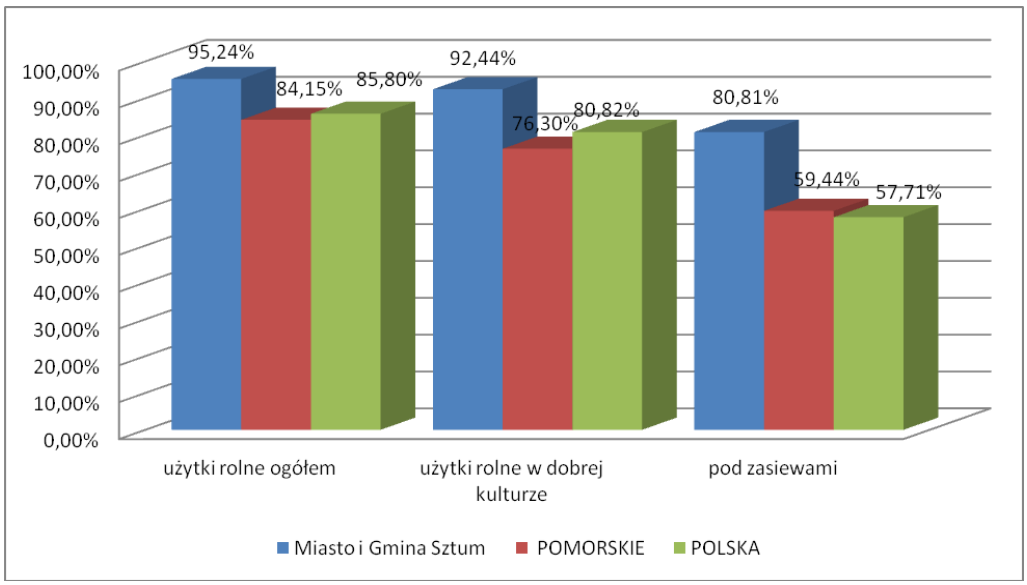
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

[17] http://www.mapadotacji.gov.pl/projekt/1214232

Pod względem powierzchni użytków rolnych Gmina i Miasto Sztum również prezentuje wyższe wskaźniki niż w województwie pomorskim i Polsce. Użytki rolne w stosunku do gruntów ogółem wynoszą 95,24% co jest wartością wyższą o około 7% w stosunku do porównywanych regionów. Użytki rolne w dobrej kulturze stanowią 92,44% całkowitej powierzchni gruntów co jest wartością wyższą o 11% w porównaniu z danymi dla całego kraju[18].

Szczególnie ważnym wskaźnikiem, który obrazuje poziom wykorzystania gruntów w produkcji rolnej jest odsetek gruntów pod zasiewami. Odsetek ten dla Gminy Sztum wynosi ponad 80%, a dla województwa pomorskiego i Polski nie przekracza 60%.

Wykres 27. Udział powierzchni gruntów użytkowanych w 2010 roku w powierzchni gruntów ogółem - Polska, województwo pomorskie, Miasto i Gmina Sztum.

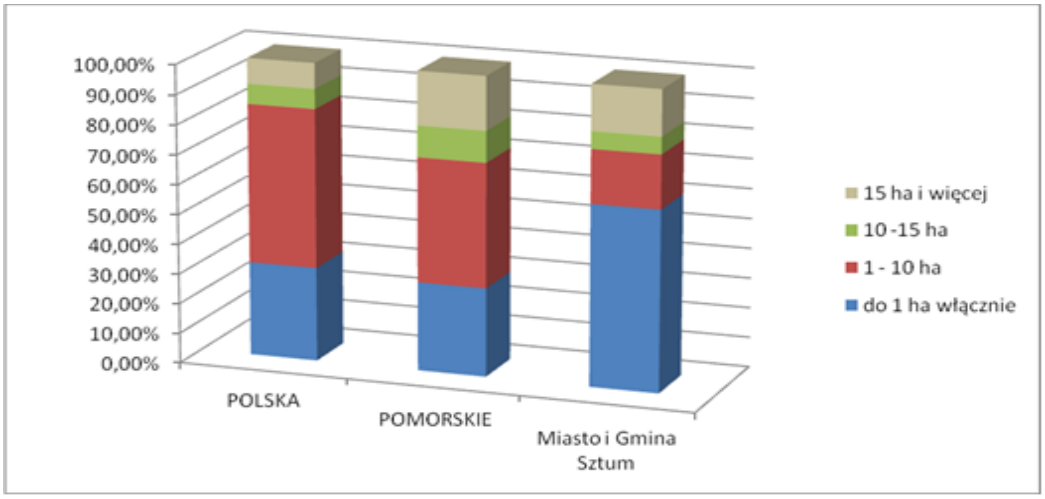
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując strukturę wielkości gospodarstw rolnych można zauważyć, że największa powierzchnia gruntów rolnych znajduje się w posiadaniu największych gospodarstw, których powierzchnia wynosi ponad 15 ha. Odsetek gruntów zarządzanych przez duże gospodarstwa wynosi 84,72% co w porównaniu do danych dla Polski wynoszących niespełna 54% jest wynikiem bardzo dobrym.

[18] Użytki rolne w dobrej kulturze rolnej (użytki rolne utrzymywane zgodnie z normami, spełniające wymogi Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie minimalnych norm z dnia 12 marca 2007 r. z późniejszymi zmianami (Dz. U. z 2010 r., nr 39, poz. 211), na którą składają się: 1. łąki trwałe, 2. pastwiska trwałe, 3. uprawy trwałe, w tym sady (plantacje drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółki), 4. ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację), 5. zasiewy, 6. grunty ugorowane, 7. użytki rolne pozostałe.

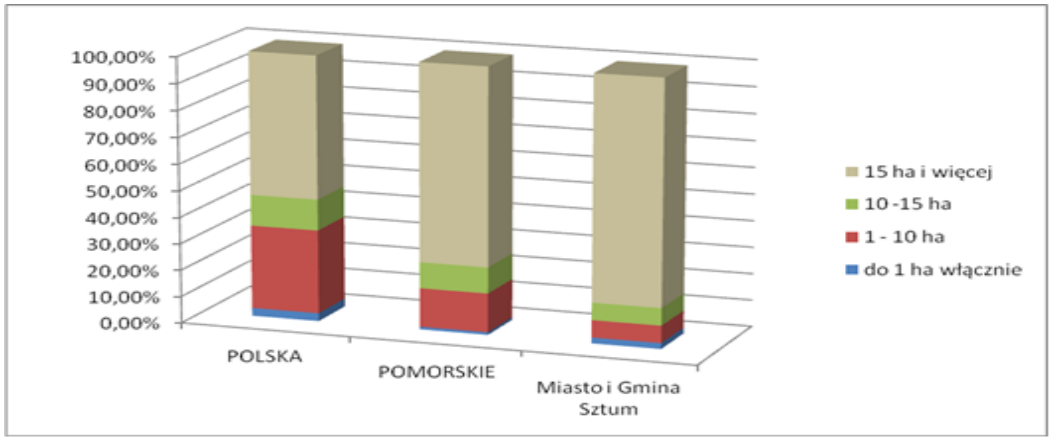
Odsetek największych gospodarstw w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych wynosi 15,44% (18,06% - pomorskie; 8,64% - Polska) co wskazuje na znaczącą konsolidację (duża powierzchnia gruntów należy do stosunkowo małej liczby gospodarstw) i duży zakres działalności poszczególnych jednostek.

Wykres 28. Udział gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2010 roku w liczbie gospodarstw ogółem - Polska, województwo pomorskie, Miasto i Gmina Sztum.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres 29. Udział powierzchni gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2010 roku w powierzchni gospodarstw ogółem - Polska, województwo pomorskie, Miasto i Gmina Sztum.

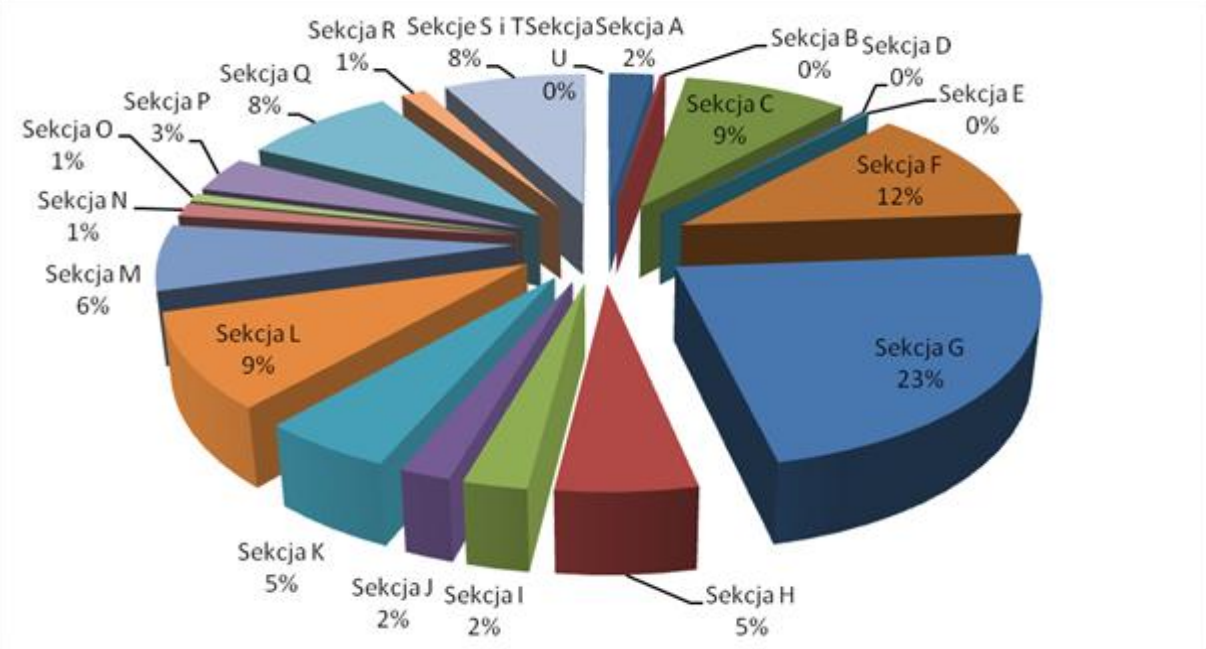
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

2.3.2 Podmioty gospodarki narodowej w Gminie i Mieście Sztum w latach 2009 - 2012 według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Analiza przedsiębiorstw pod kątem klas działalności pozwala określić dominujące na danym obszarze branże. Najwięcej podmiotów prowadzi działalność związaną z handlem hurtowym

i detalicznym (23%), kolejna branża to budownictwo (12%), przetwórstwo przemysłowe (9%), obsługa rynku nieruchomości (9%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (8%).

Wykres 30. Podmioty gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w 2012 roku według Polskiej Klasyfikacji Działalności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Sekcje według Polskiej Klasyfikacji Działalności

A. rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,

B. górnictwo i wydobywanie,

C. przetwórstwo przemysłowe,

D. wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze,

E. dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją,

F. budownictwo,

G. handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle,

H. transport i gospodarka magazynowa,

I. działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi,

J. informacja i komunikacja,

K. działalność finansowa i ubezpieczeniowa,

L. działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,

M. działalność profesjonalna, naukowa i techniczna,

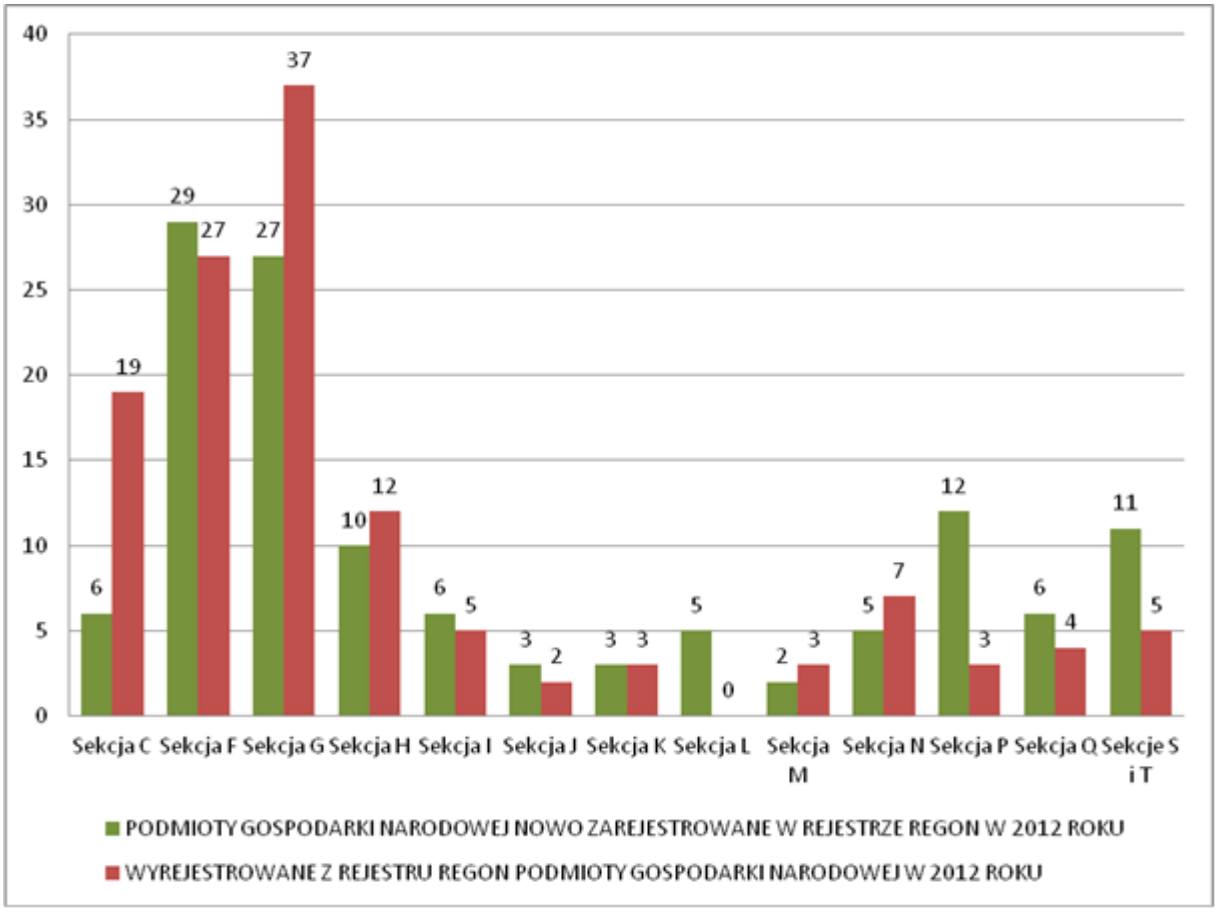
N. działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca,

O. administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,

P. edukacja,
Q. opieka zdrowotna i pomoc społeczna,
R. działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją,
S. pozostała działalność usługowa,
T. gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby,
U. organizacje i zespoły eksterytorialne.

W najbardziej licznych sekcjach związanych z handlem hurtowym i detalicznym oraz budownictwem występuje największa rotacja podmiotów. Znaczące zmiany zachodzą także w sekcji C - przetwórstwo przemysłowe i H - transport i gospodarka magazynowa.

Wykres 31. Zarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w 2012 roku według Polskiej Klasyfikacji Działalności.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Największy bezwzględny wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów w analizowanym okresie odnotowano w sekcji Q - opieka zdrowotna i pomoc społeczna o 20 podmiotów,

J – informacja i komunikacja o 13 podmiotów oraz F – budownictwo o 9 podmiotów. Największe spadki liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw odnotowano w sekcji C - przetwórstwo przemysłowe o 26 podmiotów oraz H - transport i gospodarka magazynowa i G - handel hurtowy i detaliczny odpowiednio o 18 i 16 podmiotów.

Największe zmiany wyrażone w procentach nastąpiły w sekcji B - górnictwo i wydobywanie wzrost o 150%, J - informacja i komunikacja wzrost o 68% oraz E - dostawa wody, gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją wzrost o 33%.

Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 - 2012 według Polskiej Klasyfikacji Działalności

Sekcja	Nazwa Sekcji	Liczba zarejestrowanych podmiotów			
		2009	2010	2011	2012
Sekcja A	A. rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo,	45	49	43	40
Sekcja B	B. górnictwo i wydobywanie,	2	2	3	5
Sekcja C	C. przetwórstwo przemysłowe,	174	177	157	148
Sekcja D	D. wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze,	2	2	2	2
Sekcja E	E. dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją,	3	2	2	4
Sekcja F	F. budownictwo,	183	192	189	192
Sekcja G	G. handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle,	391	401	383	375
Sekcja H	H. transport i gospodarka magazynowa,	106	96	88	88
Sekcja I	I. działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi,	40	40	41	40
Sekcja J	J. informacja i komunikacja,	19	30	30	32
Sekcja K	K. działalność finansowa i ubezpieczeniowa,	90	91	84	83
Sekcja L	L. działalność związana z obsługą rynku nieruchomości,	143	146	146	151
Sekcja M	M. działalność profesjonalna, naukowa i	111	111	106	105

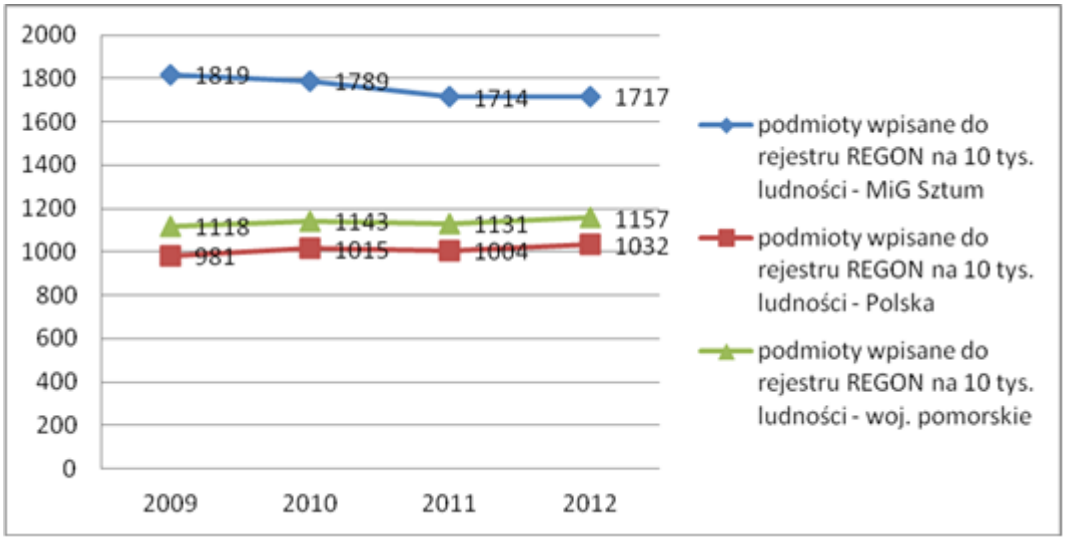
Sekcja	Nazwa Sekcji	Liczba zarejestrowanych podmiotów			
		2009	2010	2011	2012
	techniczna,				
Sekcja N	N. działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca,	25	32	25	22
Sekcja O	O. administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne,	13	13	13	13
Sekcja P	P. edukacja,	57	57	49	57
Sekcja Q	Q. opieka zdrowotna i pomoc społeczna,	117	126	133	137
Sekcja R	R. działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją,	26	26	25	22
Sekcje S i T	S. i T. pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników,	119	122	121	127
Sekcja U	U. organizacje i zespoły eksterytorialne.	0	0	0	0
Ogółem		**1666**	**1715**	**1640**	**1643**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

2.3.3 Przedsiębiorczość mieszkańców Miasta i Gminy Sztum w latach 2009 – 2012

W celu porównania poziomu przedsiębiorczości na różnych obszarach stosuje się między innymi wskaźnik liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tysięcy ludności. W Mieście i Gminie Sztum wskaźnik ten jest wyższy niż w województwie pomorskim i w Polsce. W 2012 roku liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON na 10 tysięcy mieszkańców wyniosła 1717 (1032 w Polsce, 1157 w województwie pomorskim). Wskaźnik ten jest o niemalże 50% wyższy niż na porównywanych obszarach co jest wynikiem bardzo dobrym i świadczy o dużym poziomie aktywności gospodarczej mieszkańców. Głównym powodem tak znaczącej różnicy jest analiza obszaru miejskiego dla którego poziomy zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest wyższy niż dla terenów wiejskich.

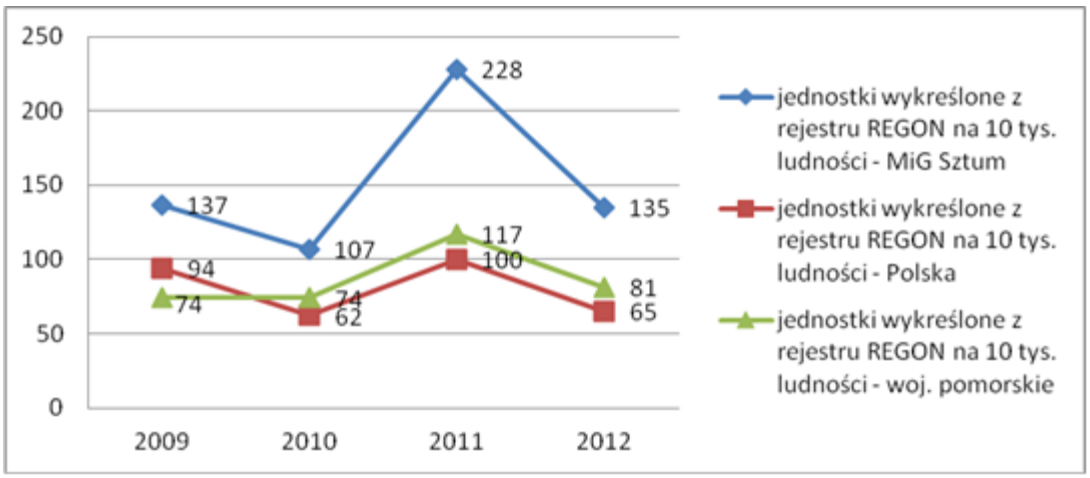
Wykres 32. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Sztum, w województwie pomorskim i w Polsce w latach 2009 - 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

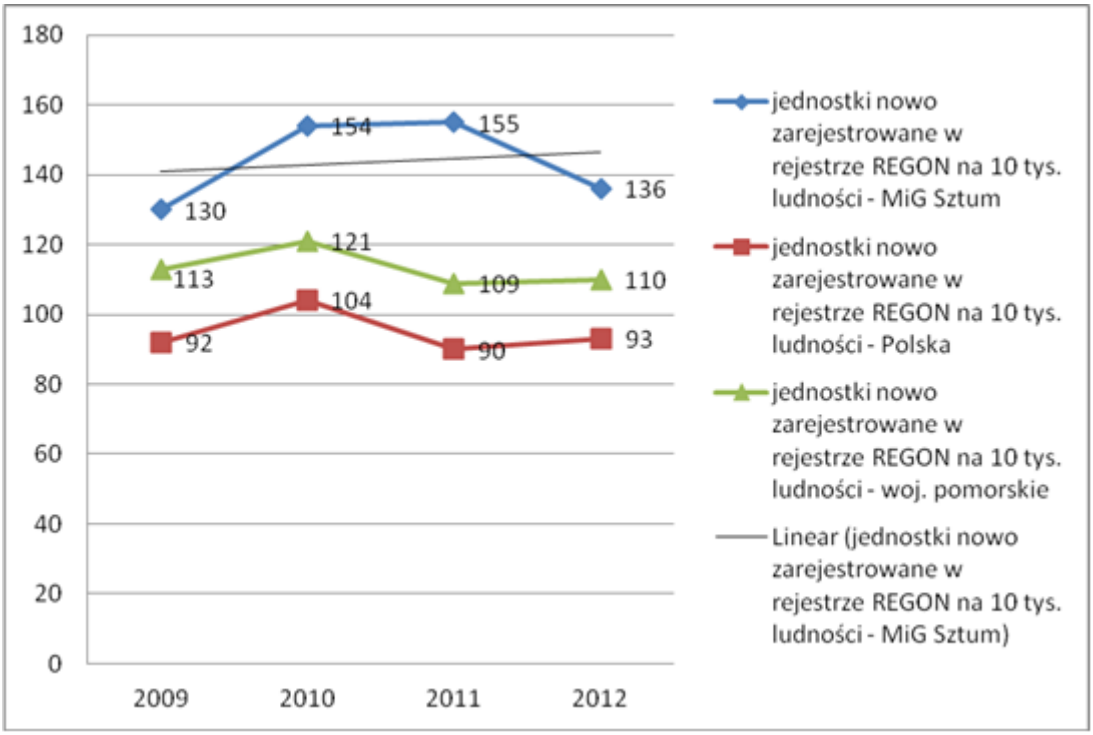
W analizowanym okresie występuje tendencja spadkowa dotycząca liczby zarejestrowanych podmiotów na 10 tysięcy mieszkańców co jest zjawiskiem niekorzystnym i świadczy o zmniejszającej się aktywności gospodarczej mieszkańców. Potwierdzeniem danych jest liczba wykreślonych z rejestru REGON podmiotów na 10 tysięcy ludności, którą jest wyższa niż wskaźnik dla województwa pomorskiego i dla Polski oraz wskaźnik nowo zarejestrowanych jednostek na 10 tysięcy ludności, który wykazuje nieznaczny trend wzrostowy.

Wykres 33. Podmioty gospodarki narodowej wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Sztum, w województwie pomorskim i w Polsce w latach 2009 - 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

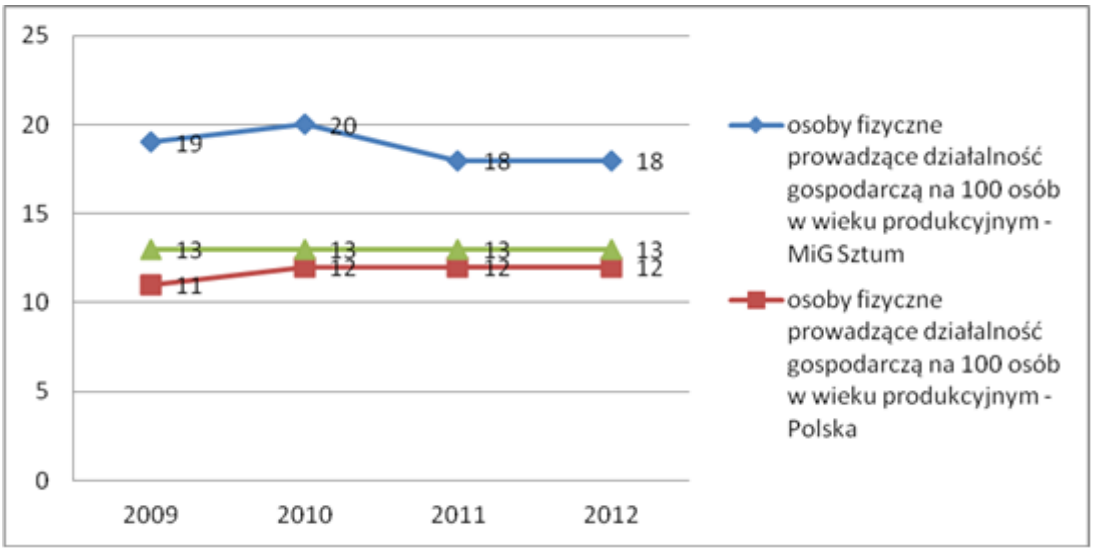
Wykres 34. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Sztum, w województwie pomorskim i w Polsce w latach 2009 - 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Mimo spadającej aktywności gospodarczej przewaga nad porównywanymi jednostkami administracyjnymi nadal jest wysoka. Ma to odzwierciedlenie również w liczbie osób prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym, który jest wyższy niż wskaźniki na porównywanych obszarach.

Wykres 35. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Sztum, w województwie pomorskim i w Polsce w latach 2009 - 2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wykres obrazuje trend spadkowy dla Miasta i Gminy Sztum oraz horyzontalny dla pozostałych analizowanych obszarów.

2.3.4 Oferta inwestycyjna Miasta i Gminy Sztum

Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna

Na obszarze Miasta i Gminy Sztum funkcjonuje Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna. Strefa obejmuje swoim obszarem siedemnaście podstref leżących w województwie pomorskim, kujawsko – pomorskim i zachodniopomorskim. Podstrefa Sztum zajmuje powierzchnię 12,47 ha i zlokalizowana jest w sąsiedztwie drogi krajowej nr 55. Podstrefa posiada niezbędną infrastrukturę obejmującą drogi, kanalizację, gaz ziemny, energię elektryczną, infrastrukturę teleinformatyczną.

Pierwsze tereny zostały przekazane inwestorom w październiku 2010 roku i od tego momentu w Strefie zaczęły działalność pierwsze podmioty. Duże znaczenie dla rozwoju inwestycji w Strefie miało podpisanie umowy na budowę mostu przez rzekę Wisłę koło Kwidzyna. Budowa mostu miała duże znaczenie dla firm planujących zlokalizowanie swoich zakładów w Strefie (poza podstrefą Sztum również w Kwidzynie), ponieważ znacznie zwiększa on dostępność komunikacyjna umożliwiając szybki dojazd do autostrady A1. W dniu 26 lipca 2013 roku otwarto most na Wiśle wraz z dojazdami w ciągu drogi krajowej nr 90.

Poza dostępnością komunikacyjną zlokalizowanie inwestycji w Podstrefie Sztum wiąże się z następującymi korzyściami:

- pomocą w formie zwolnień podatkowych z tytułu kosztów nowej inwestycji oraz kosztów związanych z tworzeniem nowych miejsc pracy,
- zwolnieniami z podatku dochodowego (w przypadku zakupu gruntu od PSSE),
- przekwalifikowaniem przez Powiatowy Urząd Pracy osób dla potrzeb jednostki,
- stosunkowo niskimi kosztami zatrudnienia i płacy w porównaniu do większych ośrodków miejskich,
- niskimi opłatami za usługi komunalne,
- ulgami podatkowymi,
- wsparciem na każdym etapie realizacji inwestycji,
- zapleczem kadrowym dla zakładów branży elektronicznej, gdyż wielu mieszkańców już pracuje w firmie JabilCircuit Poland czy Flextronic, a szkoły w Malborku kształcą w zawodzie elektronika.

Nieruchomość niezabudowana wchodząca w skład Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej położona jest w odległości 1,5 km od Sztumu, w kierunku północnym, bezpośrednio przy drodze łączącej Sztum z Malborkiem (droga nr 55 z Gdańska do Torunia).

Charakterystyka nieruchomości:

Własność: Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna i grunty prywatne
Preferowany sposób zagospodarowania – tereny funkcji przemysłowych i usługowych (zgodnie z zapisami Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego),
Forma przekazania - sprzedaż.
Uzbrojenie terenu:
Ścieki - odbiór do 1200m3,
Woda - pobór do 1200m3,
Gaz - bez ograniczeń,
Sieć telekomunikacyjna - bez ograniczeń (2 operatorów),
Energia elektryczna - napięcie 15kV z możliwością zwiększenia.

Park Inwestycyjny w Sztumie

Tereny PSSE razem z gruntami Gminy Sztum i gruntami osób prywatnych tworzą **Park Inwestycyjny w Sztumie** o łącznej powierzchni **66,0801 ha**.

Teren o regularnym kształcie (jednolity obszar), położony w miejscowości Koniecwałd w gminie Sztum (1,5 km od Sztumu), w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 55.

Część terenów prywatnych o pow. 9,04 ha, wchodzących w skład Parku Inwestycyjnego w Sztumie otrzymało tytuł Zwycięzcy V Ogólnopolskiego Konkursu „Grunt na medal" 2012.

Rycina 7. Teren parku Inwestycyjnego w Sztumie

Źródło: Urząd Miasta i Gminy Sztum

Wzgórze Zamkowe w Sztumie

Poza obszarem Parku Inwestycyjnego w Sztumie do terenów inwestycyjnych należy również nieruchomość zabudowana – Zamek w Sztumie z XIV wieku.

Wzgórze Zamkowe w Sztumie położone jest w bezpośrednim sąsiedztwie rynku starego miasta Sztum, pomiędzy dwoma jeziorami: Barlewickim i Sztumskim. Posiada bezpośredni dostęp do linii brzegowej Jeziora Sztumskiego, wzdłuż którego przebiega Bulwar Zamkowy. Gotycki zamek krzyżacki, dawna Letnia Rezydencja Wielkiego Mistrza Krzyżackiego leży na Międzynarodowym Szlaku Zamków Gotyckich, w odległości 12 km od największego w Europie zamku krzyżackiego w Malborku, wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. Teren wokół zamku stanowi zmodernizowaną, ogólnodostępną przestrzeń publiczną z ciągami pieszymi, ścieżkami rowerowymi oraz małą architekturą.

Teren pokrzyżackiego zespołu zamkowego wpisany do rejestru zabytków decyzją nr 82/N/1959.07.16 oraz decyzją nr PWKZ.R.4190-14/230-3/09/10. Zamek w Sztumie należy do nietypowych założeń obronnych wzniesionych przez zakon krzyżacki w kilku etapach poczynając od 1326 roku, a kończąc w dwudziestych latach XV wieku. Zespół Zamkowy w Sztumie składa się z następujących zabytkowych nieruchomości budowlanych: murów

zamkowych, zespołu bramnego z mostem, wieży sześciobocznej, wieży czworobocznej, spichrzy zamkowych, skrzydła południowego, reliktów kościoła, reliktów Letniego Pałacu Wielkich Mistrzów, reliktów stajni zamkowych, reliktów zbrojowni i studni zamkowej.

Wzniesienie założenia obronnego na planie nieregularnego pięcioboku, w tym czasie, było odstępstwem od budowanych wówczas powszechnie zamków czteroskrzydłowych na planie prostokąta z wieżami w narożach. Za takim rozwiązaniem architektoniczno-przestrzennym przemawiała funkcja obiektu - letnia rezydencja wielkich mistrzów zakonu krzyżackiego. Teren Wzgórza Zamkowego okalają mury obronne o pow. zabudowy 228,8 m2. Średnia wysokość murów wynosi 3,5 m.

Dla terenu Gmina posiada miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, studium urbanistyczno – historyczne oraz wytyczne Pomorskiego Konserwatora Zabytków.

W skład nieruchomości wchodzi:

- dziedziniec - działka oznaczona numerem 627/4 o powierzchni 4976 m2,
- powierzchnia użytkowa zabudowy 1225,60 m2 w tym: skrzydło wschodnie, skrzydło północne, wozownia, wolnostojąca dwukondygnacyjna willa.

Nieruchomość jest własnością Miasta i Gminy Sztum: Księga Wieczysta KW nr: 1654.
Teren jest w pełni uzbrojony i posiada sieć wodno - kanalizacyjną, telekomunikacyjną, elektryczną, wentylacje grawitacja, instalację odgromowa oraz centralne ogrzewanie zasilane z sieci miejskiej.

Preferowane cele zagospodarowania – zgodnie z Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego to sale muzealne i wystawiennicze, funkcje hotelowe, konferencyjne wraz z zapleczem gastronomicznym, funkcje rekreacyjne i wypoczynkowe, np. SPA.

Gmina rozważa również utworzenie na obszarze wzgórza zamkowego Pomorskiego Parku Historii i Kultury, który będzie sfinansowany ze środków własnych Gminy i środków Unii Europejskiej w ramach nowej perspektywy finansowej. Przy realizacji tego scenariusza funkcje użytkowe Parku będą obejmowały przede wszystkim działalność turystyczną, rekreacyjną, kulturalną i edukacyjną.

Rycina 8. Wzgórze zamkowe w Sztumie

Źródło: Fot. UMiG Sztum

Park Miejski w Sztumie

Park Miejski w Sztumie – teren położony bezpośrednio nad Jeziorem Barlewickim, w bliskim sąsiedztwie Wzgórza Zamkowego w Sztumie, tj. Letniej Rezydencji Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego w Sztumie. Teren o maksymalnie dostępnej powierzchni 16,90 ha, stanowi jednolity obszar (nieregularny kształt – linia brzegowa jeziora).

Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego teren przeznaczony jest dla zabudowy: **A1ZP/UTR (9.95 ha):**

- funkcje parku miejskiego (place sportowo-rekreacyjne);
- ogród botaniczny;
- arboretum;
- alpinarium;
- ogrody zimowe (palmiarnie);
- mini zoo;
- stawy i cieki wodne, również połączone z jeziorem;
- mała architektura,
- place zabaw,
- pomniki lub zespoły obiektów o podobnym charakterze,

- obiekty i urządzenia zaplecza gospodarczego (np.: sanitariaty, wiaty przeciwdeszczowe, parkingi), gastronomicznego i handlowego (np.: pamiątki, rzemiosło artystyczne) itp.,
- dopuszcza się lokalizację wieży widokowej bez określania jej maksymalnej wysokości, jej formę oraz materiał, z którego będzie wykonana na etapie koncepcji należy uzgodnić z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

A2ZP/UTR (3,69 ha), A3ZP/UTR (1,78 ha), A6ZP/UTR (0.71):

- zieleń publiczna,
- mała architektura,
- place zabaw,
- pomniki lub zespoły obiektów o podobnym charakterze,
- rekreacja i wypoczynek w powiązaniu z funkcją handlową.

A5ZP/U (0.77 ha):

- zieleń parkowa;
- usługi takie jak: hotel (sale konferencyjne), motel, gastronomia, kręgielnie, bilard i inne gry klubowe, salony SPA, kluby fitness, siłownie, miasteczko zabaw dla dzieci.

Rycina 9. Park Miejski w Sztumie

Źródło: Fot. Ryszard Groth

Teren po byłym ZGKiM– ie

W 2013 roku Gmina Sztum pozyskała prywatnego inwestora dla terenu po byłym ZGKiM-ie. Teren w poprzednich latach został uporządkowany (rozbiórka dotychczasowej zabudowy). Gmina posiada dla tego terenu miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Obecnie trwają prace projektowe – planowany termin zakończenia inwestycji to koniec 2014 roku.

2.3.5 Turystyka

Walory turystyczno – kulturowe Miasta i Gminy Sztum

Do niewątpliwych atutów gminy Sztum zalicza się korzystne położenie turystyczne, wysokie walory krajobrazowe oraz oddalenie od dużych ośrodków miejskich. Ich następstwem są możliwości związane z rozwojem turystyki wiejskiej (agroturystyka), które wynikają bezpośrednio z zapotrzebowaniem na oferty wakacyjne w spokojnym wiejskim otoczeniu, z możliwością korzystania z walorów naturalnych i kulturowych oraz w uczestniczeniu w życiu wsi.

Usytuowanie Miasta i Gminy Sztum na mapie przyrodniczej na pograniczu Żuław Wiślanych sprzyja naturalnym relacjom z przyrodą. W tym nietypowym krajobrazie występuje szereg przyrodniczych atrakcji. Bardzo atrakcyjnym terenem pod względem krajobrazowym jest delta Wisły i Nogatu oraz rozlewiska wokół, otoczone zadrzewieniem w terenie zabagnionym. Jest to malownicze miejsce pełne naturalnej zieleni, ekosystem w krajobrazie rolniczym odpowiadający wymaganiom rezerwatu krajobrazowego. Dużą atrakcją jest jezioro Białe, położone w lesie w Sztumskim Polu. Natomiast jeziora w mieście Sztum stanowią wyborne miejsce dla wędkarzy.

Miasto Sztum zlokalizowane jest pomiędzy dwoma jeziorami Barlewickim i Zajezierskim (Sztumskim). Miasto otaczają lasy (pow. 4458 ha) z dużą ilością zwierzyny łownej i bogatym runem leśnym. Krajobraz pojezierny oraz położenie w dolinie Wisły, czynią gminę atrakcyjnym terenem wypoczynku i rekreacji.

Układ urbanistyczny Starego Miasta Sztum wraz z pozostałymi fragmentami murów obronnych, kościołami oraz zespołem zamkowym podlegają ochronie konserwatorskiej. Wzgórze zamkowe, tj. letnia rezydencja Wielkiego Mistrza Krzyżackiego leży na Międzynarodowym Szlaku Zamków Gotyckich, w odległości 12 kilometrów od największego w Europie zamku krzyżackiego w Malborku.

Na terenie gminy można aktywnie wypoczywać w wielu kwaterach agroturystycznych, położonych w atrakcyjnych miejscach.

Miasto Sztum posiada zmodernizowane kąpielisko wodne nad jeziorem Sztumskim (Zajezierskim), tzw. Bulwar Zamkowy. Bulwar zlokalizowany wzdłuż brzegu Jeziora Sztumskiego zaczyna się od XIV- wiecznego, pokrzyżackiego wzgórza zamkowego i biegnie brzegiem jeziora w kierunku terenu rekreacyjnego po drugiej stronie Jeziora Sztumskiego (Zajezierze). Zabytkowy zamek krzyżacki posiada bezpośredni dostęp do linii brzegowej Jeziora Sztumskiego. Obecnie teren wokół zamku, w tym wspominany fragment Bulwaru stanowi zmodernizowaną, ogólnodostępną przestrzeń publiczną z ciągami komunikacji

pieszej, ścieżkami rowerowymi oraz z małą architekturą. Bulwar Zamkowy jest głównym miejscem rekreacji i wypoczynku mieszkańców naszego miasta. Latem strzeżona plaża miejska przyciąga mieszkańców naszego powiatu oraz mieszkańców powiatów przyległych, m.in. powiatu malborskiego i kwidzyńskiego. Z uwagi na bliskie sąsiedztwo stała się alternatywą dla plaż nadmorskich. Zaplecze socjalne z zespołem sanitariatów i przebieralniami zapewnia dodatkowy komfort korzystania z plaży miejskiej. Wyprofilowane dno plaży miejskiej zapewnia bezpieczeństwo najmłodszym miłośnikom wodnego szaleństwa. Przy nowo wybudowanych pomostach funkcjonuje wypożyczalnia rowerków wodnych. Jezioro Sztumskie cieszy się zainteresowaniem kajakarzy oraz nurków. Poza plażą miejską wzdłuż Bulwaru znajduje się wiele innych atrakcji, z których można korzystać nie tylko latem. Cały teren wyposażono w elementy małej architektury. Uroku całości dodaje uporządkowana zieleń i liczne nowe nasadzenia oraz rzeźby. Bezpieczeństwo zapewnia oświetlenie oraz monitoring terenu. Wszystko to sprawia, że na Bulwarze wypoczywają mieszkańcy, bez względu na wiek oraz poziom aktywności fizycznej.

W miejscowości Sztumskie Pole, również na terenie naszej gminy, znajduje się duża stadnina koni „Stajnia Iskra". Właściciele stadniny oprócz jazdy konnej oferują turystą nocleg oraz liczne imprezy okolicznościowe.

Na terenie Miasta i Gminy Sztum znajduje się 15 pomników przyrody oraz funkcjonują następujące rezerwaty przyrody:

- **Parów Węgry** - rezerwat leśny o powierzchni 23,12 ha, położony w Leśnictwie Wilki. Wiek najokazalszych dębów w rezerwacie szacuje się na 300 - 400 lat;
- **Las Mątawski** - powstał z połączenia lasu Łęgowskiego i rezerwatu Mątawy, łączna powierzchnia 89,71 ha;
- **Biała Góra** - rezerwat florystyczny o powierzchni 3,81 ha, położony w Leśnictwie Benowo. Ochroną objęta jest zagrożona roślinność stepowa.

Szlaki piesze i ścieżki rowerowe

Przez teren Miasta i Gminy przebiegają zarówno szlaki piesze, jak i rowerowe, które stanowią niewątpliwie atrakcję turystyczną dla turystów aktywnie spędzających wolny czas.

Szlaki piesze:

- **I szlak "Kopernikowski"** - kolor czerwony- Olsztyn - Dobre Miasto - Lidzbark Warmiński - Pieniężno - Braniewo - Frombork - Elbląg - Solnica - Malbork - (przez gminę Sztum) - Las Wielbarski - Gościszewo - Węgry - Uśnice - Biała Góra - Benowo - Ryjewo - Kwidzyn - Gardeja - Grudziądz. Długość trasy wynosi 444 km;
- **II szlak "Nadwiślański"-** kolor niebieski Sztum - Sztumskie Pole - Leśnictwo Wilki - Biała Góra - Piekło - Mątowy Wlk. - Lisewo - Palczewo - Drewnica - Mikoszewo. Długość trasy wynosi 76 km.

Szlaki rowerowe:

- III Międzynarodowy Szlak Rowerowy Euro Route R-1 - kolor zielony Benowo – Biała Góra - Sztumskie Pole - Sztum - Czernin – Mleczewo (trasa rowerowa prowadzi z Calais we Francji do Saint Petersburga w Rosji). Długość trasy na terenie gminy Sztum wynosi 30 km.
- Czerwony szlak rowerowy, Szlak Zamków Gotyckich, nowy szlak rowerowy, kolor szlaku czerwony, oznakowanie: znaki metalowe R1/R3 mocowane do istniejących elementów oznakowania drogowego, oraz nowe słupy znaków, znaki ostrzegawcze typu A24, informacyjne C13, znaki malowane na drzewach, dodatkowe znaki 20x20cm, zakaz jazdy dla koni na leśnej drodze rowerowej Sztumskie Pole – Uśnice, początek szlaku: Wielbark – koniec szlaku Prabuty, przebieg przez gminy: Malbork, Sztum, Stary Targ, Dzierzgoń, Stary Dzierzgoń, Mikołajki Pomorskie, Prabuty. Ogólny przebieg szlaku: Wielbark – Gościszewo – Węgry – Uśnice – Sztumskie Pole – Sztum – Barlewice – Pietrzwałd – Kalwa – Stary Targ – Waplewo Wielkie – Tulice – Olszówka – Morany – Dzierzgoń Prakwice – Stare Miasto – Kielmy - Protajny – Jakubowo – Obrzynowo – Prabuty.

Przebieg przez poszczególne drogi gm. Sztum:

- leśna Nadleśnictwo Kwidzyn w Lesie Wielbarskim
- gminnej w Gościszewie,
- powiatowej nr 3107G Gościszewo – Węgry
- gminnej Węgry – Uśnice
- leśna Nadleśnictwo Kwidzyn Uśnice
- rowerowa w pasie przeciwpożarowym wzdłuż drogi powiatowej nr 3108G od Uśnic do Sztumskiego Pola (j. Białe)
- powiatowej nr 3108G Uśnice – Sztumskie Pole
- wojewódzkiej nr 603 Sztumskie Pole – Sztum

- gminna do kąpieliska w Sztumie i droga rowerowa wzdłuż jeziora w Sztumie
- krajowej nr 55 w Sztumie
- powiatowej nr 3109G Sztum – Barlewice – Pietrzwałd – Kalwa.

Rycina 10. Szlak Zamków Gotyckich

Źródło: UMiG Sztum

Dziedzictwo kulturowe:

Na obszarze Miasta i Gminy Sztum występują obiekty zabytkowe, z których w zasadzie niewielka część objęta jest ochroną prawną. Obiekty objęte ochroną prawną wpisane są do rejestru zabytków województwa pomorskiego.

Na obszarze **miasta Sztumu** są to:

1. Układ urbanistyczny Starego Miasta w Sztumie wraz z murami, kościołami, **zespołem zamkowym** (pokrzyżacki zamek gotycki z I połowy XIV w.)(decyzja nr 82/N/1959.07.16)
2. Kościół parafialny p.w. św. Anny (decyzja nr 303/93 z 10.09.1993 r.)
3. Kościół p.w. Wspomożenia Wiernych (decyzja nr 304/93 z dn. 10.09.1993 r.)
4. Cmentarz katolicki ul. Domańskiego – Pieniężnego (decyzja nr 266/93 z dn. 11.05.1993 r.)
5. Budynek mieszkalny ul. Jagiełły 17 (decyzja nr 193/91 z dn. 28.05.1991 r.) – budynek został rozebrany w 1998 r. za zgodą Konserwatora Zabytków)
6. Budynek mieszkalny ul. Jagiełły 23 (decyzja nr 354 z dn. 16.04.1994 r.)
7. Wieża ciśnień ul. Kochanowskiego (decyzja nr 265 z dn. 04.05.1993 r.)
8. Cmentarz z ogrodzeniem, kaplicą i układem zieleni ul. Kochanowskiego (decyzja nr 269 z dn. 20.05.1993 r.)

9. Budynek mieszkalny – dwór, Sztum Zajezierze (decyzja nr 107 z dn. 08.04.1960 r.)
10. Park dworski, Sztum Zajezierze (decyzja nr 139/90 z dn. 29.01.1990 r.)
11. Zespół zamkowy w Sztumie złożony z obiektów z czasu budowy zamku średniowiecznego: 1. mury obronne, 2. brama wjazdowa z mostem, 3. skrzydło południowe, 4. pd część skrzydła wschodniego, 5. wieża więzienna, 6. relikt pn-wsch wieży czworobocznej, 7. studnia zamkowa na dziedzińcu oraz obiektów z czasu rozbudowy w XIX w.: 8. pn część skrzydła wschodnia , 9. budynek sądu i prokuratury , 10.willa wraz z terenem (23.07.2010r.),

Natomiast na obszarze **gminy Sztum**:

1. Dwór nr 1 w **Barlewicach** nr 14 (decyzja nr 83/85 z dn. 01.08.1988 r.),
2. Zespół śluz na Nogacie w **Białej Górze** (decyzja nr 55/79 z dn. 08.08.1979 r.), który został **uhonorowany trzecim miejscem w ramach plebiscytu „Perła w Koronie Pomorza 2009"** mającym wyróżnić niezwykłe budowle charakteryzujące się szczególnymi walorami na turystycznej mapie Pomorza,
3. Dwór i park przydworski w **Czerninie** (decyzje nr 498/96 z dn. 17.05.1996 r. i nr 18/77 z dn. 29.12.1977 r.,
4. Park dworski w **Cygusach** (decyzja nr 26/78 z dn. 25.02.1978 r.),
5. Kościół parafialny p.w. św. Józefa w **Gościszewie** (decyzja nr 278/93 z dn. 17.06.1993 r.),
6. Dworek i park oraz budynek stajni w zespole dworsko – parkowym w **Goraju, obręb Koniecwałd** (decyzje nr 76/84 z dn. 06.06.1984 r. i 505/96 z dn. 23.04.1996 r.),
7. Zespól młyna wodnego wraz z tamą i kanałem w **Koniecwałdzie** (decyzja nr 177/90 z dn. 23.01.1991 r.) – budynek młyna spłonął,
8. Kościół p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej w **Postolinie** (decyzja nr 245/N z dn. 10.09.1962 r.),
9. Dwór i park w **Ramzach Małych, obręb Postolin** (decyzja nr 392/94 z dn. 09.09. 1994 r.)
10. Kościół z układem przestrzennym cmentarza, historycznymi nagrobkami i wysoką zielenią cmentarną w **Pietrzwałdzie** (decyzja nr 470/95 z dn. 22.09.1995 r.),
11. Dwór z nasadzeniami zieleni w **Sztumskiej Wsi** (decyzja nr 393/94 z dn. 09.09. 1994 r.).[19]
12. Kościół filialny p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego wraz z działką oraz pamiątkowym głazem związanym z rozejmem polsko-szwedzkim w Sztumskiej Wsi (27.03.2014r.)

[19] Program opieki nad zabytkami Gminy Sztum na lata 2009-2012, 2009, s. 15

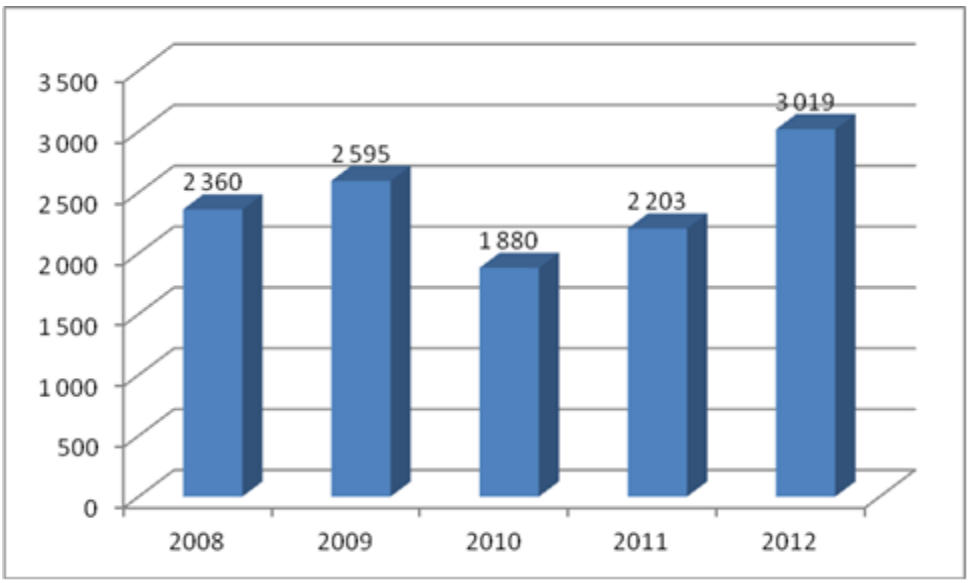
Oferta turystyczna Miasta i Gminy Sztum

Baza noclegowa

Baza noclegowa na terenie Miasta i Gminy Sztum jest stosunkowo słabo rozwinięta- w 2012 roku na terenie miasta i gminy istniały jedynie 4 obiekty zbiorowego zakwaterowania oferujące 38 miejsc noclegowych (dane GUS).

Od 2010 roku liczba polskich turystów, korzystających z bazy noclegowej w Mieście i Gminie Sztum wzrasta- w 2010 roku teren miasta i gminy odwiedziło, korzystając przy tym skorzystało z oferty noclegowej 1 880 turystów polskich, w 2012 roku liczba ta wzrosła o ponad 60% (Wykres 36).

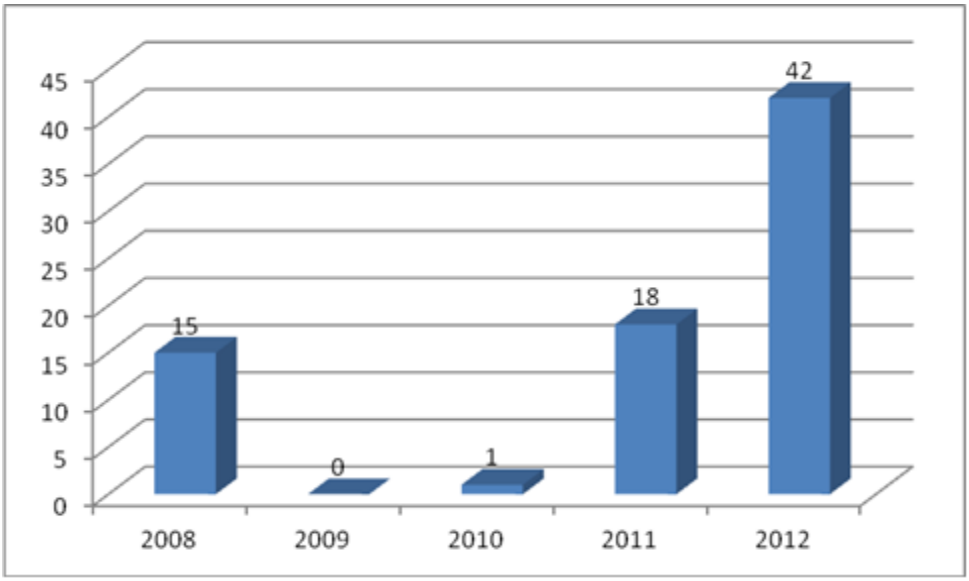
Wykres 36. Liczba turystów- rezydentów korzystających z noclegów w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2012

Widoczny jest również wzrost liczby turystów zagranicznych korzystających z noclegów na terenie Miasta i Gminy Sztum, choć wciąż jest to zbyt mała liczba, która w 2012 roku wyniosła 42 turystów (Wykres 37).

Wykres 37. Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008-2012

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS, 2012

Projekty turystyczne

Celem pozyskania większej liczby turystów, zarówno polskich, jak i zagranicznych, którzy skorzystają z noclegów na terenie Miasta i Gminy Sztum należy stworzyć kilkudniową ofertę turystyczną (produkty turystyczne). W tym celu na terenie miasta i gminy prowadzony jest szereg projektów turystycznych, kulturowych, które mają na celu zwiększenie i wyróżnienie potencjału turystycznego Miasta i Gminy Sztum.

Obok **zespołu śluz w Białej Górze** wybudowano profesjonalną, całoroczną przystań żeglarską, którą stanowi marina, pomosty cumownicze, parkingi, hangar do zimowania jednostek, zaplecze sanitarne, bosmanat żeglarski, baza gastronomiczna oraz sieć dróg dojazdowych i lokalnych ścieżek turystycznych.

Kolejnym, tym razem ponadregionalnym projektem partnerskim (18 partnerów z terenów województwa pomorskiego i warmińsko – mazurskiego) jest projekt pn. „**Pętla żuławska-rozwój turystyki wodnej”**, który ma na celu kompleksowy rozwój turystyki wodnej na obszarze Delty Wisły i Zalewu Wiślanego. Projekt obejmuje obszar 15 gmin, w tym Miasto I Gminę Sztum. Efektem końcowym projektu ma być wykreowanie i promocja regionalnego produktu turystycznego, który mógłby zostać sieciowany z innymi, już funkcjonującymi produktami turystycznymi, a tym m.in. z Szlakiem Polskich Zamków Gotyckich, który obejmuje również obszar Miasta i Gminy Sztum.

Rycina 11. Schemat systemu Pętli Żuławskiej- rozwój turystyki wodnej

Źródło: http://www.pomorskie.eu/pl/turystyka/projekty/petla_zulawska

Kolejnym projektem jest projekt pn.: „Podniesienie atrakcyjności turystycznej Szlaku Zamków Gotyckich na Powiślu – budowa trasy rowerowej łączącej zamek w Malborku z atrakcjami turystycznymi powiatów malborskiego, sztumskiego, kwidzyńskiego" obejmujący wytyczenie, oznakowanie i przebudowę 157 km Rowerowego Szlaku Zamków Gotyckich, łączącego zamek w Malborku z największymi atrakcjami turystycznymi Powiśla. W ramach projektu wybudowane zostało czternaście punktów wypoczynkowych. Powstałe

ścieżki mają służyć do tego, aby odwiedzającym turystom naszego regionu ułatwić jego poznawanie oraz zachęcić do częstych powrotów do Miasta i Gminy Sztum. W ramach projektu zmodernizowana została również m.in. plaża miejska, Bulwar Zamkowy i powstał teren rekreacji na Zajezierzu.

Kolejnym projektem kontynuującym rozwój turystyczny Miasta i Gminy Sztum jest projekt pn.: „Podniesienie atrakcyjności Szlaku Zamków Gotyckich na Powiślu – rewitalizacja i zagospodarowanie głównych przestrzeni publicznych w Sztumie z przywróceniem historycznego charakteru centrum Sztumu". Rewitalizacja przestrzenna centrum miasta przywróciła mu dawny historyczny wygląd oraz uczyniła „Centrum" sercem Sztumu. Realizacja projektu skutkowała zwiększeniem atrakcyjności lokalnej, inwestycyjnej, osiedleńczej i turystycznej.

Kontynuacją rewitalizacji jest realizacja projektu pn. „Rewitalizacja terenów fosy średniowiecznego miasta lokacyjnego Sztum wraz z przyległymi murami", którego celem jest zagospodarowanie fosy staromiejskiej z przyległymi murami położonymi w historycznym centrum Sztumu. Mury i staromiejska fosa staną się przedsionkiem centrum miasta. Po zakończeniu inwestycji w 2014 roku miejsce to będzie tętniącym życiem elementem Sztumu – miejscem atrakcyjnym dla mieszkańców i turystów.

3. PODSUMOWANIE DOTYCHCZASOWYCH DZIAŁAŃ MIASTA I GMINY SZTUM W ZAKRESIE STRATEGII ROZWOJU DO ROKU 2012

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Sztum do roku 2012 przyjęta została w 2001 roku. Miała ona na celu wytyczenie głównych kierunków działań i interwencji w następujących obszarach strategicznych dla miasta i gminy:

- sfera społeczna,
- sfera gospodarcza,
- potencjał instytucjonalny, narzędzia zarządzania, majątek gminy, finanse.

W ramach Strategii wytyczono 7 celów priorytetowych, 5 celów wysokiej rangi, wspomagających cele priorytetowe, 10 celów średniej rangi, wspomagających cele priorytetowe, 4 cele średniej rangi- pozostałe oraz szereg celów szczegółowych.

W latach 2001-2012 Miasto i Gmina Sztum podjęło szereg działań mających na celu poprawę sytuacji społeczno - gospodarczej miasta i gminy, zgodnie z calami zapisanymi w w/w Strategii. Najważniejsze działania, projekty w ramach z/realizowane w ramach wyodrębnionych w Strategii Programów przedstawione zostały w Tabeli 15

Tabela 15. Planowane, realizowane i zrealizowane działania w ramach Programów wskazanych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2001-2012

LP.	DZIAŁANIE	STATUS REALIZACJI
	Program tworzenia warunków dla rozwoju i umacniania przedsiębiorczości	
1	Utworzenie Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej obejmującej **12,4720** ha terenów miasta i gminy (pełne uzbrojenie) oraz dodatkowy pakiet korzyści dla inwestorów w postaci zmniejszonych kosztów zatrudnienia- skorzystanie z dofinansowania Urzędów Pracy, możliwość przekwalifikowania pracowników przez Powiatowy Urząd Pracy dla indywidualnych potrzeb pracodawcy i sfinansowanie wynagrodzenia w ramach środków unijnych w razie zatrudnienia osób bezrobotnych, ulgi w podatkach (Uchwała Rady miejskiej Sztumie Nr XVII/96/2004), niskie opłaty za usługi komunalne- cena wody 2,68 zł/m3, ścieki 2,84 zł/m3.	**zrealizowane**
2	Budowa infrastruktury technicznej w Parku Inwestycyjnym Sztum – Malbork oraz wykup gruntu leżącego w bezpośrednim sąsiedztwie parku (w skład parku inwestycyjnego wchodzą grunty PSSE, Gminy Sztum oraz osób prywatnych- osoby prywatne zadeklarowały sprzedaż gruntów na rzecz potencjalnych inwestorów)	**z/ realizowane**
3	Realizacja w okresie 01.01.2008 – 31.12.2013 przez PUP w Sztumie projektu systemowego pn. „Chcieć to móc”, w ramach którego organizuje się staże dla osób bezrobotnych (w 2013 roku planuje się organizację staży dla 201 bezrobotnych, w 2012 roku zorganizowano staże 100 osób,	**zrealizowane**

LP.	DZIAŁANIE	STATUS REALIZACJI
	a w 2011 roku dla 40 osób bezrobotnych), przyznawane są jednorazowe dotacji na rozpoczęcie działalności (34 dotacji w 2013 roku, 20 dotacji w 2012 i 2011 roku) oraz refundowane są koszty wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy dla osób bezrobotnych (12 bezrobotnych w 2013 roku, 6 osób bezrobotnych w 2012 oraz 5 osób bezrobotnych w 2011 roku).	
	Program modernizacji infrastruktury komunikacyjnej	
4	Budowa obwodnicy Sztumu w ciągu drogi krajowej	**planowane**
5	Modernizacja drogi dojazdowej do parkingu przy ul. Jagiełły w Sztumie	**zrealizowane**
6	Remont ulicy Plebiscytowej w Sztumie	**zrealizowane**
7	Budowa wyjazdu z osiedla przy ul Reja 17- Połączenie osiedla z drogą powiatową	**zrealizowane**
8	Budowa dróg w Osiedlu Przyleśnym w Czerninie	**zrealizowane**
9	Poprawa bezpieczeństwa pieszych i ruchu drogowego poprzez budowę chodnika do cmentarza komunalnego (Zajezierze)	**zrealizowane**
10	Budowa nowych parkingów w ramach rewitalizacji centrum Sztumu: parking zielony przy ul. Jagiełły, ul. Galla Anonima, ul. Władysława IV i ul. Związku Jaszczurczego	**zrealizowane**
11	Przebudowa nawierzchni ulic i chodników w ramach rewitalizacji centrum miasta Sztum	**zrealizowane**
12	Budowa nowego parkingu i placu manewrowego w ramach modernizacji bulwaru nad Jeziorem Sztumskim	**zrealizowane**
13	Przebudowa ciągów pieszych i rowerowych oraz chodników w ramach modernizacji Bulwaru nad Jeziorem Sztumskim	**zrealizowane**
14	Remont dróg powiatowych nr 3105G (Sztum – Koślinka), 3141G (Polaszki – Watkowice) – pomoc finansowa dla Powiatu Sztumskiego w ramach rządowego Programu Wieloletniego pod nazwą „Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych- etap II- Bezpieczeństwo, Dostępność, Rozwój”- działanie ponadgminne.	**zrealizowane**
15	Modernizacja drogi Zajezierskiej jako drogi awaryjnej.	**zrealizowane**
16	Coroczne remonty dróg gminnych w sołectwach Gminy Sztum oraz na terenie Miasta Sztum (w tym m.in. remont dróg gminnych w Sztumskim Polu, remont nawierzchni ulicy Witosa, remonty na nawierzchniach ul. Żeromskiego, Jagiełły oraz w Gościszewie, modernizacja odcinka drogi gminnej dojazdowej do gruntów rolnych w m. Piekło oraz Sołectwie Nowa Wieś, remont odcinków dróg w miejscowościach Uśnice, Czernin, Zajezierze).	**realizowane**
17	Przebudowa dróg osiedlowych w Sztumie m.in. ul. Wojciechowskiego, Zacisze, Kwiatowa, Radosna, Słoneczna i Wiejska	**realizowane** realizacja 2011-2016 (obecnie opracowywania jest dokumentacja projektowa)

LP.	DZIAŁANIE	STATUS REALIZACJI
	Przebudowa dróg w osiedlu Parkowym w Sztumie, wraz z przebudową chodników, miejsc postojowych, kanalizacji deszczowej, budową i przebudową oświetlenia ulicznego oraz przebudowa kolidującej infrastruktury w ramach zadania: Przebudowa dróg osiedlowych w Sztumie - osiedle Parkowe w Sztumie	**realizowane**
18	Przebudowa drogi powiatowej nr 3183G- ul. Nowowiejskiego w Sztumie- pomoc finansowa dla Powiatu Sztumskiego w ramach „Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011”- działanie ponadgminne.	**zrealizowane**
19	Remont dróg powiatowych przy ulicy Chełmińskiej, Kościuszki, Słowackiego, Żeromskiego- pomoc finansowa dla Powiatu Sztumskiego w ramach „Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-2011”- działanie ponadgminne.	**zrealizowane**
20	Modernizacja obiektów mostowych w ciągu dróg gminnych w miejscowości Uśnice oraz Nowa Wieś – Pułkowice i nowa Wieś – Postolin	**zrealizowane**
21	Modernizacja zjazdu z drogi krajowej nr 55 na drogę Postolin-Nowa Wieś	**zrealizowane**
22	Remont dróg powiatowych przy ulicy Kościuszki, Morawskiego, Polnej- pomoc finansowa dla Powiatu Sztumskiego w ramach „Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych” – działanie ponadgminne.	**zrealizowane**
	Program ochrony środowiska przyrodniczego i rozbudowy służącej mu infrastruktury	
23	Modernizacja budynku użytkowego Reja 11b położonego przy plaży miejskiej w Sztumie wraz z termomodernizacją i kolorystyką elewacji	**zrealizowane**
24	Termomodernizacja budynku Urzędu Miasta i Gminy w Sztumie	**zrealizowane**
25	Odwodnienie zjazdu z ul. Spokojnej w ul. Kochanowskiego- regulacja wód deszczowych	**zrealizowane**
26	Budowa kanalizacji deszczowej Osiedle Na Wzgórzu w Sztumie (etap I i II oraz III)	**zrealizowane**
27	Sieć kanalizacji sanitarnej w ul. Domańskiego w Sztumie	**zrealizowane**
28	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ulicy Kwidzyńskiej i Fiszera w Sztumie	**zrealizowane**
29	Wykonanie odcinka sieci kanalizacji sanitarnej w obrębie osiedla domków jednorodzinnych „Na Wzgórzu” w Sztumie	**zrealizowane**
30	Budowa sieci wodociągowej z miejscowości Koniecwałd do miejscowości Gronajny	**zrealizowane**
31	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej tłocznej z miejscowości Koniecwałd do miejscowości Gronajny	**zrealizowane**
32	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Nowa Wieś gmina	**zrealizowane**
33	Budowa kanalizacji sanitarnej w Sztumie i części Sztumskiego Pola- etap I i II, III	**etap I i II zrealizowany etap III w trakcie realizacji**
34	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej w Sztumie i Czerninie	**zrealizowane**

LP.	DZIAŁANIE	STATUS REALIZACJI
35	Doprowadzenie sieci wodociągowej do budynku remizy, budowa szamba i utworzenie węzła sanitarnego w remizie w Piekle	**zrealizowane**
36	Budowa przydomowej oczyszczalni ścieków Zajezierze 17	**zrealizowane**
37	Budowa bezodpływowego zbiornika na ścieki dla budynków komunalnych nr 19 w Piekle i nr 36 w Białej Górze	**zrealizowane**
38	Modernizacja scentralizowanego systemu ciepłowniczego w Sztumie (przestawienie kotłowni miejskiej na paliwo płynne lub gaz)	**planowane**
39	Stworzenie systemu segregacji i utylizacji odpadów	**zrealizowane**
	Program gazyfikacji	
40	Rozbudowa sieci gazociągów średniego ciśnienia na terenie gminy oraz sieci niskiego ciśnienia na terenie miasta	**częściowo zrealizowane, planowane dalsze etapy**
41	Budowa stacji redukcyjno – pomiarowej	**zrealizowane**
	Program edukacyjny	
42	Utworzenie Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sztumie	**zrealizowane**
43	Budowa boiska przy Szkole Podstawowej nr 2 w Sztumie	**zrealizowane**
44	Budowa węzła cieplnego w Gimnazjum nr 1 w Sztumie	**zrealizowane**
45	Remont i doposażenie obiektów edukacyjnych ZS w Sztumie i ZSZ w Barlewiczkach w celu podniesienia jakości oferty edukacyjnej na poziomie ponadgimnazjalnym w powiecie sztumskim.	**zrealizowane**
46	Równy start w przyszłość – czyli programy rozwojowe szkół obejmujące zajęcia pozalekcyjne dla uczniów z terenu Miasta i Gminy Sztum oraz Miasta i Gminy Dzierzgoń	**realizowane**
47	Rozbudowa SP nr 2 w Sztumie (w tym utworzenie pracowni komputerowych)	**zrealizowane**
48	Budowa hali widowiskowo – sportowej, boiska i bieżni oraz modernizacja Gimnazjum nr 1 w Sztumie	**zrealizowane**
49	Budowa Sali gimnastycznej przy SP w Gościszewie	**planowane**
	Program wspierania rozwoju i modernizacji rolnictwa	
50	Organizacja przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Starym Polu oraz Pomorską Izbę Rolniczą szkoleń dla rolników z terenów Miasta i Gminy Sztum z zakresu stosowania nowoczesnych metod w produkcji rolnej i przetwórstwie, rozwiązywania problemów technologicznych gospodarstw rolnych, modernizacji gospodarstw i poprawy jakości artykułów rolno-spożywczych, wdrażania i upowszechniania nowoczesnych metod agrotechnicznych, hodowli oraz przetwórstwa rolno – spożywczego.	**realizowane**
51	Promocja rolnictwa- organizacja festynów, targów, pokazów kolekcji odmian itd.	**realizowane**
52	Utworzenie instytucji marketingu i pośrednictwa handlowego.	**działanie zaniechano**

LP.	DZIAŁANIE	STATUS REALIZACJI
	Program rozwoju gospodarki turystycznej	
53	Modernizacja bulwaru nad Jeziorem Sztumskim.	**zrealizowane**
54	Przyłącze elektroenergetyczne i teletechniczne dla potrzeb kiosku informacyjnego (infomatu) przy Urzędzie Miasta i Gminy w Sztumie i na Placu Wolności w Sztumie- dostęp do informacji turystycznej województwa pomorskiego.	**zrealizowane**
55	Zamontowanie 10 stojaków rowerowych na Bulwarze Zamkowym w Sztumie.	**zrealizowane**
56	Budowa ramp dla rowerów - wykonano nawierzchnie utwardzone w celu pokonania różnicy poziomów na terenie rekreacyjnym i na Bulwarze Zamkowymi, zyskano poprawę komunikacji pieszej i rowerowej.	**zrealizowane**
57	Remont muru zamkowego na wjeździe do zamku w Sztumie- poprawa stanu dziedzictwa kultury.	**zrealizowane**
58	Utworzenie terenów zielonych z elementami małej architektury przy ulicy Reja- poprawa estetyki miasta Sztum.	**zrealizowane**
59	Oświetlenie ul. Władysława IV w Sztumie- dostosowanie oświetlenia z ulic sąsiadujących z terenami objętymi rewitalizacją i poprawa estetyki miasta.	**zrealizowane**
60	Posadowienie rzeźby plenerowej i tablic upamiętniających ważne wydarzenia historyczne na Ziemi Sztumskiej.	**zrealizowane**
61	Utworzenie miejsca rekreacji w Sztumskiej Wsi poprzez zagospodarowanie centrum miejscowości.	**zrealizowane**
62	Podniesienie atrakcyjności turystycznej Szlaku Zamków Gotyckich na Powiślu – budowa trasy rowerowej łączącej zamek w Malborku z atrakcjami powiatów malborskiego, sztumskiego, kwidzyńskiego.	**zrealizowane**
63	Podniesienie atrakcyjności wsi poprzez zagospodarowanie centrum w miejscowościach Gościszewo i Węgry.	**zrealizowane**
64	Witryna wiejska Gminy Sztum – portal aktywizujący społeczność lokalną oraz promujący tereny gminy Sztum – utworzenie portalu internetowego oraz przeprowadzenie kampanii promocyjnej nowo utworzonego portalu.	**zrealizowane**
65	Podniesienie atrakcyjności Szlaku Zamków Gotyckich na Powiślu- rewitalizacja i zagospodarowanie głównych przestrzeni publicznych w Sztumie z przywróceniem historycznego charakteru Centrum Sztumu.	**zrealizowane**
	Program rozwoju agroturystyki	
66	Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez remont świetlic w miejscowościach Czernin i Koślinka oraz urządzenie miejsc rekreacji w miejscowościach Górki, Cygusy i Ramzy Małe- miejsca rekreacji mogą być przeznaczone dla klientów gospodarstw agroturystycznych.	**realizowane (2013r.)**
67	Adaptacja pomieszczeń na świetlicę w Czerninie i urządzenie przy niej miejsc wypoczynku- możliwość wykorzystania dla potrzeb agroturystyki.	**zrealizowane**
68	Poprawa jakości życia mieszkańców obszarów wiejskich poprzez zagospodarowanie centrum miejscowości – budowę świetlicy wiejskiej i	**realizowane**

LP.	DZIAŁANIE	STATUS REALIZACJI
	remont dwóch boisk sportowych w miejscowości Biała Góra- infrastruktura sprzyjająca rozwojowi agroturystyki.	
69	Utworzenie miejsca rekreacji w Sztumskiej Wsi poprzez zagospodarowanie centrum miejscowości- wzrost atrakcyjności miejscowości również pod kątem rozwoju agroturystyki.	**zrealizowane**
70	Utworzenie bazy gospodarstw agroturystycznych.	**zrealizowane**
	Program rozwoju budownictwa mieszkaniowego i gospodarowania zasobami budynków mieszkalnych	
71	Budowa budynku gospodarczego dla zabezpieczenia pomieszczeń przynależnych do mieszkań komunalnych w budynku przy ul. Mickiewicza nr 32 w Sztumie- inwestycja miała na celu zabezpieczyć mieszkańców budynku komunalnego w pomieszczenia gospodarcze.	**zrealizowane**
72	Rozbiórka budynku po byłym ZGKiM w Sztumie- rozebrano stare zabudowy, przez co stworzono możliwość realizacji założeń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, teren sprzedany prywatnemu inwestorowi- trwają prace projektowe	**zrealizowane**
73	Budowa kanalizacji deszczowej Osiedle Na Wzgórzu w Sztumie (etap I i II oraz III, etap IV, V- 2013 rok)- uzbrojenie terenu przeznaczonego pod budownictwo mieszkaniowe - jednorodzinne	**Etap I,II,III – zrealizowany Etap IV, V - 2013**
74	Budowa infrastruktury technicznej wraz z drogami za ZK w Sztumie pod budownictwo wielorodzinne- uzbrojono teren pod budownictwo wielorodzinne (sieć wodociągowa, kanalizacja sanitarna i deszczowa, oświetlenie drogi i terenu, wybudowano drogę wraz z ciągami pieszo-rowerowymi i miejscami parkingowymi (ulica Spokojna).	**zrealizowane**
75	Budowa drogi na terenie Osiedla na Wzgórzu- uzbrojenie terenu przeznaczonego pod budownictwo mieszkaniowe.	**zrealizowane**
76	Wykonanie odcinka sieci kanalizacji sanitarnej w obrębie osiedla domków jednorodzinnych „Na Wzgórzu” w Sztumie , niwelacja drogi osiedlowej i utwardzenie drogi- przygotowanie terenu pod budownictwo mieszkaniowe o zabudowie domków jednorodzinnych.	**zrealizowane**
77	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ulicy Kwidzyńskiej i Fiszera w Sztumie- przygotowanie terenu pod budownictwo mieszkaniowe.	**zrealizowane**
78	Dodatki mieszkaniowe (w latach 2009-2011 wypłacono 2 744 688,85 mln zł).	**realizowane na bieżąco**
79	Realizacja budownictwa dofinansowanego przez gminę (typu TBS).	**planowane**
	Program „bezpieczna gmina”	
80	Telewizyjny system nadzoru – monitoring wizyjny budynków i terenu Gimnazjum nr 1 w Sztumie- Poprawa bezpieczeństwa dzieci i młodzieży	**zrealizowane**
81	Budowa monitoringu centrum Sztumu i bulwaru (zadanie dofinansowane) oraz rozbudowa monitoringu (środki własne)	**zrealizowane**
82	Aktywne wakacje – cykl festynów oraz zabaw dla dzieci i młodzieży-	**zrealizowane**

LP.	DZIAŁANIE	STATUS REALIZACJI
	działanie zapewniające zorganizowany czas wolny dzieci i młodzieży.	
83	Rowerem po Powiślu- aktywizacja mieszkańców poprzez organizację cyklu rajdów rowerowych- projekt w partnerstwie z SCK i Komendą Powiatową Policji w Sztumie. W ramach projektu planuje się zorganizowanie cyklu 4 rajdów rowerowych połączonych z nauką podstawowych zasad bezpieczeństwa na drodze. Współdziałanie z Policą i ze społecznością na rzecz bezpieczeństwa.	**zrealizowane**
84	Realizacja Programu „Zwalczanie narkomani" w szkołach na terenie Miasta i Gminy Sztum (dotacje dla szkół na działania związane ze zwalczaniem narkomanii).	**realizowane**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Sztumie

4. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jednym z podstawowych narzędzi wykorzystywanym w planowaniu strategicznym, ma na celu ocenę mocnych i słabych stron oraz służy do ewaluacji szans i zagrożeń rozwojowych w otoczeniu zewnętrznym. Analiza SWOT określi zatem strategiczne czynniki warunkujące rozwój Miasta i Gminy Sztum oraz jego przyszłe kierunki rozwoju. Wizja, misja i cele sformułowane w Strategii rozwoju powinny umożliwiać efektywne wykorzystanie mocnych stron miasta i gminy, minimalizować ich słabości, umożliwiając przy tym wykorzystanie zidentyfikowanych w otoczeniu szans oraz uniknięcie potencjalnych zagrożeń.

Na potrzeby niniejszej Strategii analizy SWOT Miasta i Gminy Sztum dokonano w 3 obszarach tematycznych:

- Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura- obszar obejmuje zagadnienia związane z infrastrukturą techniczną, transportem i dostępnością komunikacyjną Miasta i Gminy Sztum;
- Mieszkańcy- obszar ten obejmuje zagadnienia z zakresu demografii, edukacji i kultury, zdrowia, sportu i rekreacji, integracji społecznej i rynku pracy;
- Gospodarka- obszar obejmuje zagadnienia z zakresu rozwoju przedsiębiorczości na terenie miasta i gminy oraz oferty turystycznej Miasta i Gminy Sztum.

W ramach przedstawionej poniżej analizy SWOT uwzględniono również opinię mieszkańców MiG Sztum, które zostały zebrane w ankietach konsultacyjnych. Wyniki ankiet zostały szczegółowo przedstawione w „Raporcie z badania w ramach konsultacji społecznych", stanowiącym załącznik nr 1 do Strategii.

4.1. Zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

Tabela 16. Analiza SWOT – zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura

+ MOCNE STRONY	- SŁABE STRONY
+ Korzystne uwarunkowania środowiskowo – przyrodnicze gminy; + Dobra dostępność komunikacyjna Sztumu; + Dobrze rozwinięcia sieć drogowa; + Dobrze rozwinięta sieć kanalizacyjna w mieście Sztum; + Dobrze rozwinięta sieć wodociągowa w gminie; + Centralizacja sieci sanitarnej przez główną, zmodernizowaną oczyszczalnię; + Organizacja selektywnej zbiórki odpadów; + Likwidacja dzikich wysypisk na terenie miasta i gminy; + Atrakcyjna oferta nowych lokali mieszkalnych; + Wykorzystanie biomasy do produkcji energii cieplnej; + Montaż energooszczędnego oświetlenia typu LED; + Termomodernizacja znacznej części budynków użyteczności publicznej (oszczędność energii); + Inwestycje rewitalizacyjne.	– Stosunkowo zły stan techniczny nawierzchni dróg i poboczy (w tym osiedlowych i wiejskich) ; – Zła jakość wykonywanych remontów dróg; – Brak obwodnicy Sztumu; – Peryferyzacja komunikacyjna wiejskich terenów gminy; – Ograniczone możliwości korzystania z transportu kolejowego; – Niewystarczająca ilość miejsc parkingowych na terenie miasta; – Ograniczone środki finansowe w budżecie miasta i gminy na wykonanie nowych nawierzchni dróg po wykonaniu infrastruktury wodociągowo – kanalizacyjnej; – Wyeksploatowane odcinki sieci kanalizacyjnej; – Niedostateczna długość sieci kanalizacyjnej na terenach wiejskich; – Niewystarczająca długość i zły stan kanalizacji deszczowej; – Brak spójnego systemu porządkowania miasta i gminy; – Brak systemowego i kompleksowego zagospodarowania odpadów komunalnych i przemysłowych dla całej gminy; – Słabe wyposażenie w instalacje i urządzenia komunalne mieszkań gminnych; – Niedostateczny poziom zwartej

	zabudowy centrum miasta z obiektami o wysokich walorach urbanistyczno-architektonicznych; – Brak współpracy międzygminnej w zakresie zaopatrzenia w energię i paliwa gazowe; – Zły stan oświetlenia na terenie MiG Sztum (bądź jego brak na niektórych terenach); – Niewystarczające środki finansowe (własne) na inwestycje w OZE.
+ SZANSE	**– ZAGROŻENIA**
+ Wykorzystanie finansowania zewnętrznego na rewitalizację i budowę nowej sieci dróg, w tym obwodnicy, dojazdów do dróg ekspresowych i autostrady A1; + Rozwój połączeń kolejowych przez PKP (lobbing władz samorządowych gminy, powiatu, województwa); + Pozyskanie zewnętrznych środków finansowych (w tym z funduszy UE) na modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnej, wodociągowej oraz sieci deszczowej; + Rozbudowa sieci gazowej na terenie miasta i gminy; + Rozwój budownictwa mieszkań komunalnych; + Duża dostępność mieszkań i domów do wynajęcia zaspokajająca potrzeby mieszkaniowe przy niewielkim nasileniu inwestycji; + Zmiana systemu czynszowego i	– Brak wystarczających środków finansowych na rozbudowę i modernizację dróg na terenie Miasta i Gminy Sztum; – Brak zewnętrznych środków finansowych (w tym z funduszy UE) na modernizację i rozbudowę sieci kanalizacyjnej, wodociągowej oraz sieci deszczowej; – Brak określenia zakończenia koncepcji kanalizacji Gminy z roku 1996; – Niejednoznaczne i zmienne przepisy prawa w zakresie gospodarki odpadami; – Zła struktura wieku zasobów mieszkalnych komunalnych i prywatnych; – Niestabilna i trudno przewidywalna polityka państwa w odniesieniu do mieszkalnictwa spółdzielczego i komunalnego w gminach;

podwyżki czynszu regulowanego, wsparte systemem osłonowym dla uboższych- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na remont i modernizację, głównie zasobów komunalnych i zakładowych (gminnych); + Duża ilość niezabudowanych, w większości uzbrojonych oraz atrakcyjnie położonych terenów budowlanych- szanse rozwoju stosunkowo taniego budownictwa plombowego; + Wprowadzenie przyjaznych przepisów prawa dla OZE, w tym tych związanych z wykorzystaniem instalacji fotowoltaicznych do produkcji energii elektrycznej; + Innowacje w energetyce; + Nowe, proekologiczne podejście do energii wśród społeczeństwa; + Mikrogeneracja, kogeneracja, trójgeneracja gazowa, montaż urządzeń generujących energię; + Wykorzystanie funduszy unijnych w zakresie OZE, termomodernizacji; + Promowanie postaw ekologicznych i organizacja kampanii informacyjnych.	– Zła sytuacja ekonomiczna mieszkańców Miasta i Gminy Sztum- ustalanie czynszów na zbyt niskim poziomie; – Znaczący wzrost zapotrzebowania na energię cieplną i elektryczną; – Niebezpieczeństwo wyczerpania złóż węgla kamiennego.

Źródło: Opracowanie własne

Miasto i Gmina Sztum posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę techniczną i komunikacyjną, choć w wielu przypadkach wymaga ona modernizacji (drogi, sieć kanalizacyjna), która będzie możliwa przy efektywnym wykorzystaniu dostępnego finansowania zewnętrznego (głównie z funduszy UE). Należy jednak zaznaczyć, iż konieczna jest poprawa dostępności komunikacyjnej terenów wiejskich z miastem Sztum.

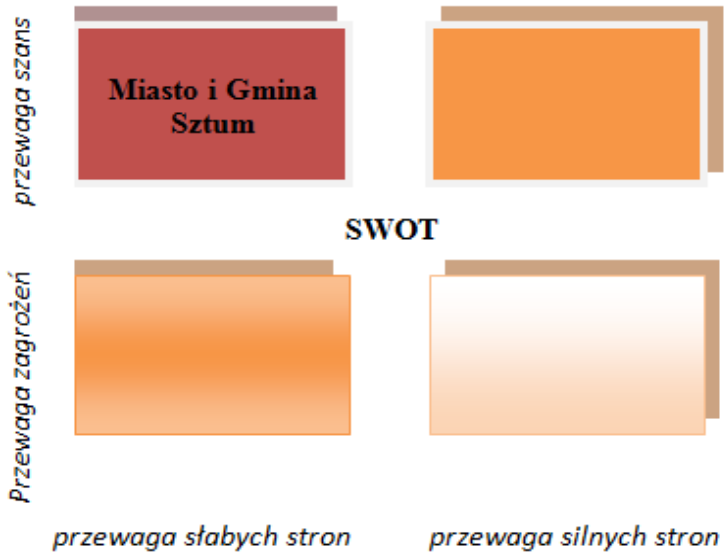
Proekologiczne działania miasta i gminy w zakresie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, wykorzystania biomasy w procesie produkcji energii cieplnej oraz

nastawienie na systematyczne zwiększenie wykorzystania OZE wskazują, iż Miasto i Gmina Sztum zmierza do bilansu energetycznego z poszanowaniem środowiska naturalnego, co niewątpliwie wpływa na wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu. Brak wystarczających środków budżetowych na realizację działań w zakresie wykorzystania OZE, który stanowi słabą stronę miasta i gminy, może zostać rozwiązany w przypadku wystarczającej alokacji środków finansowych, głównie z funduszy UE, w kolejnym okresie programowania. Ważnym aspektem jest również dalsza promocja postaw proekologicznych wśród mieszkańców miasta i gminy.

Jednym z wyzwań, które stoi przed samorządem miasta i gminy jest również opracowanie systemowego i kompleksowego zagospodarowania odpadów komunalnych i przemysłowych dla całej gminy, co niewątpliwie rozwiąże kwestie związane z gospodarką odpadami. Kwestią problematyczną mogą być jednak zmienne i niejednoznaczne przepisy prawa krajowego w zakresie gospodarki odpadami, które w wielu przypadkach deregulują wypracowane przez gminę rozwiązania systemowe.

Brak wystarczających środków budżetowych sprawia, iż mieszkania gminne są słabo wyposażone w instalacje i urządzenia komunalne, wymagając niejednokrotnie gruntownego remontu. Odpowiedzią na w/w problemy może być zmiana systemu czynszowego i podwyżki czynszu regulowanego, wsparte systemem osłonowym dla uboższych- pozyskanie dodatkowych środków finansowych na remont i modernizację, głównie zasobów komunalnych i zakładowych. Problematyczne może okazać się pogłębiające się zubożenie społeczeństwa, dalsza restrykcyjna polityka władz samorządowych wobec budownictwa prywatnego oaz niestabilna i trudno przewidywalna polityka państwa w odniesieniu do mieszkalnictwa spółdzielczego i komunalnego w gminach. Na terenie Miasta i Gminy Sztum znajduje się jednak duża ilość niezabudowanych, w większości uzbrojonych oraz atrakcyjnie położonych terenów budowlanych, co jest szansą rozwoju stosunkowo taniego budownictwa plombowego. Ponadto odpowiedzią na wzrost zapotrzebowania na lokale mieszkalne może być również rozwój budownictwa mieszkań komunalnych.

Reasumując stan zagospodarowania przestrzennego, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej Miasta i Gminy Sztum pomimo identyfikacji słabych stron związanych głównie z brakiem wystarczającego finansowania na modernizację infrastruktury, przy efektywnym wykorzystaniu wszystkich istniejących szans, przeważających nad zidentyfikowanymi zagrożeniami, ma szansę na dynamiczny rozwój, który sprzyjać będzie rozwojowi społeczno – gospodarczemu Miasta i Gminy Sztum.

4.2. Mieszkańcy

Tabela 17. Analiza SWOT - mieszkańcy

+ MOCNE STRONY	- SŁABE STRONY
+ Duży udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców Miasta i Gminy Sztum; + Modernizowana infrastruktura edukacyjna (szkoły, przedszkola); + Dobrze wykształcona i doświadczona kadra pedagogiczna; + Bogata oferta edukacyjna + Wysoka skuteczność w pozyskiwaniu środków UE na realizację projektów edukacyjnych; + Bogata oferta kulturalna dla mieszkańców; + Dobry stan miejsc i obiektów kulturalnych i sportowo – rekreacyjnych; + Prężnie działające Stowarzyszenia i Kluby Sportowe;	– Starzenie się społeczeństwa; – Migracje mieszkańców (głównie młodych); – Słabo rozwinięte innowacyjne formy kształcenia oraz niewielkie wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie kształcenia; – Niedostateczne powiązanie oferty edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych z lokalną gospodarką i rynkiem pracy; – Niezadawalające efekty kształcenia, które znajdują przełożenie w niezadawalających wynikach egzaminów zewnętrznych; – Niewystarczające wyposażenie sal lekcyjnych w pomoce dydaktyczne; – Niedostateczne wykorzystanie bazy szkolnej;

+ Bogata letnia oferta sportowo – rekreacyjna dla mieszkańców; + Stosunkowo dobrze rozwinięta infrastruktura w zakresie ochrony zdrowia; + Współpraca między jednostkami organizacyjnymi a organizacjami społecznymi (kuratorzy, policja, ośrodki pomocy społecznej, poradnie); + Dobrze działające MGOPS oraz Centrum Psychiatrii w Sztumie; + Profesjonalna kadra pomocy społecznej; + Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sztumie; + Sprawne funkcjonowanie Młodzieżowego Centrum Kariery OHP w Sztumie; + Funkcjonowanie placówek instytucjonalnej pomocy niepełnosprawnym; + Posiadanie bazy rehabilitacyjnej dla osób niepełnosprawnych; + Podejmowanie działań integrujących i aktywizujących osoby starsze, niepełnosprawne, bezrobotne, bezdomne i uzależnione; + Wysoka jakość i efektywność pomocy świadczonej ludziom bezdomnym (streetworking), rodzinom dysfunkcyjnym; + Rewitalizacja terenów wiejskich oraz aktywizacja i integracja	– Niedostateczna ilość punktów opieki żłobkowej; – Brak scentralizowanego Ośrodka Sportu i Rekreacji (pełne wykorzystanie potencjału i infrastruktury sportowej); – Brak „zimowej” infrastruktury sportowej (basen kryty, lodowisko); – Wysokie długotrwałe bezrobocie zarówno w mieście, jak i na terenach wiejskich oraz zjawisko dziedziczenia bezrobocia; – Wzrost alkoholizmu i narkomanii wśród młodych; – Osłabienie więzi rodzinnych i stosunkowo częste patologie rodzinne; – Brak rozwiązań systemowych w zakresie zwalczania bezrobocia, w tym bezrobocia u osób niepełnosprawnych; – Nieodpowiednia infrastruktura przystosowana do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych; – Słabo rozwinięta sieć poradnictwa specjalistycznego; – Niedostateczna i niedostosowana do potrzeb oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży, głównie tej funkcjonującej na pograniczu demoralizacji; – Wzrost zjawiska nielegalnego zatrudnienia; – Brak organizacji pozarządowych działających na rzecz osób bezrobotnych; – Niewystarczające warunki lokalowe do prowadzenia skutecznej pracy socjalnej; – Brak mieszkań chronionych; – Coraz częstsze występowanie zjawiska

mieszkańców wsi; + Duży poziom bezpieczeństwa mieszkańców miasta i gminy (montaż monitoringu miejskiego, bezpieczeństwo przeciwpowodziowe); + Dobra lokalizacja urzędów (bliskość); + Utworzenie Ośrodka Wsparcia dziennego dla seniorów i osób niepełnosprawnych.	wykluczenia społecznego osób starszych, niepełnosprawnych, bezdomnych, uzależnionych i długotrwale bezrobotnych; – Brak skuteczności w walce z wandalizmem; – Niewystarczające środki budżetowe na pokrycie kosztów wszystkich projektów z zakresu infrastruktury społecznej; – Słaba oferta kulturalna dla mieszkańców terenów wiejskich.
+ SZANSE	**- ZAGROŻENIA**
+ Aktywizacja na poziomie centralnym polityki prorodzinnej; + Możliwość pozyskania środków pozabudżetowych na oświatę; + Reforma systemu oświaty; + Możliwość pozyskania środków pozabudżetowych na rozbudowę i modernizację infrastruktury sportowej, kulturalnej i społecznej; + Edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia; + Rozwój lokalnych i regionalnych działań skierowanych do osób długotrwale bezrobotnych; + Dynamiczny wzrost gospodarczy w kraju; + Rewitalizacja miejskich terenów zielonych jako miejsc rekreacji dla mieszkańców; + Rozwój instytucji rynku pracy; + Wzrost zainteresowania inwestorów Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną; + Elastyczne formy zatrudnienia;	– Brak polityki prorodzinnej na poziomie centralnym; – Niestabilna polityka oświatowa państwa; – Pogłębiający się niż demograficzny (spadek liczby uczniów); – Dalsze migracje mieszkańców (głównie młodych); – Nieotrzymanie dofinansowania zewnętrznego na rozbudowę i modernizację infrastruktury społecznej (edukacja, sport, kultura, zdrowie i pomoc społeczna); – Pogłębiające się patologie społeczne i ubożenie społeczeństwa; – Łatwy dostęp do środków odurzających; – Pogłębiający się kryzys gospodarczy w kraju oraz wzrost bezrobocia długotrwałego; – Izolacja społeczna; – Niewzrastająca liczba osób wychodzących z bezdomności; – Niewystarczająca alokacja funduszy UE na projekty z zakresu

+ Współpraca między instytucjami a rodziną na zadowalającym poziomie; + Stworzenie zintegrowanego systemu informatycznego z PUP; + Społeczna wrażliwość na potrzeby osób wykluczonych społecznie i zagrożonych takim wykluczeniem, + Utworzenie Budżetu obywatelskiego dla mieszkańców Gminy, + Dofinansowanie zewnętrzne (UE) i realizacja działań i projektów z zakresu samozatrudnienia, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej.	samozatrudnienia, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej; – Częste zmiany przepisów prawa w zakresie oświaty i pomocy społecznej.

Źródło: Opracowanie własne

Analiza SWOT w odniesieniu do mieszkańców Miasta i Gminy Sztum przeprowadzona została głównie w nawiązaniu do demografii, edukacji, kultury, zdrowia, sportu i rekreacji, sytuacji na rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej.

Jednym z głównych problemów demograficznych Miasta i Gminy Sztum, pomimo dużego udziału ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców, jest widoczne starzenie się społeczeństwa, związane z mniejsza ilością urodzeń oraz migracją młodych mieszkańców z terenów miasta i gminy do dużych aglomeracji miejskich (głównie do Aglomeracji Trójmiasta). Taki stan rzeczy może mieć negatywne skutki w dynamice dalszego rozwoju gospodarczego miasta i gminy.

Miasto i Gmina Sztum oferuje swoim mieszkańcom ofertę edukacyjną, z wykorzystaniem zmodernizowanej infrastruktury, jednakże przy słabym wykorzystaniu w procesie kształcenia innowacyjnych form kształcenia oraz nowoczesnych technologii. Niedostateczne jest również powiązanie oferty edukacyjnej szkół ponadgimnazjalnych z lokalną gospodarką i rynkiem pracy. Taki stan rzeczy zmienić może efektywne wykorzystanie finansowania zewnętrznego na dalszy rozwój edukacji, przy stabilnej polityce oświatowej państwa oraz zahamowaniu spadku liczby uczniów.

Mocną stroną Miasta i Gminy Sztum jest również dobry stan obiektów kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych, które oferują mieszkańcom gminy stosunkowo bogatą kulturalną i sportową. Pełne wykorzystanie potencjału i infrastruktury sportowej oraz stworzenie zimowej oferty sportowej byłoby możliwe dzięki powstaniu scentralizowanego Ośrodka

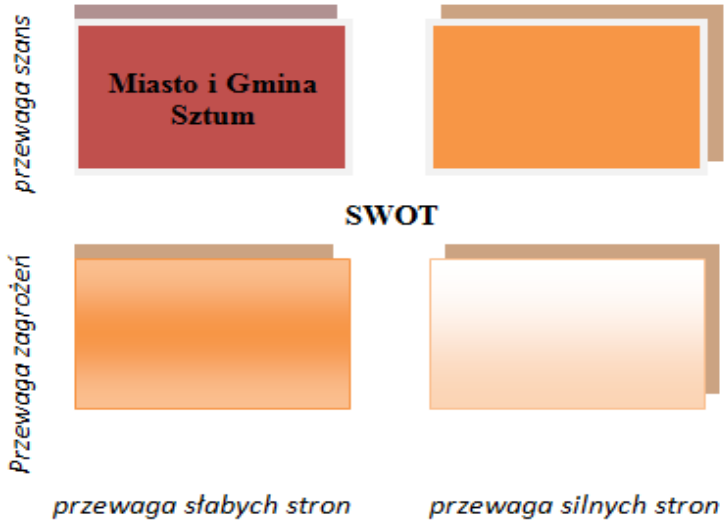
Sportu i Rekreacji, które zarządzałoby całym zapleczem sportowo – rekreacyjnym miasta i gminy.

Na terenie Miasta i Gminy Sztum istnieje stosunkowo dobrze rozwinięta i wyposażona infrastruktura w zakresie ochrony zdrowia (szpital, ośrodki zdrowia, apteki), z której w pełnym zakresie korzystają mieszkańcy gminy. Ważnym aspektem w zakresie stanu zdrowia lokalnego społeczeństwa jest edukacja społeczeństwa w kierunku kształtowania pozytywnych postaw w zakresie zdrowego stylu życia.

Miasto i Gmina Sztum boryka się z problemem wysokiego bezrobocia, „dziedziczonego" przez następne pokolenia, i związanym z nim zubożeniem społeczeństwa, które z kolei prowadzi do różnych patologii (alkoholizm, narkomania, przemoc w rodzinie itd.). Mocną stroną miasta i gminy są wykwalifikowana kadra i prężnie funkcjonujące ośrodki pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej, które jednak potrzebują zwiększonego dofinansowania na realizację wszystkich działań z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej potrzebujących ich mieszkańców miasta i gminy. Szansą w tym zakresie może być pozyskanie funduszy unijnych na realizację w/w projektów, stworzenie zintegrowanego systemu informatycznego z PUP, wzrost inwestycji, w tym BIZ, na terenie miasta i gminy, wprowadzenie nowych elastycznych form zatrudnienia oraz utworzenie nowych miejsc pracy. Największym problemem z tzw. „makrootoczenia" może okazać się pogłębiający się kryzys gospodarczy całego kraju i wzrost bezrobocia długotrwałego.

Miasto i Gmina Sztum prowadzi również szereg projektów aktywizujących i integrujących społecznie osoby starsze, niepełnosprawne i bezdomne, w tym osoby z terenów wiejskich (wysoka jakość i efektywność pomocy), przy czym nader istotne jest utworzenie mieszkań chronionych oraz społeczna akceptacja osób wykluczonych społecznie. Mocną stroną Miasta i Gminy Sztum w tym zakresie jest utworzony Ośrodek Wsparcia dziennego dla seniorów i osób niepełnosprawnych.

Ze względu na uwarunkowania przestrzenne, przyrodnicze, infrastrukturę społeczną oraz techniczną Miasto i Gmina Sztum to dobre miejsce do życia. Jednakże największym problemem miasta i gminy jest wysokie, często długotrwałe bezrobocie, które prowadzi do zubożenia społeczeństwa oraz patologii społecznych. Działania lokalnego samorządu i innych instytucji z obszaru pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej, przy efektywnym wykorzystaniu finansowania ze środków UE powinny prowadzić aktywną politykę proinwestycyjną, aktywizacji zawodowej i integracji społecznej (włączenie społeczne). Należy wykorzystać wszystkie zidentyfikowane szanse w otoczeniu zewnętrznym, które przeważają nad zidentyfikowanymi zagrożeniami oraz są powiązane ze słabymi stronami, co świadczy o dużym potencjale rozwojowym omawianego obszaru.

4.3. Gospodarka

Tabela 18. Analiza SWOT - gospodarka

+ MOCNE STRONY	- SŁABE STRONY
+ Atrakcyjne warunki krajobrazowo – przyrodnicze wpływające na atrakcyjność turystyczną miasta i gminy; + Dobre położenie administracyjne; + Możliwość rozwoju agroturystyki; + Dobrze zachowane i bogate dziedzictwo kulturowe; + Podniesienie atrakcyjności regionalnego produktu turystycznego (Szlak Zamków Gotyckich); + Rozwinięta infrastruktura niezbędna do uprawiania aktywnej turystyki (przystanie jachtowe, ścieżki piesze i rowerowe, konne); + Dobra sytuacja finansowa Gminy; + Odpowiednio przygotowana infrastruktura pod działalność inwestycyjną (PSSE, Park Inwestycyjny w Sztumie);	– Brak ustalonych, spójnych dla całego regionu kierunku działań promocyjnych, brak marketingu terytorialnego; – Słaba promocja gminy, w tym promocja gospodarcza; – Brak Centrum Informacji Turystycznej; – Brak sieciowania produktu turystycznego; – Brak co najmniej dwudniowej, całorocznej oferty turystycznej; – Brak współpracy lokalnych samorządów w zakresie rozwoju i promocji turystyki; – Słabo rozwinięta baza noclegowa; – Brak atrakcyjnych punktów gastronomicznych; – Słabo rozwinięta agroturystyka; – Słabo rozwinięta turystyka wodna

+ Przyjazna inwestowaniu polityka fiskalna miasta i gminy (PSSE); + Dobra dostępność komunikacyjna; + Dobrze prosperujące przedsiębiorstwa (ADM Czernin, Elita, Fobos-Invest, Sonac Uśnice); + Stosunkowo dobrze rozwinięta mikroprzedsiębiorczość na terenie gminy; + Dobrze rozwinięta działalność handlowa; + Duży udział mikroprzedsiębiorstw w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych na terenie miasta i gminy; + Bogata oferta inwestycyjna Miasta i Gminy Sztum; + Prężne pozyskiwanie środków UE i ich efektywne wykorzystanie wpływające na rozwój społeczno-gospodarczy miasta i Gminy; + Dobrze rozwinięta gospodarka leśna; + Dobrze rozwinięta gospodarka rolna.	(pomimo doskonałych warunków); – Wysokie bezrobocie na terenie gminy- niska siła nabywcza; – Niewystarczająca polityka przeciwdziałania bezrobociu; – Słabe zainteresowanie inwestorów Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną na terenie miasta i gminy; – Brak jednostki, stanowiska oddelegowanego do obsługi inwestorów; – Przewaga zakładów usługowych nad przemysłowymi.
+ SZANSE	**- ZAGROŻENIA**
+ Wystarczająca dostępność i efektywne wykorzystanie finansowania zewnętrznego, w tym środków UE na realizację zadań wpływających na rozwój gospodarczy miasta i gminy; + Rozwój i umocnienie partnerstwa w ramach MOF Malborka- podejmowanie wspólnych, spójnych działań prorozwojowych, w tym aplikowanie o finansowanie zewnętrzne; + Rozwój, sieciowanie i spójna promocja regionalnych produktów	– Nieotrzymanie dofinansowania z UE na projekty prorozwojowe (konkurencyjność projektów innych gmin); – Potencjalnie wymagany wysoki wkład własny w ramach projektów inwestycyjnych realizowanych w następnych okresie programowania funduszy UE; – Wzrost kosztów i spadek dochodów Jednostek Budżetowych Miasta i Gminy; – Brak współpracy lokalnych samorządów tworzących MOF

turystycznych, jakimi są Polski Szlak Zamków Gotyckich oraz Pętla Żuławska; + Światowe trendy w turystyce- „slow life", turystyka aktywna, ekoturystyka, turystyka związana z historią; + Wzrost dochodów Jednostek Budżetowych Miasta i Gminy; + Dynamiczny rozwój gospodarczy kraju; + Dalsza poprawa dostępności komunikacyjnej; + Pozyskanie atrakcyjnych inwestorów w Parku Inwestycyjnym na terenie Gminy Sztum (wykorzystanie lepszej dostępności do autostrady A1- most w Kwidzynie); + Wprowadzenie ruchu bezwizowego do obwodu Kalingradzkiego; + Prowadzanie aktywnej polityki pro przedsiębiorczej na szczeblu centralnym i lokalnym (dofinansowanie stanowisk pracy, przyjazna inwestorom polityka fiskalna).	Malborka w zakresie aplikowania o zewnętrzne środki finansowe i wspólnej realizacji projektów prorozwojowych (w tym głównie turystycznych); – Pogłębienie się kryzysu gospodarczego; – Brak stabilizacji prawnej i finansowej w kraju; – Prowadzenie nieprzyjaznej inwestorom polityki fiskalnej i pieniężnej; – Emigracja społeczeństwa młodego i wykształconego; – Sąsiedztwo dwóch większych miast, które tworzą dużą konkurencję dla MiG Sztum (duże inwestycje na terenie sąsiednich miast).

Źródło: Opracowanie własne

Atrakcyjne warunki krajobrazowo – przyrodnicze, dobrze zachowane i bogate dziedzictwo kulturowe oraz rozwinięta infrastruktura niezbędna do uprawiania turystyki aktywnej wpływają na dużą atrakcyjność turystyczną Miasta i Gminy Sztum. W związku z powyższą turystyka, agroturystyka mogą stać się głównymi dziedzinami rozwoju gospodarki miasta i gminy. Dynamiczny rozwój turystyki na chwilę obecną ograniczany jest poprzez brak spójnych dla całego regionu kierunku działań promocyjnych, brak marketingu terytorialnego, słaba promocja gminy, brak Centrum Informacji Turystycznej, brak co najmniej dwudniowej, całorocznej oferty turystycznej, brak współpracy lokalnych samorządów w zakresie rozwoju i promocji turystyki oraz słabo rozwiniętą turystykę wodną. Szansą dla Miasta i Gminy Sztum w likwidacji słabych stron w zakresie rozwoju turystyki jest umocnienie partnerstwa w ramach MOF Malborka- podejmowanie wspólnych, spójnych działań prorozwojowych,

w tym wspólne aplikowanie o finansowanie zewnętrzne oraz sieciowanie i spójna promocja regionalnych produktów turystycznych, jakimi są Polski Szlak Zamków Gotyckich oraz Pętla Żuławska. Miasto i Gmina Sztum musi również wykorzystać światowe trendy w turystyce (np. „slow life", turystyka aktywna itp.

Miasto i Gmina Sztum dysponuje przygotowaną infrastrukturą pod działalność inwestycyjną, głównie na terenach Pomorskiej Specjalnej Strefy ekonomicznej, która w połączeniu z przyjazną inwestowaniu polityką fiskalną, bogatą ofertą inwestycyjną oraz dobrą dostępnością komunikacyjną stanowi o oznaczeniu Miasta i Gminy Sztum jako dobrego miejsca do inwestowania. Słaba promocja gospodarcza gminy sprawia, iż dotychczasowe zainteresowanie inwestorów Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną na terenie miasta i gminy jest poniżej oczekiwanego poziomu. Należy wykorzystać wszystkie atuty inwestycyjne miasta i gminy celem sprowadzenia na jej tereny nowych inwestorów, którzy utworzą nowe miejsca pracy (przykład dobrze prosperujących przedsiębiorstw- ELSTAR, Elita).

Największą szansą na rozwój gospodarczy Miasta i Gminy Sztum jest wykorzystanie posiadanego potencjału turystycznego i inwestycyjnego oraz istniejących w makrootoczeniu możliwości rozwojowych. Analiza SWOT wskazuje na przewagę mocnych stron Miasta i Gminy Sztum w obszarze gospodarki oraz przewagę szans zidentyfikowanych w otoczeniu zewnętrznym, które wskazują na możliwości dynamicznego rozwoju gospodarki miasta i gminy.

5. SCENARIUSZE ROZWOJU MIASTA I GMINY SZTUM

Analiza SWOT wskazuje na liczne powiązania między słabymi stronami w zakresie sytuacji społeczno – gospodarczej Miasta i Gminy Sztum a potencjalnymi szansami, które zidentyfikowane zostały w otoczeniu zewnętrznym. Należy zatem przyjąć taką strategię, która pozwoli w pełni wykorzystać istniejące szanse i możliwości celem zniwelowania słabych stron oraz budowania przewagi konkurencyjnej miasta i gminy.

Punkt wyjścia dla określenia scenariuszy stanowiła identyfikacja głównych czynników zewnętrznych, przedstawionych również w analizie SWOT, których pozytywne bądź negatywne trendy mają wpływ na kształtowanie się poszczególnych scenariuszy.

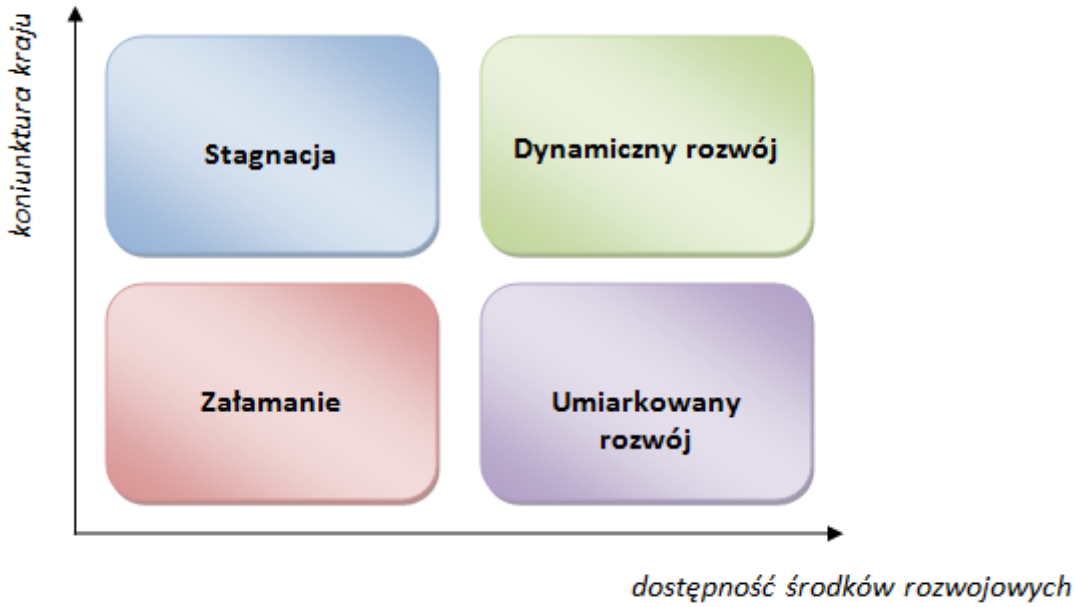
Czynnikami tymi są:

- Dostępność i struktura finansowania działań rozwojowych- środki prywatne (w tym PPP) oraz publiczne pochodzące ze źródeł krajowych i zagranicznych (w tym UE);
- Ogólna koniunktura gospodarcza w kraju- kształtowanie się głównych wskaźników ekonomicznych, takich jak PKB, wielkość produkcji przemysłowej, itp., przedstawiających kondycję gospodarczą kraju oraz siłę nabywczą polskich konsumentów.

Scenariusze rozwoju Miasta i Gminy Sztum zaprojektowano w kluczowych obszarach sukcesów, do których należą:

- Przedsiębiorczość,
- Wizerunek miasta i gminy,
- Mieszkańcy,
- Turystyka,
- Infrastruktura.

Należy pamiętać, iż wszystkie w/w obszary oddziałują na siebie wzajemnie tworząc wspólnie wartość dodaną zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej Miasta i Gminy Sztum.

I. SCENARIUSZ „DYNAMICZNY ROZWÓJ"

Znaczące środki rozwojowe oraz bardzo dobra koniunktura gospodarcza kraju wpływa pozytywnie na rozwój szeroko rozumianej lokalnej *przedsiębiorczości*. Prowadzone projekty prorozwojowe wpływają na poprawę gospodarczego wizerunku miasta i gminy co przy korzystnych warunkach gospodarczych powoduje napływ nowych inwestycji, w tym BIZ[20]. Miasto i Gmina Sztum poszerza i umiędzynarodawia ofertę inwestycyjną, wykorzystując spójną i skuteczną promocję nowego, przyjaznego inwestorom i środowisku wizerunku miasta i gminy. Na terenie Miasta i Gminy powstają nowe mikro (samozatrudnienie), małe i średnie przedsiębiorstwa, tworząc nowe miejsca pracy również na terenach wiejskich, a przy wykorzystaniu dostępnego finansowania zewnętrznego zwiększają one nakłady inwestycyjne poszerzając jednocześnie działalność operacyjną i geograficzny obszar oddziaływania. Zauważalny jest również rozwój technologiczny przedsiębiorstw, dzięki wprowadzaniu w ich struktury i działalność innowacji technologicznych oraz produktowych. Dochody Miasta i Gminy Sztum rosną wprost proporcjonalnie do wzrostu liczby i rozwoju przedsiębiorstw, co pozwala przeznaczyć środki na dalsze działania wspierające rozwój.

Miasto i Gmina Sztum tworzy i promuje również za granicą spójny *wizerunek* miejsca przyjaznego turystom, inwestorom i mieszkańcom. Marka miasta i gminy jest silnie rozpoznawalna w kraju i utożsamiana z aktywnymi mieszkańcami, dynamicznym i zrównoważonym rozwojem gospodarczym oraz unikalną ofertą turystyczną.

[20] Bezpośrednie Inwestycje Zagraniczne

Na terenie Miasta i Gminy Sztum tworzone są przyjazne i integrujące lokalnych *mieszkańców* przestrzenie publiczne. Rozwój przedsiębiorczości (w tym inwestycje zagraniczne) oraz prowadzone projekty aktywizacyjne prowadzą do spadku bezrobocia i wzrostu zatrudnienia. Dostępne środki finansowe przeznaczane są również na rozwój infrastruktury społecznej (w tym edukacyjnej i zdrowotnej). Dochody mieszkańców wzrastają, maleje poziom ubóstwa i występowania patologii społecznych. Bardzo ważnym czynnikiem jest rozszerzanie się oferty edukacyjnej i poprawa jej dostępności. Miasto i Gmina Sztum jest miejscem otwartym i przyjaznym dla młodych, przez co spada odsetek młodych ludzi migrujących na stałe z terenów miasta i gminy (po zakończeniu studiów), co więcej występuje napływ ludności z uwagi na powstałe nowe przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe- występuje dodatnie saldo migracji.

Miasto i Gmina Sztum w pełni wykorzystuje swoje walory przyrodniczo – kulturowe w kontekście rozwoju *turystyki*. Utworzone i połączone zostały lokalne i regionalne produkty turystyczne, w tym głównie Szlak Polskich Zamków Gotyckich, które współtworzą promowaną w kraju i za granicą bogatą, wielodniową ofertę turystyczną miasta i gminy. Atrakcyjność turystyczną miasta i gminy zwiększa dobrze rozwinięta infrastruktura turystyczna (szlaki turystyczne, infrastruktura wodna). Wiele miejsc pracy oferują nowopowstałe gospodarstwa agroturystyczne, mające w swojej ofercie również atrakcje z zakresu aktywnej turystyki wypoczynkowej.

Wraz ze wzrostem społeczno – gospodarczym poprawia się znacząco stan i dostępność lokalnej *infrastruktury* technicznej, zwłaszcza na terenach wiejskich. Dostępne środki finansowe wpływają na rozwój i poprawę stanu lokalnej infrastruktury drogowej. Miasto i Gmina Sztum jest miejscem przyjaznym środowisku, z proekologicznym podejściem do energii cieplnej i elektrycznej (inwestycje w OZE oraz termomodernizacja budynków).

II. SCENARIUSZ „UMIARUNKOWANY ROZWÓJ”

Niekorzystna koniunktura gospodarcza przy jednoczesnym wykorzystaniu znaczących środków finansowych ogranicza możliwości rozwoju *przedsiębiorczości* i gospodarki na terenie Miasta i Gminy Sztum. Niski wzrost gospodarczy jest czynnikiem ograniczającym poziom inwestycji i tym samym hamującym napływ inwestycji zewnętrznych, w tym BIZ do Miasta i Gminy Sztum. Dostępny kapitał wykorzystywany jest jedynie w zakresie rozwoju lokalnej mikro i małej przedsiębiorczości (projekty z zakresu samozatrudnienia). Lokalni przedsiębiorcy mają jednak problemy ze zwiększaniem obszaru oddziaływania swoich przedsiębiorstw. Pełne wykorzystanie wewnętrznych zasobów i istniejącego potencjału gospodarczego, przy niepomyślnej sytuacji gospodarczej nie jest w stanie zapewnić

długookresowego wzrostu gospodarczego na terenie miasta i gminy, z uwagi na uzależnienie gospodarki tego obszaru od sytuacji na terenie kraju.

Miasto i Gmina Sztum promuje swój *wizerunek* jako miejsca przyjaznego turystom, mieszkańcom i inwestorom, podkreślając głównie proinwestycyjną politykę fiskalną gminy, oraz wsparcie okołobiznesowe (dofinansowanie stanowisk pracy, doradztwo w procesie inwestycyjnym). Wizerunek gminy tworzony jest głównie w oparciu o istniejący potencjał i zasoby wewnętrzne, przede wszystkim w zakresie walorów przyrodniczo – kulturowych („raj dla turystów").

Miasto i Gmina Sztum jest miejsce przyjaznym *mieszkańcom*, dysponującym rozwiniętą infrastrukturą społeczną, inwestującym w przestrzeń publiczną, w tym na terenach wiejskich, integrującą lokalną społeczność. Oferta edukacyjna Miasta i Gminy Sztum dostosowana jest bardziej do lokalnego rynku pracy (szkoły techniczne i zawodowe). Widoczny jest niewielki spadek bezrobocia, nowe miejsca pracy oferowane są głównie przez małych przedsiębiorców z terenów miasta i gminy. Z uwagi na brak dużej ilości, interesujących ofert pracy Miasto i Gmina Sztum odnotowuje zerowe saldo migracji- na teren miasta i gminy nie napływają nowi mieszkańcy, jednakże rozwój mikroprzedsiębiorstw pozwala na zatrzymanie dotychczasowych mieszkańców. Zauważalne jest również zahamowanie procesu ubożenia społeczeństwa i spadek liczby odnotowanych patologii społecznych.

Miasto i Gmina Sztum wykorzystuje swoje walory przyrodniczo – kulturowe w kontekście rozwoju *turystyki*. Utworzone i połączone zostały lokalne i regionalne produkty turystyczne, których sieciowanie i promocja zagraniczna jest ograniczona z powodu mniejszego ruchu turystycznego spowodowanego niepewną sytuacja gospodarczą. Bardzo duży nacisk jest kładziony na współpracę lokalnych samorządów, w tym głównie z Malborkiem, w procesie wspólnej promocji turystycznej regionu i regionalnego produktu turystycznego, jakim jest Szlak Polskich zamków Gotyckich, z wykorzystaniem popularności i umiędzynarodowienia Zamku Krzyżackiego w Malborku, wpisanego na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNSECO. Tak stworzona oferta turystyczna obejmuje również usługi gospodarstw agroturystycznych, które pomimo trudności skorzystają z napływu turystów- miłośników historii.

Dostępne środki rozwojowe przeznaczone są również na rozwój lokalnej *infrastruktury* technicznej i komunikacyjnej, która może stać się przewagą konkurencyjną miasta i gminy. Miasto i Gmina Sztum inwestuje również w OZE, co może wzmocnić proekologiczny wizerunek miasta i gminy oraz prowadzić będzie do uzyskania bilansu energetycznego miasta i gminy (wpływając tym samym na długoterminowe generowanie oszczędności).

III. SCENARIUSZ „STAGNACJA"

Ograniczona dostępność środków finansowych uniemożliwia realizację nowych przedsięwzięć prywatnych i publicznych, w tym działań proinwestycyjnych, pogarszając klimat inwestycyjny miasta i gminy oraz wpływając na spadek liczby inwestorów zewnętrznych, w tym BIZ. Ograniczona jest również liczba projektów pobudzających lokalną *przedsiębiorczość* (programy stażowe, samozatrudnienie, dotaje inwestycyjne dla mikroprzedsiębiorstw). Dobra sytuacja gospodarcza w kraju, przy braku wystarczających środków finansowych na działania inwestycyjne nie jest czynnikiem wystarczającym do pobudzenia lokalnej gospodarki.

Miasto i Gmina Sztum promuje swój *wizerunek* jako miejsca przyjaznego turystom, mieszkańcom i inwestorom, podkreślając proinwestycyjne nastawienie lokalnych władz, które starają się jednocześnie „zatrzymać" na swoim terenie obecnych inwestorów.

Na terenie Miasta i Gminy Sztum odnotowuje się wzrost bezrobocia, spowodowany spadkiem liczby mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz redukcją etatów w istniejących przedsiębiorstwach (brak dofinansowania stanowisk pracy, ograniczenie działalności operacyjnej przedsiębiorstw, ograniczenie eksportu, brak zewnętrznego, taniego finansowania działań rozwojowych). Pogłębia się proces ubożenia społeczeństwa, odnotowana jest również większa liczba patologii społecznych, przy jednoczesnym ograniczonych środków finansowych w zakresie pomocy społecznej, co pogłębia problem wykluczenia społecznego wśród lokalnych mieszkańców. Miasto i Gmina nie inwestuje w rewitalizację przestrzeni publicznych, głównie na terenach wiejskich, co wzmaga dysproporcje między wsią i miastem, prowadząc do izolacji tychże terenów. Lokalne władze nie dysponują wystarczającymi środkami na rewitalizację i rozwój infrastruktury społecznej, co widoczne jest głównie w zakresie edukacji i zdrowia (spadek jakości usług zdrowotnych i edukacyjnych). Na terenie miasta i gminy odnotowuje się ujemne saldo migracji (odpływ głównie wykształconych mieszkańców), pogłębia się proces starzenia się społeczeństwa.

Miasto i Gmina Sztum prowadzi aktywną promocję lokalnej *turystyki*, jako głównej gałęzi gospodarki miasta i gminy, wykorzystując do tego współpracę lokalnych samorządów, w tym głównie współpracę z Malborkiem w zakresie promocji Szlaku Polskich Zamków Gotyckich. Lokalne władze opierają rozwój społeczno – gospodarczy miasta i gminy na ich atrakcyjności turystycznej, inwestując dostępne środki budżetowe w rozwój infrastruktury turystycznej, aby w ten sposób, by zwiększyć ruch turystyczny na terenie Miasta i Gminy Sztum.

Z uwagi na brak wystarczających środków finansowych inwestycje w lokalną infrastrukturę techniczną i komunikacyjną ograniczone zostały do wymaganego minimum. Z uwagi na ograniczenia finansowe Miasto i Gmina Sztum nie inwestuje w OZE oraz w inne działania

proekologiczne (termomodernizacja budynków), nie generując tym samym oszczędności w zakresie wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej.

IV. SCENARIUSZ „ZAŁAMANIE"

Pogarszająca się koniunktura gospodarcza oraz niewystarczający poziom środków finansowych destabilizuje politykę proinwestycyjną i system wsparcia przedsiębiorczości. Na terenie miasta i gminy nie pojawiają się nowi inwestorzy, a brak odpowiedniego klimatu inwestycyjnego sprawia, iż wycofują się również obecni. Lokalna przedsiębiorczość i aktywność zawodowa mieszkańców jest znikoma. Z uwagi na ograniczenia finansowe widoczne jest pogłębiające się opóźnienie technologiczne, a lokalna gospodarka opiera się głównie na branżach schyłkowych o niskiej wartości dodanej.

Wizerunek Miasta i Gminy Sztum budowany jest głównie w oparciu o istniejące atrakcje turystyczne, jednakże z uwagi na brak wystarczających zewnętrznych środków finansowych dalszy rozwój *turystyki* i promocja turystycznego wizerunku miasta i gminy są w dużym stopniu ograniczone. Współpraca z sąsiednimi gminami w zakresie tworzenia, rozwoju i promocji wspólnych produktów turystycznych również ograniczona jest do minimum (promocja regionalna).

Malejąca aktywność zawodowa *mieszkańców*, brak nowych miejsc pracy prowadzą do wzrostu bezrobocia długoterminowego, zubożenia lokalnego społeczeństwa, narastającej liczby identyfikowanych patologii społecznych oraz dezintegracji i wyłączenia społecznego. Następuje degradacja lokalnej infrastruktury społecznej, spada jakość kształcenia i odsetek mieszkańców z wykształceniem ponadgimnazjalnym. W związku z powyższym obniża się więc jakość kapitału ludzkiego i intelektualnego na terenie miasta i gminy.

Z uwagi na brak inwestycji w *infrastrukturę techniczną* i transportową następuję jej stopniowa degradacja i zużycie, co również obniża jakość życia i atrakcyjność inwestycyjną Miasta i Gminy Sztum.

6. WIZJA I MISJA ROZWOJU MIASTA I GMINY SZTUM

WIZJA

Miasto i Gmina Sztum w 2020r. gminą wysokiej aktywności mieszkańców, pozytywnych zmian gospodarczych, trwałej poprawy jakości życia, wśród liderów zrównoważonego rozwoju gmin województwa pomorskiego.

Miasto i Gmina Sztum w 2020 roku to:

- Gmina otwarta i przyjazna dla mieszkańców i turystów;
- Istotny ośrodek turystyczny w województwie pomorskim, oferujący różnorodne produkty turystyczne (historyczne, kulturowe, rekreacyjne);
- Miejsce atrakcyjne dla inwestorów;
- Gmina o dobrze rozwiniętym i powszechnie dostępnym systemie szkolnictwa, zapewniającym wysoką jakość kształcenia dostosowaną do potrzeb rynku pracy;
- Gmina z dużym kapitałem społecznym, w którym przedsiębiorczość, zaangażowanie i aktywność społeczna mieszkańców pobudza zrównoważony rozwój społeczno – gospodarczy regionu;
- Gmina oferująca swoim mieszkańcom wysokiej jakości usługi publiczne, dobre warunki mieszkaniowe oraz doskonałe tereny rekreacyjne;
- Gmina stwarzająca szanse rozwojowe jej mieszkańcom, dająca poczucie bezpieczeństwa publicznego, zdrowotnego i socjalnego;
- Gmina o bogatej ofercie kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej;
- Gmina proekologiczna i rozwinięta technologicznie.

MISJA

Misją Miasta i Gminy Sztum jest stwarzanie dogodnych warunków do rozwoju konkurencyjnej gospodarki i kapitału społecznego, aktywizacja lokalnej społeczności oraz tworzenie dobrego klimatu dla lokalnej przedsiębiorczości. Gmina oferuje i promuje różnorodne produkty turystyczne tworzone w oparciu o jej walory przyrodniczo – kulturowe. Miasta i Gmina Sztum wyróżnia się atrakcyjną przestrzenią publiczną, dba o bezpieczne godne warunki życia jej mieszkańców.

Misja pozwala na jednoznaczne wytypowanie obszarów priorytetowych oraz celów strategicznych Strategii, określa przyszłe korzyści oferowane przez gminę zarówno jej mieszkańcom, jak i turystom oraz inwestorom. Misja i wizja tworzą tożsamość i spójność wewnętrzną miasta i gminy, zarówno w sferze społecznej, jak i gospodarczej.

7. OBSZARY PRIORYTETOWE, CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Obszary priorytetowe wraz z przyporządkowanymi im celami strategicznymi przedstawiono w formie tabelarycznej. Cele strategiczne skonkretyzowane zostały natomiast w postaci celów operacyjnych, które wyznaczają szczegółowe kierunki działań i którym z kolei przyporządkowano projekty indykatywne dla Miasta i Gminy Sztum.

OBSZARY PRIORYTETOWE	KONKURENCYJNA GOSPODARKA (P1)	PRĘŻNY KAPITAŁ LUDZKI (P2)	EFEKTYWNA PRZESTRZEŃ (P3)
CELE STRATEGICZNE	CS.1.1 Wysoka konkurencyjność przedsiębiorstw	CS.2.1 Aktywni i zintegrowani mieszkańcy	CS.3.1 Rozwinięty transport
	CS.1.2 Różnorodna oferta turystyczna i kulturalna	CS.2.2 Efektywny system edukacji	CS.3.2 Atrakcyjna przestrzeń w czystym środowisku
		CS.2.3 Lepsze warunki mieszkaniowe	CS.3.3 Wydajne gospodarowanie energią
		CS.2.4 Bezpieczne otoczenie	

7.1. Obszar priorytetowy KONKURENCYJNA GOSPODARKA (P1)

Konkurencyjność gospodarki Miasta i Gminy Sztum determinuje szeroko rozumiany rozwój społeczno – gospodarczy subregionu. Konkurencyjność gospodarki kształtuje przede wszystkim konkurencyjność i efektywność lokalnych przedsiębiorstw oraz potencjał inwestycyjny danego obszaru. Niezwykle ważnym aspektem jest również systemowe wsparcie lokalnej przedsiębiorczości (mikro i małe przedsiębiorstwa).

Z uwagi na położenie geograficzne, dziedzictwo kulturowe oraz powstałą już infrastrukturę turystyczną to właśnie dynamika rozwoju tej branży oraz powiązanych z nią tzw. „usług okołoturystycznych" wpływać będzie na rozwój gospodarczy miasta i gminy.

W ramach w/w obszaru priorytetowego wyznaczono następujące cele strategiczne oraz uzupełniające je cele operacyjne.

Cel strategiczny CS.1.1 *Wysoka konkurencyjność przedsiębiorstw*

Przewagę konkurencyjną przedsiębiorstw kształtuje szereg czynników, którymi są przede wszystkim innowacyjność technologiczna i produktowa, posiadane zasoby i ich rozwój oraz zdolności produkcyjne. Na konkurencyjność przedsiębiorstw i ich rozwój wpływa również dobry klimat inwestycyjny, który tworzą m.in. przyjazna inwestowaniu polityka fiskalna oraz system zachęt inwestycyjnych.

Cele operacyjne:

- **CO.1.1.1 Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Miasta i Gminy Sztum**

Rodzaje działań:

- Stworzenie profesjonalnej oferty inwestycyjnej oraz promocja proinwestycyjnego wizerunku Miasta i Gminy Sztum (marketing inwestycyjny);
- Utworzenie interdyscyplinarnego gminnego zespołu ds. obsługi inwestorów;
- Współpraca lokalnych władz i instytucji otoczenia biznesu z Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną oraz Invest in Pomerania - szybka reakcja na potrzeby inwestycyjne;
- Rozbudowa infrastruktury w Parku Inwestycyjnym;
- Rozwój i upowszechnianie systemu zachęt inwestycyjnych.

Oczekiwane efekty:

- Pozyskanie nowych inwestycji zewnętrznych, w tym BIZ;
- Utworzenie nowych, trwałych miejsc pracy.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*
Liczba nowych zewnętrznych inwestycji	0	5
Liczba nowych miejsc pracy utworzonych w ramach w/w inwestycji	0	min. 50

*Wartość skumulowana

➢ CO.1.1.2 Wsparcie lokalnej przedsiębiorczości

Rodzaje działań:

- Propagowanie idei samozatrudnienia (aktywne działania i współpraca z Instytucjami Otoczenia Biznesu oraz współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy);
- Wsparcie finansowe i doradcze rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw (współpraca z Regionalnym Towarzystwem Inwestycyjnym, organizacja szkoleń otwartych dla lokalnych przedsiębiorstw oraz wymiana dobrych praktyk w ramach „kawiarenek biznesowych", doradztwo w zakresie możliwości pozyskania dofinansowania zewnętrznego na inwestycje infrastrukturalne);
- Doradztwo biznesowe w zakresie wdrażania wzorców i dobrych praktyk biznesowych w lokalnych przedsiębiorstwach - „kawiarenki biznesowe";
- Wsparcie procesów wdrażania innowacji w przedsiębiorstwach;
- Promocja idei współpracy i partnerstwa branżowego wśród przedsiębiorstw Obszaru Gospodarczego Dolnej Wisły (inicjatywny klastrowe).

Oczekiwane efekty:

- Powstanie nowych mikro oraz małych przedsiębiorstw na terenie Miasta i Gminy Sztum;
- Utworzenie nowych, trwałych miejsc pracy;
- Wzrost liczby przedsiębiorstw na terenie miasta i gminy wdrażających innowacyjne rozwiązania;
- Ekspansja działalności inwestycyjnej i operacyjnej lokalnych przedsiębiorstw;
- Wzrost liczby inicjatyw klastrowych w subregionie.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)***
Liczba mikro przedsiębiorstw	1 551**	min. 1 650
Liczba małych przedsiębiorstw	69**	min. 76
Liczba inicjatyw klastrowych	1,0* (2013)	min 2,0

*Nadwiślański Klaster Energii Odnawialnej
** Dane GUS (2012 rok, przedsiębiorstwa od 0-9 pracowników oraz 10-49 pracowników)
*** Wartość skumulowana

Cel strategiczny CS.1.2 *Różnorodna oferta turystyczna i kulturalna*

Z uwagi na walory przyrodniczo – kulturowe, bogate dziedzictwo kulturowe oraz powstałą dotychczas infrastrukturę turystyczną Miasto i Gmina Sztum może opierać swój rozwój gospodarczy na szeroko rozumianym rozwoju turystyki (turystyka krajoznawcza, biznesowa, aktywna, itp.). Niezwykle istotnym aspektem jest jednak utworzenie różnorodnej, długoterminowej oferty turystycznej, w oparciu o już istniejące i nowopowstałe produkty turystyczne, które powinny być sieciowane i promowane zarówno w kraju, jak i poza jego granicami. Ścisła współpraca przedsiębiorstw branży turystycznej pozwoli na efektywne wykorzystanie tzw. korzyści skali oraz efektu synergii uzyskując tym samym przewagę konkurencyjną w regionie.

➢ CO.1.2.1 Utworzenie rozszerzonej, całorocznej oferty turystycznej w oparciu o wiodący produkt turystyczny Szlak Zamków Gotyckich na Powiślu

Rodzaje działań:

- Nadanie nowych funkcji turystycznych, kulturalnych, edukacyjnych i społecznych Letniej Rezydencji Wielkiego Mistrza Krzyżackiego, poprzez utworzenie Pomorskiego Parku Historii i Kultury;
- Poprawa stanu obiektów i obszarów zabytkowych na terenie Miasta i Gminy Sztum, w tym m.in. Wzgórza Zamkowego w Sztumie;
- Wsparcie i rozwój turystyki aktywnej w oparciu o istniejącą infrastrukturę turystyczną (ścieżki rowerowe, plaża miejska itp.);
- Modernizacja i rozwój infrastruktury turystycznej - utworzenie nowych ścieżek pieszych i rowerowych, utworzenie spójnej identyfikacji turystycznej (na terenie MOF Malborka), rozwój infrastruktury wodnej;
- Sieciowanie wiodącego produktu turystycznego z nowymi produktami uzupełniającymi z zakresu turystyki **aktywnej**, biznesowej, edukacyjnej (związanej z historią) oraz agro- i ekoturystyki (współpraca przedsiębiorstw, JOB, samorządu i innych instytucji z branży turystycznej w ramach klastra turystycznego);

Oczekiwane efekty:

- Wzrost liczby turystów korzystających z nowoutworzonej oferty turystycznej;
- Podniesienie atrakcyjności Szlaku Zamków Gotyckich;
- Zatrzymanie procesu degradacji obiektów zabytkowych,
- Całoroczna, kompleksowa oferta turystyczna (co najmniej dwudniowa);
- Wzrost liczby turystów korzystających z noclegów na terenie Miasta i Gminy Sztum;
- Utworzenie nowych miejsc pracy w sektorze turystycznym.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*
Liczba turystów korzystających z noclegów na terenie Miasta i Gminy Sztum	3 061**	średnioroczny wzrost o 2%
Liczba obiektów z nadanymi funkcjami społecznymi	0	1
Liczba nowopowstałych ścieżek rowerowych	0	2

*Wartość skumulowana

** GUS 2012

➢ CO.1.2.2 Stworzenie i wdrożenie wyspecjalizowanej oferty kulturalnej

Rodzaje działań:

- Modernizacja infrastruktury kulturalnej;
- Modernizacja i nadanie funkcji kulturalnych obiektom zdegradowanym;
- Umiędzynarodowienie Festiwalu Teatrów Ulicznych (Gmina Sztum miejscem spotkań artystów);
- Stworzenie cyklicznego przeglądu teatralno – filmowego w Sztumie;
- Dalszy rozwój aktywności Sztumskiego Centrum Kultury w oparciu o nadanie nowych funkcji turystycznych, kulturalnych, edukacyjnych i społecznych Letniej Rezydencji Wielkiego Mistrza Krzyżackiego (utworzenie Pomorskiego Parku Historii i Kultury),
- Rozszerzenie i sieciowanie oferty kulturalnej na tereny wiejskie (aktywność świetlic wiejskich).

Oczekiwane efekty:

- Wzrost liczby turystów, w tym zagranicznych korzystających z nowoutworzonej oferty kulturalnej;
- Wzrost zainteresowania wśród mieszkańców gminy wyspecjalizowaną ofertą kulturalną- aktywizacja kulturalna mieszkańców;
- Ścisła współpraca pomiędzy podmiotami z branży turystycznej i kulturalnej.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)
Liczba widzów i słuchaczy lokalnych wydarzeń kulturalnych	29 000	średnioroczny wzrost o 5%
Liczba wydarzeń kulturalnych w ciągu 1 roku	120	średnioroczny wzrost o 2 %

➢ CO.1.2.3 Stworzenie i promocja spójnej marki turystycznej i kulturalnej Miasta i Gminy Sztum

Rodzaje działań:

- Opracowanie spójnego systemu identyfikacji wizualnej dla Miasta i Gminy Sztum;
- Utworzenie Centrum Informacji Turystycznej;
- Wielokierunkowa promocja nowoutworzonej marki turystycznej i kulturalnej Miasta i Gminy Sztum w kraju i za granicą.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost rozpoznawalności Miasta i Gminy Sztum jako gminy turystycznej z bogatą ofertą kulturalną;
- Spójne postrzeganie zewnętrzne i wewnętrzne Miasta i Gminy Sztum jako gminy turystycznej.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*
Liczba utworzonych Centrów Informacji Turystycznej	0	1

*Wartość skumulowana

7.2. Obszar priorytetowy PRĘŻNY KAPITAŁ LUDZKI (P2)

Utrzymana na wysokim poziomie zawodowa i społeczna aktywność mieszkańców gminy jest dodatkowym czynnikiem stymulującym rozwój gospodarczy oraz ułatwia budowanie zintegrowanej lokalnej społeczności dążącej do dobrobytu i obywatelskiego zaangażowania w życie gminy. Działalność w sferze społecznej przyczynia się również do zwiększenia poziomu integracji co może zmniejszyć zagrożenie wykluczeniem społecznym. Niezwykle istotnym elementem budowania wysokiego potencjału kapitału ludzkiego jest dopasowana do rynku pracy oferta edukacyjna, której jakość będzie stale podnoszona.

Cel strategiczny CS.2.1 Aktywni i zintegrowani mieszkańcy

Aktywność mieszkańców uwidacznia się w wielu obszarach społeczno - gospodarczych przynosząc pozytywne dla gminy efekty. Działania lokalnego samorządu koncentrować się powinny na stymulowaniu aktywności mieszkańców i wspieraniu procesu integracji. Aktywizacja w obszarze życia gospodarczego dotyczy przede wszystkim działań miękkich, które mają poprawić sytuację mieszkańców na stale zmieniającym się rynku pracy. Duże znaczenie dla realizacji oczekiwanych efektów będzie miała ogólna sytuacja gospodarcza i realizacja celów strategicznych zawartych w pierwszym obszarze priorytetowym – konkurencyjna gospodarka.

Miasto i Gmina Sztum przyczyni się do zacieśniania lokalnych więzów społecznych i włączenia społecznego poprzez przygotowanie odpowiedniej infrastruktury społecznej obejmującej przestrzenie publicznej takie jak tereny zielone, parki oraz obiekty sportowe i rekreacyjne. Nowoczesna infrastruktura, a także wsparcie organizacji pozarządowych będzie stanowiła podstawę integracji mieszkańców gminy.

➢ CO.2.1.1 Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych

Rodzaje działań:

- Doradztwo i szkolenia dla osób biernych zawodowo i bezrobotnych;
- Sezonowe prace interwencyjne;
- Programy aktywizujące i propagujące idee przedsiębiorczości;
- Wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej.

Oczekiwane efekty:

- Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
- Zmniejszenie liczby osób biernych zawodowo;
- Większa liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą;
- Większa liczba osób korzystających z doradztwa zawodowego.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)
Bezwzględna liczba osób bezrobotnych	1 258*	spadek
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	10,1%*	spadek

*GUS 2012

➢ CO.2.1.2 Wzmocnienie organizacji pozarządowych

Rodzaje działań:

- Włączenie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych;
- Utworzenie Centrum Wolontariatu i Wsparcia Podmiotów Ekonomii Społecznej;
- Promowanie idei wolontariatu;
- Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost aktywności mieszkańców w sferze społecznej;
- Wzrost integracji społecznej i włączenie osób wykluczonych w życie społeczne;
- Większe uczestnictwo mieszkańców w wolontariacie;
- Większe uczestnictwo mieszkańców w wydarzeniach kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)
Liczba organizacji pozarządowych	33	Utrzymanie obecnego poziomu

➢ CO.2.1.3 Rewitalizacja przestrzeni publicznej

Rodzaje działań:

- Ustalenie zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych w sprawie wyodrębnionej kwoty wydatków z budżetu Miasta i Gminy Sztum przeznaczonej na realizację zadań wskazanych przez mieszkańców - **Budżet Obywatelski**;
- Rewitalizacja zdegradowanych terenów zielonych wraz z „drobną" infrastrukturą społeczną;
- Modernizacja infrastruktury społecznej, integrującej lokalną społeczność, na terenach wiejskich;
- Nadanie nowych funkcji społecznych obszarom zdegradowanym.

Oczekiwane efekty:

- Wzrost aktywności i integracji społecznej;
- Wzmocnienie więzi społecznych;
- Zwiększenie dostępu do infrastruktury publicznej;
- Aktywizacja osób wykluczonych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*
Liczba zrewitalizowanych parków i terenów zielonych	0	8
Liczba zmodernizowanych lub nowo wybudowanych świetlic	0	5
Liczba nono utworzonych miejsc rekreacji	0	5

*Wartość skumulowana

➢ CO.2.1.4 Podnoszenie poziomu aktywności sportowej i integracji społeczności lokalnej

Rodzaje działań:

- Ustalenie zasad i trybu przeprowadzenia konsultacji społecznych w sprawie wyodrębnionej kwoty wydatków z budżetu Miasta i Gminy Sztum przeznaczonej na realizację zadań wskazanych przez mieszkańców - **Budżet Obywatelski**;
- Utworzenie nowoczesnego Centrum sportowo – rekreacyjnego integrującego lokalną społeczność;
- Poprawienie edukacji sportowej, głównie na terenach wiejskich;
- Zwiększenie aktywności klubów sportowych;
- Budowa i modernizacja infrastruktury dla osób niepełnosprawnych;
- Działania aktywizujące osoby z terenów wiejskich oraz osób wykluczonych społecznie;
- Organizacja spotkań integracyjnych nawiązujących do historii i dziedzictwa ziemi sztumskiej.

Oczekiwane efekty:

- Upowszechnienie aktywności fizycznej we wszystkich grupach wiekowych;
- Promowanie postaw prozdrowotnych;
- Wzrost aktywności i integracji społecznej- włączenie społeczne;
- Wzmocnienie więzi społecznych;
- Zwiększenie dostępu do infrastruktury dla wszystkich grup społecznych;
- Aktywizacja osób wykluczonych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)
Utworzone nowoczesne centrum sportowo - rekreacyjnego	0	1*
Liczba uczestników lokalnych imprez sportowych	190	Średnioroczny wzrost o 5%

*Wartość skumulowana

➢ CO.2.1.5 Lepszy dostęp do usług podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej

Rodzaje działań:

- Akcje profilaktyczne i informacyjne skierowane do mieszkańców;
- Badania przesiewowe;
- Rozwój i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia;
- Działania profilaktyczne w zakresie chorób cywilizacyjnych.

Oczekiwane efekty:

- Lepszy stan zdrowia mieszkańców;
- Wyższa jakość usług medycznych w obszarze chorób cywilizacyjnych;
- Większa skuteczność programów profilaktycznych i diagnostycznych;
- Dostosowanie usług medycznych do trendów demograficznych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*
Liczba przeprowadzonych akcji profilaktycznych i informacyjnych skierowanych do mieszkańców	0	2

*Wartość skumulowana

Cel strategiczny CS.2.2 *Efektywny system edukacji*

Skuteczny system edukacji jest podstawowym elementem rozwoju społeczno – gospodarczego. Efektywne kształcenie musi być dostosowane do wymogów rynku pracy (popyt pracy)- tak skonstruowany system nauczania pozwoli niwelować poziom bezrobocia w regionie. Ważnym aspektem w procesie edukacji jest również elastyczność systemu w stosunku do uczniów szczególnie uzdolnione lub wymagających większego zaangażowania z uwagi na indywidualne predyspozycje. Odpowiedni poziom edukacji to podstawa kształtowania społeczeństwa opartego na wiedzy, które angażuje się w życie gminy i tworzy jej gospodarczy wizerunek.

➢ CO.2.2.1 Dostosowanie i rozszerzenie oferty edukacyjnej

Rodzaje działań:

- Poprawa dostępu do edukacji dla dzieci w wieku przedszkolnym;
- Modernizacja infrastruktury edukacyjno – dydaktycznej;
- Doradztwo zawodowe dla osób młodych, w tym doradztwo przy wyborze kierunków kształcenia;
- Dostosowanie oferty i ilości zajęć pozalekcyjnych do potrzeb zarówno uczniów szczególnie uzdolnionych jak i uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych;

- Promowanie idei kształcenia ustawicznego i rozwój oferty edukacyjnej dla osób starszych.

Oczekiwane efekty:

- Większy udział dzieci w edukacji przedszkolnej,
- Wzrost udziału osób starszych korzystających z przeznaczonej dla nich oferty edukacyjnej;
- Wzmocnienie zdolności do wyboru dalszego wykształcenia i przyszłego zatrudnienia uczniów szkół podstawowych i gimnazjów z terenu Miasta i Gminy Sztum z uwzględnieniem potrzeb rynku pracy;
- Większy zakres wiedzy ogólnej u osób młodych;
- Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów na terenie gminy Sztum.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa*	Wartość docelowa (2020 rok)
Średni wynik sprawdzianu szóstoklasistów	58,27%	Osiągnięcie średniej wojewódzkiej
Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno - przyrodniczej z zakresu matematyki	46,70%	Osiągnięcie średniej wojewódzkiej
Średni wynik egzaminu gimnazjalnego w części matematyczno - przyrodniczej z zakresu przedmiotów przyrodniczych	58,00%	Osiągnięcie średniej wojewódzkiej

*Dane Urzędu Miasta i Gminy Sztum

➢ CO.2.2.2 Zapewnienie wyższej jakości edukacji

Rodzaje działań:

- Stworzenie nowoczesnej oferty czytelniczej na bazie przyszłego Centrum Rewitalizacji Społecznej;
- Nawiązanie trwałej współpracy z uczelniami wyższymi;
- Wprowadzenie innowacyjnych metod nauczania z wykorzystaniem nowoczesnej infrastruktury dydaktycznej- rozwój cyfryzacji;
- Aktywne współuczestnictwo szkół gimnazjalnych w poprawie jakości kształcenia zawodowego;
- Monitoring poziomu umiejętności uczniów ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji kluczowych;
- Realizowanie działań związanych z promocją uczniów szczególnie uzdolnionych w tym realizacja programów stypendialnych;
- Doradztwo i szkolenia z zakresu nowoczesnych metod nauczania dla kadry nauczycielskiej.

Oczekiwane efekty:

- Zwiększenie poziomu edukacji czytelniczej;
- Wzrost liczby uczniów biorących udział w olimpiadach przedmiotowych;
- Wyższa jakość kształcenia ze szczególnym uwzględnieniem kompetencji kluczowych;
- Poprawa spójności kształcenia na poszczególnych etapach ścieżki edukacyjnej;
- Integracja mieszkańców i budowanie tożsamości lokalnej.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*
Ilość laureatów konkursów przedmiotowych	0	10
Ilość stypendystów wśród uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych	0	120

*Wartość skumulowana

Cel strategiczny CS.2.3 Lepsze warunki mieszkaniowe

Odpowiednie warunki mieszkaniowe mają kluczowe znaczenie dla ogólnego standardu życia mieszkańców. Jednym z celów strategicznych jest stworzenie dogodnych warunków dla rozwoju komercyjnego budownictwa mieszkaniowego oraz prowadzenie optymalnej polityki gospodarowania lokalami komunalnymi. Właściwa podaż mieszkań wpływa również na atrakcyjność inwestycyjną Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej oraz możliwości przyjęcia ludności napływowej, która zwiększy potencjał produkcyjny Miasta I Gminy Sztum.

➢ CO.2.3.1 Wsparcie systemu budownictwa mieszkaniowego

Rodzaje działań:

- Wsparcie podmiotów inwestujących w budownictwo mieszkaniowe, poprzez:
  - Przeznaczenie terenów pod inwestycje mieszkaniowe;
  - Doprowadzenie niezbędnej infrastruktury (uzbrojenie) do terenów przeznaczonych pod inwestycje.

Oczekiwane efekty:

- Zwiększenie liczby dostępnych nowych lokali mieszkalnych;
- Poprawienie standardu życia;
- Atrakcyjne warunki mieszkaniowe dla ludności lokalnej i napływowej.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)
Liczba nowych lokali mieszkalnych	0	15*

*Wartość skumulowana

➢ CO.2.3.2 Efektywne gospodarowanie lokalami komunalnymi

Rodzaje działań:

- Poprawa stanu instalacji i urządzeń komunalnych;
- Pozyskanie środków finansowych na budownictwo komunalne, remonty, modernizacje i termomodernizacje.

Oczekiwane efekty:

- Zwiększenie liczby lokali komunalnych (budowa nowych lub adaptacja istniejących budynków/lokali);
- Poprawienie efektywności gospodarowania lokalami komunalnymi;
- Poprawienie standardu lokali komunalnych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*
Liczba zmodernizowanych i wyremontowanych lokali komunalnych	0	5
Liczba nowych lokali komunalnych	0	12

*Wartość skumulowana

Cel strategiczny CS.2.4 Bezpieczne otoczenie

Bezpieczeństwo jest istotnym elementem życia społecznego, który może być kształtowany przez lokalne władze. Właściwy poziom bezpieczeństwa wpływa na życie rodzinne, zawodowe i relacje społeczne. Poczucie bezpieczeństwa jest jedną z podstawowych potrzeb człowieka, bez której planowanie i działalność w innych obszarach może zostać poważnie ograniczona, co może prowadzić do tłumienia potencjału lokalnej społeczności.

➢ CO.2.4.1 Zapobieganie przestępczości i wzrost wykrywalności sprawców

Rodzaje działań:

- Lepsze wykorzystanie systemu monitoringu miejskiego;
- Praca ze środowiskami patologicznymi;
- Przeciwdziałanie narkomanii i alkoholizmowi;

- Organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży;
- Doposażenie służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo.

Oczekiwane efekty:

- Ograniczenie przestępczości;
- Zwiększenie wykrywalności sprawców przestępstw.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)**
Liczba przestępstw	867*	spadek o co najmniej 10%

*Dane Policji w Sztumie z 2012 roku
**Wartość skumulowana

➢ CO.2.4.2 Poprawa bezpieczeństwa na drogach

Rodzaje działań:

- Wykorzystanie nowoczesnych rozwiązań technicznych poprawiających bezpieczeństwo;
- Promowanie bezpiecznych zachowań na drogach przede wszystkim wśród dzieci i młodzieży- akcje edukacyjne.

Oczekiwane efekty:

- Zmniejszenie liczby wypadków;
- Zmniejszenie liczby osób zabitych i rannych w wypadkach komunikacyjnych.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)**
Liczba wypadków drogowych	30*	spadek o co najmniej 10%
Liczba osób zabitych w wypadkach komunikacyjnych	5*	spadek

*Dane Policji w Sztumie z 2012 roku
**Wartość skumulowana

7.3. Obszar priorytetowy EFEKTYWNA PRZESTRZEŃ (P3)

Na efektywną przestrzeń składają się sprawny system transportowy, dobrze rozwinięta proekologiczna infrastruktura techniczna, efektywne zarządzenie energią cieplną i elektryczną oraz dobry stan środowiska naturalnego. Wszystkie te obszary przenikają się

wzajemnie i wpływają na jakość życia mieszkańców oraz tempo rozwoju gospodarczego subregionu.

Cel strategiczny CS.3.1 *Rozwinięty transport*

Stan systemu transportowego i dostępność komunikacyjna regionu wpływają bezpośrednio na jego możliwości rozwojowe, zarówno w kontekście pozyskania inwestycji zewnętrznych czy rozwoju przedsiębiorczości, jak również w kontekście jakości życia mieszkańców danego obszaru. System transportowy Miasta i Gminy Sztum musi być wewnętrznie spójny i kompatybilny z systemem województwa.

➢ CO.3.1.1 Rozwój systemu transportu zbiorowego

Rodzaje działań:

- Zwiększenie częstotliwości i ilości połączeń autobusowych, w tym głównie z Gdańskiem, Kwidzynem i Elblągiem (największy rynek pracy);
- Zwiększenie częstotliwości połączeń kolejowych- działania lobbujące;
- Integracja systemu komunikacji zbiorowej (przystanek PKS i stacja kolejowa w Sztumie).

Oczekiwane efekty:

- Sprawna infrastruktura transportu zbiorowego;
- Poprawa dostępu do autobusowej i kolejowej komunikacji zbiorowej;
- Wzrost liczby mieszkańców miasta i gminy korzystających z transportu zbiorowego.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)
Liczba nowych połączeń na terenie MiG Sztum – komunikacja zbiorowa	0	3*
Liczba przewoźników na terenie MiG Sztum (komunikacja zbiorowa)	12	utrzymanie dotychczasowej liczby

*Wartość skumulowana

➢ CO.3.1.2 Poprawa jakości wewnętrznego systemu transportowego

Rodzaje działań:

- Remont i modernizacja nawierzchni lokalnych dróg gminnych;
- Rozbudowa sieci dróg gminnych;
- Modernizacja i rozbudowa ścieżek rowerowych;

- Działania lobbujące rozbudowę sieci i poprawę jakości dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych na terenie Miasta i Gminy Sztum- priorytetowa budowa ronda oraz obwodnicy Sztumu.

Oczekiwane efekty:

- Lepsze połączenie drogowe miejscowości na terenie gminy z Miastem Sztum;
- Rozwinięte powiązania drogowe Miasta i Gminy Sztum z innymi miastami powiatowymi i ośrodkami wojewódzkimi;
- Mniejsze negatywne oddziaływanie transportu na środowisko i wyższy poziom bezpieczeństwa i komfortu użytkowania dróg na terenie gminy.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)
Długość zmodernizowanych dróg na obszarze MiG Sztum (km)	0	50 km*

*Wartość skumulowana

Cel strategiczny CS.3.2 *Atrakcyjna przestrzeń w czystym środowisku*

Atrakcyjną przestrzeń tworzą dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna (komunalna) miasta i gminy, wartości ekologiczne środowisk miejskich i wiejskich, zmodernizowane przestrzenie publiczne (miejskie i wiejskie), poprawiają wizerunek turystyczny i inwestycyjny miasta i gminy. Niezwykle ważnym aspektem jest tutaj rozwój przestrzenny, społeczny i gospodarczy z zachowaniem dobrego stanu środowiska naturalnego (zrównoważony rozwój).

➢ CO.3.2.1 Rozwój proekologicznej infrastruktury technicznej

Rodzaje działań:

- Modernizacja i rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej (głównie na terenach wiejskich);
- Rozwój i modernizacja systemu odbioru wód opadowych i deszczowych;
- Budowa kompleksowego systemu zbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych dla całej gminy.

Oczekiwane efekty:

- Lepsza jakość i dobry stan wód, w szczególności jezior;
- Zwiększenie dostępu w dostępie do sieci wodociągowych oraz kanalizacyjnych;

- Sprawne działanie kompleksowych systemów zagospodarowania odpadów komunalnych i przemysłowych (spadek liczby dzikich wysypisk śmieci);

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)*
Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej sanitarnej	75,74%	82%
Długość wybudowanej i zmodernizowanej zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej (km)	0	5 km
Długość wybudowanej i zmodernizowanej zbiorczej sieci wodociągowej (km)	0	5 km

*Wartość skumulowana

➢ CO.3.2.2 Zrównoważony i bezpieczny rozwój przestrzenny

Rodzaje działań:

- Zachowanie walorów przyrodniczych i poprawa spójności przyrodniczej na terenie gminy, głównie na terenie rezerwatów przyrody;
- Realizacja projektów/ kampanii informacyjnych i edukacyjnych z zakresu powstawania i gospodarowania odpadami (recycling);
- Realizacja projektów/ kampanii informacyjnych i edukacyjnych z zakresu możliwości oszczędzania i poszanowania energii.

Oczekiwane efekty:

- Spadek presji inwestycyjnej na terenach o szczególnych walorach przyrodniczych;
- Ochrona cennych przyrodniczo terenów gminy;
- Poprawa proekologicznego wizerunku Miasta i Gminy Sztum;
- Zwiększenie świadomości ekologicznej wśród lokalnych mieszkańców;
- Pozytywne zmiany zachowań mieszkańców gminy w zakresie efektywnego gospodarowania domowymi odpadami i oszczędzania energii.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)
Liczba akcji pro środowiskowych	15	24*

*Wartość skumulowana

Cel strategiczny CS.3.3 *Wydajne gospodarowanie energią*

Wydajne gospodarowanie energią jest jednym z czynników kształtujących przewagę konkurencyjną gminy- generuje oszczędności w budżecie gminy, zapewnia bezpieczeństwo energetyczne i świadczy o jej proekologicznym wizerunku, szczególnie w zakresie jakości powietrza. Na ogólnie przyjętą wydajność składa się m.in. efektywność energetyczna oraz wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych.

➢ CO.3.3.1 Wzrost efektywności energetycznej

Rodzaje działań:

- Modernizacja lub wymiana systemów oświetlenia zewnętrznego i innych systemów elektroenergetycznych;
- Wdrażanie systemów zarządzania oświetleniem zewnętrznym;
- Budowa nowych, niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz wymiana i/lub modernizacja niskosprawnych źródeł ciepła;
- Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych na terenach miasta i gminy.

Oczekiwane efekty:

- Wyższa efektywność energetyczna- oszczędność ciepła i energii;
- Poprawa jakości powietrza;
- Budowa i poprawa sprawności przetwarzania energii w lokalnych i indywidualnych źródłach ciepła.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)
Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku modernizacji oświetlenia	0	500 MWh (do 2020)
Liczba budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji	0	7*
Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku termomodernizacji	0	1 629 MWh/rok

*wartość skumulowana

➢ CO.3.3.2 Wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych

Rodzaje działań:

- Budowa zespołów kolektorów słonecznych pracujących głównie w układach ciepłej wody użytkowej;
- Budowa ogniw fotowoltaicznych produkujących energię elektryczną wraz z systemem dystrybucji;
- Budowa układów mieszanych (mikrokogeneracja wraz z OZE).

Oczekiwane efekty:

- Wyższe bezpieczeństwo energetyczne i większa niezawodność dostaw energii odpowiedniej jakości;
- Niższe koszty korzystania z energii;
- Poprawa stanu środowiska naturalnego.

Wskaźniki kontekstowe:

Definicja	Wartość bazowa	Wartość docelowa (2020 rok)
Ilość zaoszczędzonej energii w wyniku korzystania z OZE	0	171 MWh/ rok

8. PROJEKTY KLUCZOWE

W ramach prac nad Strategią pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Sztum w nawiązaniu do ustalonych priorytetów, celów oraz szans rozwojowych (wskazanych również przez mieszkańców gminy, przedstawionych w Raporcie z badania w ramach konsultacji społecznych, będącym załącznikiem nr 1 do niniejszej Strategii) opracowali szereg projektów indykatywnych- kluczowych, których realizacja pozwoli na spełnienie wizji i misji rozwoju Miasta i Gminy Sztum do roku 2020 (Tabela 19). Należy jednakże podkreślić, iż nie jest to lista zamknięta i będzie ona na bieżąco aktualizowana i uzupełniana.

Tabela 19. Projekty kluczowe do realizacji w latach 2014-2020

Cele operacyjne	Rodzaje działań/ projektów	Podmioty zaangażowane	Potencjalne źródła finansowania	Lokalny program operacyjny
CO.1.2.1, CO.1.2.2	Stworzenie **sieciowej, całorocznej oferty turystycznej i kulturalnej** na szlaku dziedzictwa kulturowego – na Międzynarodowym Szlaku Zamków Gotyckich obszaru funkcjonalnego poprzez: **nadanie nowych funkcji turystycznych, kulturalnych, edukacyjnych i społecznych Letniej Rezydencji Wielkiego Mistrza Zakonu Krzyżackiego w Sztumie - utworzenie Pomorskiego Parku Historii i Kultury.**	**Miasto i Gmina Sztum**, Sztumskie Centrum Kultury Uniwersytet III Wieku Grupy Teatralne w SCK Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie MGZO w Sztumie MGOPS w Sztumie Koło Gospodyń Wiejskich w Czerninie Stowarzyszenia sportowe Centrum Kultury Chrześcijańskiej w Sztumie Akademia Morska w Gdyni, Bractwo Rycerzy Ziemi Sztumskiej, Powiślańska Organizacja Turystyczna, Stowarzyszenie Gmin Polskie Zamki Gotyckie, Towarzystwo Miłośników Ziemi	**Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego.** Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum; programy centralne, w tym głównie PO Pomoc Techniczna 2014-2020; opcjonalnie MF EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy	Sztum- gmina turystyczna

Cele operacyjne	Rodzaje działań/ projektów	Podmioty zaangażowane	Potencjalne źródła finansowania	Lokalny program operacyjny
		Sztumskiej, Lokalna Grupa Działania Kraina Dolnego Powiśla		
CO.1.2.2, CO.2.1.3	Podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie atrakcyjności społecznej na terenie Miasta i Gminy Sztum poprzez **nadanie nowych funkcji społecznych zdegradowanym obiektom i obszarom wokół Zakładu Karnego w Sztumie – utworzenie Centrum Rewitalizacji Społecznej w Sztumie.**	**Miasto i Gmina Sztum,** MGOPS w Sztumie Sztumskie Centrum Kultury Powiatowy Urząd Pracy Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Uśnicach, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej	**Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego.** Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum oraz Samorządu Województwa Pomorskiego; programy centralne, opcjonalnie MF EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy	Sztum-przyjazna gmina
CO.1.1.1	Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej w powiecie sztumskim, zagrożonym strukturalnym bezrobociem poprzez budowę infrastruktury w Parku Inwestycyjnym w gminie Sztum – etap II.	**Miasto i Gmina Sztum**, **Invest In Pomerania**, Regionalne Towarzystwo Inwestycyjne Dzierzgoń, Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie	**Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego.** Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020*;* budżet Miasta i Gminy Sztum	Sztum-przedsiębiorcza gmina
CO.2.2.2, CO.2.2.1	Zapewnienie wysokiej jakości pracy szkół poprzez uruchomienie	**Miasto i Gmina Sztum**, szkoły	**Realizacja uzależniona jest**	Sztum- aktywna gmina

Cele operacyjne	Rodzaje działań/ projektów	Podmioty zaangażowane	Potencjalne źródła finansowania	Lokalny program operacyjny
	mechanizmów trwałej współpracy uczelni wyższych ze szkołami, w szczególności w zakresie: precyzyjnego diagnozowania potrzeb rozwojowych, wspierania nauczycieli we wdrażaniu nowych metod pracy dydaktycznej, oraz w wykonywaniu ewaluacji powadzonych działań służących rozwojowi szkoły w obszarze funkcjonalnym i peryferyjnych gminy.	gimnazjalne i ponadgimnazjalne z terenów gminy, uczelnie wyższe z terenów województwa pomorskiego	**od pozyskania finansowania zewnętrznego.** Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum; opcjonalnie programy centralne (PO Wiedza, Edukacja, Rozwój) oraz MF EOG i Norweski Mechanizm Finansowy	
CO.2.2.2, CO.2.2.1	Trwała i kompleksowa poprawa jakości i efektywności kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjach poprzez prowadzenie działań zmierzających do kształtowania kompetencji kluczowych i wyrównywania szans edukacyjnych uczniów ze szczególnym uwzględnieniem uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a także poprzez utworzenie laboratoriów przedmiotowych wyposażonych w pomoce dydaktyczne, w tym w wyposażenie wspierające cyfryzację.	**Miasto i Gmina Sztum**, szkoły podstawowe, gimnazjalne i ponadgimnazjalne z terenów gminy	**Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego.** Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum; opcjonalnie programy centralne (PO Wiedza, Edukacja, Rozwój) oraz MF EOG i Norweski Mechanizm Finansowy	Sztum- gmina aktywna
CO.2.1.4	Centrum Sportowo-Rekreacyjne w Sztumie jako instrument upowszechniania aktywności	**Miasto i Gmina Sztum**, Stowarzyszenia	**Realizacja uzależniona jest od pozyskania**	Sztum- gmina aktywna

Cele operacyjne	Rodzaje działań/ projektów	Podmioty zaangażowane	Potencjalne źródła finansowania	Lokalny program operacyjny
	fizycznej we wszystkich grupach wiekowych i kształtowania prawidłowych postaw prozdrowotnych w obszarze z mniejszą niż średnia wojewódzka liczbą obiektów sportowych.	sportowe, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Specjalny Ośrodek Szkolno-wychowawczy w Uśnicach, Instytucje edukacyjne – szkoły podstawowe i średnie, przedszkola, MGZO, Olimpiady specjalne, Warsztaty Terapii Zajęciowej Koniecwałd	**finansowania zewnętrznego.** Możliwe źródła finansowania obejmują: Programy centralne, budżet Miasta i Gminy Sztum oraz Samorządu Województwa Pomorskiego, dotacje celowe Ministerstwa Sportu; opcjonalnie MF EOG i Norweski Mechanizm Finansowy oraz PPP	
CO.2.1.3	Podniesienie atrakcyjności społecznej przestrzeni publicznych poprzez rewitalizację zdegradowanych terenów zieleni oraz budowę i modernizację obiektów infrastruktury społecznej z elementami małej architektury - w tym m.in. Park Miejski w Sztumie.	**Miasto i Gmina Sztum**, Sztumskie Centrum Kultury, Miejsko Gminny Zespół Oświaty, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Bractwo Rycerzy Ziemi Sztumskiej, Powiatowy Urząd Pracy w Sztumie, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Towarzystwo Miłośników Ziemi Sztumskiej	**Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego.** Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum; PO Pomoc Techniczna 2014-2020; opcjonalnie MF EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy, opcjonalnie PPP	Sztum-przyjazna gmina
CO.3.3.1, CO.3.2.2	Modernizacja oświetlenia zewnętrznego na terenie Miasta i Gminy Sztum (wraz z działaniami	Miasto i Gmina Sztum	**Realizacja uzależniona jest od pozyskania**	Sztum-przyjazna gmina

Cele operacyjne	Rodzaje działań/ projektów	Podmioty zaangażowane	Potencjalne źródła finansowania	Lokalny program operacyjny
	informacyjno – edukacyjnymi).		**finansowania zewnętrznego.** Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum oraz Samorządu Województwa Pomorskiego; PO Pomoc Techniczna 2014-2020; opcjonalnie MF EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy	
CO.3.3.2, CO.3.2.2	Montaż ogniw fotowoltaicznych lub instalacji solarnych na budynkach użyteczności publicznej na terenie Miasta i Gminy Sztum (wraz z działaniami informacyjno – edukacyjnymi).	Miasto i Gmina Sztum	**Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego.** Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum oraz Samorządu Województwa Pomorskiego; PO Pomoc Techniczna 2014-2020; opcjonalnie MF EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy	Sztum-przyjazna gmina

Cele operacyjne	Rodzaje działań/ projektów	Podmioty zaangażowane	Potencjalne źródła finansowania	Lokalny program operacyjny
CO.3.2.1	Budowa kolektora deszczowego z systemem podczyszczającym i retencjonującym wody opadowe	Miasto i Gmina Sztum	**Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego.** Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum oraz Samorządu Województwa Pomorskiego; PO Pomoc Techniczna 2014-2020; opcjonalnie MF EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy	Sztum-przyjazna gmina
CO.3.1.2	Rozbudowa bazy infrastrukturalnej transportu rowerowego stanowiącego dojazd do węzłów integracyjnych	Miasto i Gmina Sztum	**Realizacja uzależniona jest od pozyskania finansowania zewnętrznego.** Możliwe źródła finansowania obejmują: RPO WP na lata 2014-2020; budżet Miasta i Gminy Sztum oraz Samorządu Województwa Pomorskiego; PO Pomoc Techniczna 2014-2020; opcjonalnie MF EOG oraz	Sztum-przyjazna gmina

Cele operacyjne	Rodzaje działań/ projektów	Podmioty zaangażowane	Potencjalne źródła finansowania	Lokalny program operacyjny
			Norweski Mechanizm Finansowy	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta i Gminy w Sztumie

9. PROGRAMY OPERACYJNE

Programy rozwojowe (operacyjne) mają za zadanie sprawne wdrażanie założeń i realizację celów Strategii. Do programów operacyjnych Miasta i Gminy Sztum należą:

- Sztum- przedsiębiorcza gmina,
- Sztum- gmina turystyczna,
- Sztum- kulturalna gmina;
- Sztum- aktywna gmina,
- Sztum- gmina obywatelska,
- Sztum- przyjazna gmina.

Sztum- przedsiębiorcza gmina

Program ma na celu szeroko rozumiane wsparcie powstawania nowych i rozwoju funkcjonujących przedsiębiorstw. Obejmuje działania wspierające lokalną przedsiębiorczość, pozyskanie nowych inwestycji zewnętrznych, w tym BIZ oraz działania mające na celu rozwój inicjatyw klastrowych i utworzenie spójnego, proinwestycyjnego wizerunku gminy.

Sztum- gmina turystyczna

W ramach programu podejmowane będą działania w zakresie tworzenia nowych produktów turystycznych, ich sieciowania i nawiązywania współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami, JOB oraz organizacjami turystycznymi w zakresie tworzenia długoterminowej, różnorodnej oferty turystycznej. Działania te mając na celu aktywizację całorocznego ruchu turystycznego na terenie gminy, powstanie nowych miejsc pracy, rozwój usług około turystycznych.

Sztum- kulturalna gmina

Działania w ramach programu skupiają się na rozszerzeniu i specjalizacji oferty kulturalnej Miasta i Gminy Sztum, skierowanej dla mieszkańców gminy oraz osób przyjezdnych. Realizacja programu umożliwi ułatwienie dostępu do imprez kulturalnych, w szczególności w odniesieniu do dzieci i młodzieży oraz osób mieszkających na terenach wiejskich w obrębie gminy. Program umożliwi również budowę i umocnienie kulturalnego wizerunku gminy, szanującej i dbającej o bogate dziedzictwo kulturowe i tożsamość kulturalną.

Sztum- aktywna gmina

Program zakłada realizację kompleksowych działań z zakresu aktywizacji zawodowej mieszkańców gminy, poprawę i dostosowanie oferty edukacyjnej do lokalnych potrzeb, rozwój infrastruktury i kultury sportowej, a tym samym aktywizację ruchową lokalnej społeczności. Na aktywność mieszkańców gminy wpływa się również ich stan zdrowia- program zakłada realizację działań z zakresu poprawy jakości i dostępu do usług zdrowotnych oraz prowadzenia akcji profilaktycznych w obszarze chorób cywilizacyjnych.

Sztum- gmina obywatelska

Program zakłada realizację działań z zakresu włączenia lokalnego społeczeństwa w życie i rozwój gminy. Wsparcie przeznaczone będzie głównie dla lokalnych organizacji pozarządowych oraz dla mieszkańców gminy. Realizacja Programu zapewni szybkie reagowanie na problemy i potrzeby społeczne celem zbudowania i wzmocnienia zaufania społecznego oraz umożliwi pełną partycypację mieszkańców w życiu społeczno – gospodarczym Gminy poprzez inicjowanie projektów, inicjatyw obywatelskich, finansowanych z utworzonego **budżetu obywatelskiego.**

Sztum- przyjazna gmina

Program zakładać będzie rewitalizację przestrzeni publicznych, działania związane z poprawą warunków mieszkaniowych na terenie gminy oraz bezpieczeństwem publicznym. W ramach programu realizowane będą również przedsięwzięcia z zakresu modernizacji i rozwoju sieci drogowej, ścieżek rowerowych i pieszych, infrastruktury technicznej i zagadnień związanych z ochroną środowiska i energetyką.

10. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA

Strategia Miasta i Gminy Sztum zostanie zatwierdzona przez Radę Miasta i Gminy w drodze uchwały, a następnie przekazana Burmistrzowi do realizacji.

Wdrożenie Strategii będzie polegało na przeniesieniu celów strategicznych i operacyjnych na poziom wykonawczy. Dobrze zaplanowane działania wykonawcze połączone z ciągłym monitoringiem i wdrożeniem ewentualnych działań korygujących umożliwią skuteczną realizację Strategii. Natomiast końcowa ewaluacja pozwali ocenić efekty zrealizowanych zadań oraz stworzyć podstawy projektowania zadań strategicznych na kolejne lata.

Wdrażanie

Podstawowym narzędziem wdrażania Strategii są programy operacyjne. Programy będą określały narzędzia, sposoby realizacji oraz zakres szczegółowych działań prowadzących do osiągnięcia jednego lub kilku celów operacyjnych. Wśród proponowanych programów możemy wyróżnić:

- Sztum- przedsiębiorcza gmina,
- Sztum- gmina turystyczna,
- Sztum- kulturalna gmina;
- Sztum- aktywna gmina,
- Sztum- gmina obywatelska,
- Sztum- przyjazna gmina.

Za realizację programów operacyjnych odpowiedzialne będzie zespół zadaniowy, wskazany przez Burmistrza Miasta i Gminy Sztum, do którego obowiązków należeć będą między innymi:

- Weryfikacja zgodności dokumentów (w tym budżetów i Wieloletnich Planów Inwestycyjnych) z założeniami Strategii,
- Plan pozyskania środków finansowych,
- Monitorowanie wskaźników,
- Koordynowanie współpracy poszczególnych jednostek zaangażowanych we wdrażanie.

Do zespołu powinni zostać włączeni przede wszystkim naczelnicy wydziałów i kierownicy poszczególnych jednostek organizacyjnych, których zakres obowiązków odpowiada zakresowi poszczególnych programów/ działań Strategii. Operacyjnie w realizację poszczególnych zadań będą zaangażowani pracownicy podlegający członkom zespołu.
Spotkania zespołu powinny odbywać się przynajmniej raz na 6 miesięcy.
Na spotkaniach omawiane będą postępy w realizacji Strategii i działania planowane do realizacji w ciągu najbliższych miesięcy. Spotkania będą miały charakter otwarty, co będzie

jednym z narzędzi komunikacji z mieszkańcami i osobami, które nie są bezpośrednio zaangażowane we wdrażanie Strategii.

Monitoring

Monitoring Strategii będzie polegał na stałym selekcjonowaniu i gromadzeniu informacji niezbędnych do oceny postępów w realizacji Strategii.

Monitoring obejmował będzie cele i priorytety określone w Strategii oraz programy operacyjne.

Za działania monitoringowe odpowiedzialny będzie Zespół wdrożeniowy, który raz w roku będzie opracowywał raport, będący podstawowym elementem monitoringu realizacji celów strategicznych i operacyjnych. W raporcie analizowane będą wskaźniki skwantyfikowane dla poszczególnych celów operacyjnych.
Raporty będą przedstawione Burmistrzowi i Radzie Miasta i Gminy Sztum.

W celu doskonalenia systemu monitoringu zespół będzie prowadził prace analityczne, badawcze, prognostyczne w zakresie głównych obszarów tematycznych zawartych w Strategii. Równocześnie będą trwały prace nad rozwojem instytucjonalnym systemu monitoringu, np. w zakresie źródeł informacji i danych.

Obiektywna i stała ocena postępu realizacji celów umożliwi:

- podjęcie decyzji odnośnie kontynuacji lub zaprzestania realizacji działań,
- zaplanowanie ewentualnych działań zapobiegawczych, które mogą prowadzić do aktualizacji Strategii w okresie jej obowiązywania,
- zweryfikowanie wpływu realizowanych projektów na otoczenie społeczno-gospodarcze,
- zweryfikowanie stopnia wpływu realizowanych projektów na rozwój i rozwiązywanie problemów Miasta i Gminy Sztum.

Wskaźniki, które będą monitorowane zdefiniowane zostały dla każdego z celów operacyjnych i będą one podstawą mierzenia postępu w osiąganiu celów.

Etapy monitoringu:

- zbieranie danych,
- analiza danych wraz z identyfikacją odchyleń od planu,
- przygotowanie raportu,
- propozycje działań korygujących i zmian w Strategii (aktualizacja Strategii).

Ewaluacja

Ewaluacja dotyczy efektów wdrażania Strategii oraz jej wpływu na rzeczywisty rozwój społeczno-gospodarczy Miasta i Gminy Sztum. Ewaluacja musi odpowiadać na pytanie, w jakim stopniu strategia rozwiązała problemy gminy i jakie powinny zostać wdrożone usprawnienia i działania korygujące w przyszłym latach.

Ewaluacja działań wynikających ze Strategii będzie trzypoziomowa:

- analiza i ocena ex ante- na etapie rozpoczęcia realizacji wyznaczonych działań (na ile działania mają poprawić stan społeczno – gospodarczy gminy);
- analiza i ocena bieżąca (mid-term)- określenie zgodności realizacji wyznaczonych z działań z wytyczonymi kierunkami;
- analiza i ocena es post- ocena długoterminowego wpływu efektów wdrażania realizacji Strategii na wybrane grupy docelowe oraz na ogólna sytuację społeczno – gospodarczą Miasta i Gminy.

Opracowane w trakcie zadań monitoringowych raporty będą stanowiły podstawę przygotowania ewaluacji Strategii na koniec okresu jej obowiązywania.
Raport ewaluacyjny będzie obejmował ocenę efektów wdrażania Strategii na tle zdefiniowanych w niej wizji i celów, a w efekcie określi zakres ewentualnych działań korygujących.

Działania korygujące będą punktem wyjścia do opracowania Strategii na kolejne lata, która w dużej mierze będzie prowadziła do realizacji celów, które nie zostały osiągnięte do końca 2020 roku.

W obszarze wpływu strategii na gospodarkę ewaluacja Strategii musi uwzględnić następujące
aspekty:

- wspieranie wzrostu gospodarczego i konkurencyjności ,
- przeciwdziałanie bezrobociu,
- przyciąganie środków zewnętrznych,
- wzrost ruchu turystycznego.

Spis Rycin:

Rycina 1. Położenie Miasta i Gminy Sztum w województwie pomorskim 6
Rycina 2. Położenie Miasta i Gminy Sztum w powiecie sztumskim 6
Rycina 3. Położenie Sztumu na komunikacyjnej mapie Polski 10
Rycina 4. Schemat komunikacyjny Miasta i Gminy Sztum 12
Rycina 5. Schemat infrastruktury technicznej Miasta i Gminy Sztum 20
Rycina 6. Zawody Nordic Walking na plaży miejskiej w Sztumie 34
Rycina 7. Teren parku Inwestycyjnego w Sztumie 71
Rycina 8. Wzgórze zamkowe w Sztumie 73
Rycina 9. Park Miejski w Sztumie 75
Rycina 10. Szlak Zamków Gotyckich 79
Rycina 11. Schemat systemu Pętli Żuławskiej- rozwój turystyki wodnej 83

Spis Tabel:

Tabela 1. Sieć kanalizacyjna w Mieście i Gminie Sztum 13
Tabela 2. Sieć wodociągowa w Mieście i Gminie Sztum 15
Tabela 3. Główne obiekty energetyczne na terenie Gminy Sztum 17
Tabela 4. Zasób mieszkaniowy Miasta i Gminy Sztum na dzień 31.12.2012 roku 21
Tabela 5. Powierzchnia lokali gminnych na terenie Miasta i Gminy Sztum na dzień 31.12.2012 roku 21
Tabela 6. Udział liczby osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców Miasta i Gminy Sztum 37
Tabela 7. Wykorzystanie zasobów Środowiskowego Domu Samopomocy w Czerninie (ŚDS) 40
Tabela 8. Rodziny i osoby, którym udzielono pomocy i wsparcia 41
Tabela 9. Powody udzielania wsparcia i pomocy na terenie Miasta i Gminy Sztum (liczba rodzin) 42
Tabela 10. Świadczenia rodzinne przyznane przez MGOPS w Sztumie w 2012 roku 43
Tabela 11. Bezdomni na terenie Miasta i Gminy Sztum 44
Tabela 12. Osoby w wielu emerytalnym na terenie Miasta i Gminy Sztum 46
Tabela 13. Projekty z zakresu pomocy i integracji społecznej 47
Tabela 14. Podmioty gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 - 2012 według Polskiej Klasyfikacji Działalności 64
Tabela 15. Planowane, realizowane i zrealizowane działania w ramach Programów wskazanych w Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Sztum na lata 2001-2012 85
Tabela 16. Analiza SWOT – zagospodarowanie przestrzenne i infrastruktura 93
Tabela 17. Analiza SWOT - mieszkańcy 97
Tabela 18. Analiza SWOT - gospodarka 102
Tabela 19. Projekty kluczowe do realizacji w latach 2014-2020 133

Spis Wykresów:

Wykres 1. Struktura użytkowania gruntów na obszarze Miasta i Gminy Sztum (ha) 7
Wykres 2. Rodzaj i skład odpadów komunalnych wytworzonych w małych miastach, tj. liczących do 50 tys. mieszkańców w 2010r. 14
Wykres 3. Rodzaj i skład odpadów komunalnych wytworzonych na terenach wiejskich, tj. w 2010r. 14
Wykres 4. Ludność w % ogółu ludności korzystająca z instalacji gazowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 -2011 19
Wykres 5. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności Miasta i Gminy Sztum w 2012 roku 22
Wykres 6. Liczba ludności Miasta i Gminy Sztum w latach 2008-2012 23
Wykres 7. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku przedprodukcyjnym mieszkających na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2008-2012 23
Wykres 8. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku poprodukcyjnym mieszkających na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2008-2012 24
Wykres 9. Liczba kobiet i mężczyzn w wieku produkcyjnym mieszkających na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2008-2012 24
Wykres 10. Maturzyści i absolwenci liceów ogólnokształcących, którzy otrzymali świadectwa dojrzałości w latach 2008-2012 28
Wykres 11. Maturzyści i absolwenci ponadgimnazjalnych szkół zawodowych, którzy otrzymali świadectwa dojrzałości w latach 2008-2012 29
Wykres 12. Struktura udzielanych świadczeń wg rodzaju w 2012 r. przez MGOPS 38
Wykres 13. Świadczenia pieniężne udzielane na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2010-2012 (liczba świadczeń) 38
Wykres 14. Świadczenia niepieniężne udzielane na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2010-2012 (liczba świadczeń) 39
Wykres 15. Procentowy udział mieszkańców, którym udzielono pomocy i wsparcia na terenie Miasta i Gminy Sztum w latach 2009-2012 41
Wykres 16. Liczba osób pracujących w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 50
Wykres 17. Liczba osób pracujących w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci 51
Wykres 18. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 51
Wykres 19. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci 52
Wykres 20. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wielu produkcyjnym w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 według płci 53
Wykres 21. Udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wielu produkcyjnym w Mieście i Gminie Sztum, w Polsce, w województwie pomorskim w latach 2008 – 2012 54
Wykres 22. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2009-2012 55
Wykres 23. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008 – 2012 w podziale na sektory własnościowe. 56
Wykres 24. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012 w klasie wielkości do 9 pracowników 57

Wykres 25. Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w latach 2009 – 2012 według klas wielkości. 57
Wykres 26. Udział powierzchni zasiewów wybranych upraw na terenie w 2010 roku w powierzchni zasiewów ogółem - Polska, województwo pomorskie, Miasto i Gmina Sztum. 59
Wykres 27. Udział powierzchni gruntów użytkowanych w 2010 roku w powierzchni gruntów ogółem - Polska, województwo pomorskie, Miasto i Gmina Sztum. 60
Wykres 28. Udział gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2010 roku w liczbie gospodarstw ogółem - Polska, województwo pomorskie, Miasto i Gmina Sztum. 61
Wykres 29. Udział powierzchni gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w 2010 roku w powierzchni gospodarstw ogółem - Polska, województwo pomorskie, Miasto i Gmina Sztum. 61
Wykres 30. Podmioty gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w 2012 roku według Polskiej Klasyfikacji Działalności. 62
Wykres 31. Zarejestrowane i wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej w Mieście i Gminie Sztum w 2012 roku według Polskiej Klasyfikacji Działalności. 63
Wykres 32. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Sztum, w województwie pomorskim i w Polsce w latach 2009 - 2012 66
Wykres 33. Podmioty gospodarki narodowej wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Sztum, w województwie pomorskim i w Polsce w latach 2009 - 2012 66
Wykres 34. Podmioty gospodarki narodowej nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w Mieście i Gminie Sztum, w województwie pomorskim i w Polsce w latach 2009 - 2012 ... 67
Wykres 35. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym w Mieście i Gminie Sztum, w województwie pomorskim i w Polsce w latach 2009 - 2012..... 68
Wykres 36. Liczba turystów- rezydentów korzystających z noclegów w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008-2012..... 81
Wykres 37. Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Mieście i Gminie Sztum w latach 2008-2012..... 82

Spis Załączników:

Załącznik 1. Raport z badania w ramach konsultacji społecznych